

Yeesu Krista

TUMTBA ̒M̒EGT

wadga

————— B´ba wadgankenan bii —————

*Lukaasa da hɔda wadii hireh ka hɛl biiba *bà kpañ na Yuudaa tiiba bee. Noogrga nii Yeesua Gohɔmt wadga. Kee bɔhɔɔ Yeesua tant hɛn neerm n hà kuum n fian da himtg kuumn lee.*

*̒há wadrehdrga nii Tumtba ̒m̒egt rekankena. Kà bahaa n Yeesua sangbambiimn kuliib. L´vuuguu n jahaa, Krista t ka ba há *gwɛɛt sohdgtba huuga ka tagaa n hà Vohoom. Welee nii fian kpañaa-ba ka sañ-ba gemmnt na bá faam há Gohɔmt ka kpañ n fobɛhgu.*

*Wadgee rea ka bɔhɔɔ lan nii Yeesua Gohɔmt nn da bah n ka yadga *Yuudaa tiiba huuga n ta tigvolhee huuga, n lan nii ban da kalgr Krista tiiba kpaturnoogri lee.*

Wadgee kpañ bɔhɔɔ tumtbee membee gwɛɛt, lee, kà higaa kɔd Fetruw n Fɔɔla bee nn da her bii jugun.

– *Hubi1^{ga} kakehnan hubi2^{ga} vug41^{un}, Lukaasa bɔhɔɔ Krista kpaturu bahm n hù ̒m̒egt l´gwɛɛt.*

– *Hubi2^{ga} vug42^u kakehnan hubi12^{ga}, vug24^{un}, Lukaasa bɔhɔɔ Krista kpaturu ̒m̒eɛgb Yuudaa tiiba huuga l´gwɛɛt.*

– *Hubi2^{ga} vug42^u kakehnan hubi6^{ga}, vug7^{un}, hà bɔhɔɔ lan nii Krista kpaturu nn berɲ Yerusalem kɔrgun lee.*

– *Hubi6^{ga}, vug8^u kakehnan hubi9^{ga}, vug31^{un}, hà bɔhɔɔ lan nii Krista kpaturu nn yadg Yuudee n Samarii tantn lee.*

– *Hubi9^{ga}, vug32^u kakehnan hubi12^{ga}, vug24^{un}, hà bɔhɔɔ lan nii bá kpañ na Yuudaa tiiba bee nn jib Krista kpaturun lee.*

– *Hubi12^{ga} vug25^u kakehnan hubi28^{ga}, Lukaasa bɔhɔɔ Krista kpaturu ̒m̒eɛgb bá kpañ na Yuudaa tiiba bee huuga l´gwɛɛt.*

– *Hubi12^{ga}, vug25^u kakehnan hubi16^{ga}, vug5^{un}, hà bɔhɔɔ lan nii Krista kpaturu nn yadg ̒hasii tantn lee.*

277

Tumtba 1

- *Hubi16^{ga}, vug6^u kakehnan hubi19^{ga}, vug20^{un}, hà bɔhɔɔ lan nii Krista kpaturu nn yadg ̒herɔɔf tantn lee.*
- *Hubi19^{ga}, vug21^u kakehnan hubi28^{ga}, hà bɔhɔɔ lan nii Fɔɔla nn hɛna diila na hà ̒metgii Yerusalem kɔrgun sañ na hà nan san Roomaa kɔrgun lee.*

Yeesua sira wad na bá faam Gohɔmt n kot sangbambiimn

1 ¹ Taa maar Tehofiil.

Mà da beda-v mà wadnoogrgan² Yeesua nn her n fian werii nooga ² kakehnan goor ln kolg-wu sangbambiimn dii. Sañ na l´kolg-wu sangbambiimnii, há to há bañb fian da roodg na hà *tumtba bee. Hà da to-ba-b n *Vohoom Buudm gemmntn. ³ ̒há kuum kaannaa, há werii-ba hayen. Hà da werii-ba hayen tɔmb mliim na bá miig na hà neera biilm. Lee, há hɛm tant hɛn goora kwɛhnaa, ka bɔhɔɔ-ba *Sangband huraant gwɛɛt. ⁴ Wú n ban ban da ju diit goor diir lee^z, há bañb na bá daa santg n *Yerusalem kɔrgu, na bá bɛm kan ka hɔd fian da bed-ba na Sa nan kee hà si-ba bii^z, ⁵ na Yohanɛesa da hoda-ba n nyaalm, na goora halanña n hà kaann Saberma kee hà hor-ba n Vohoom Buudm.

⁶ Ban da kpogl taa Yeesua man lee, n gbaam-wu na:

«Berma! ǀGoorhanhenan nii vn kee v´vii *Yisraheel huraant?»

⁷ ̒há leed-ba na:

«Lag nen beel n`miig vuugu laa waaru ln ba l`he fuu, Sa yen lo waarhuu n hayen hà gemmnt. ⁸ Vohoom Buudm nn kee m`hofntn n`hɛn lee, n`yuur m`gemmnt, n`bɛm mà kaa tiiba, n`bɔhɔɔm mà gwɛɛt Yerusalem kɔrgun, n *Yuudee tant mentn, n *Samarii tantn, n tantii mentiin.»

⁹ ̒han bed-ba welee lee, l´vii-wu n faaga bà niinhiin, wat t fiid-wu bá ka kpañ yuu-wu. ¹⁰ Ban da jehr ka geewa n faaga lee, nidba barehba biiba t rorm myenm hɛn bá nongan ka fidr dimfeent ¹¹ n bɔhɔɔ-ba na:

1.1 Wadnoogree nii Yeesua Gohɔmt Lukaasa nn da hɔd tii. Nyaan Lukaasa 1.1-4.

1.4a Wú n ban ban da ju diit goor diir lee, laa Wú n ban ban da ba taa man goor diir lee.

1.4b Nyaan Lukaasa 24.49.

TU

«*Galilee tiiba-n! ¿ Ben kaa nnii nn jefr ka fudr welee n faaga? L`ree Yeesuwu n`huuga, há kot sangbambiimn, hà nan ta nmetgna welee wo nn nyan-wu hà nyaba lee.»

**Matiyaasa lagii Yuudaasa n
hewl tumtba kwifr n hayenwii hen**

¹² Lee, *tumtba t vid duuga bá kan da ba ree n nmetgii *Yerusalem korgun. Bà hohl duugee na Kpaamtiit duuga, kà nyofra n korguu, l`ba l`ta wo tand dyen. ¹³ Ban taai Yerusalem lee, n juul disaku ban daa ka ba kuun haar diir faaga. Fetruw n Yohanæswu n Yakoobwu n Hãndrea, n Filfwu n Tomaasa, n Baatelmiiwu n Matewa, n Hãlfea kwæel Yakoobwu n Simoon há nmetá há korgu hen wii, n nan Yakooba kwæel Yuuda bà da beel kan. ¹⁴ Bà da fuma n taa ka kpogla taa kan bá mēmbēe hēruh bá n fōgba n Yeesua nya Maaria n nan Yeesua teelba ka seena.

¹⁵ Goor diir, Krista tiiba da kpogl taa wo bà ta lēmu n kwæerēf, Fetra t vid bá huuga n bōhōo-ba na:

¹⁶ «Teelba-n, l`da ba na *Wadbuudgan gwæet *Vofoom Buudm nn da bed n *Daviida noor tii he t`jugun. Há da beda Yuudaas há da san n nidba na bá mug Yeesu wii gwæet weem n dool. ¹⁷ Yuudaasa da ba t`kpaturun ka ba n hà nmetēgb. ¹⁸ Há da lōgra ligbiir han da gweedm Yeesu bá faadm-wu dii, n dahm tant. Hãn dahr tantii lee, n luurm kan há jugu hen n kit, há fuutii mēmentii t rorm bal. ¹⁹ Yerusalem korguu mēnguu tiiba t hom gwæetii, n bahd koogu han da kpiir kù ni kuu n bà lamn na *Hakeldamaa*, l`kotod nnii na "Jiim koogu". ¿ Lag welee? ²⁰ Biilm, l`hoda Yumii wadgan na:

Há haar kitg vuugu,

hii daa goom kan felah'!

L`ta hoda na:

Hii jeena log há kaalaja²!

²¹⁻²² Tii lee, l`ba na hii jeena daan t`man ka nyaan n hà nōmb na Yeesua himtg kuumn. Há ba hà daan t`man wii, l`ba na l`bem hii hà da tag t`kaa vuugu Berm Yeesua nn da ba t`huuga kuun, log Yohanæsa nn da hod-wu nyaalm lee kakefnan vuugu ln da kolg-wu sangbambiimn kuun.»

1.20 Gwæetii ba Yum69^{an}.26 n Yum109^{an}.8.

²³ Fetra nn bed welee lee, bá kot nidba bareh na bá roodg bà huuga hii. Yoosēf ban da hoh na Barsabaas ka ta hoh na Yuustuuswii n nan Matiyaasa. ²⁴⁻²⁵ Ban kotg-ba lee, bá mēmbēe t seenj na:

«Berma! Ven miil nidba mēmba kwæewan. Yuudaasa da ba na v`tumtn ka ba n hà nmetēgb. Há dan n nyab n san kaalaja ká da hod-wu keen. Gwēhja, werii-t nidbee huuga vn kotg na há log há kaalaja wii.»

²⁶ Ban seenj welee lee, n tam nidbee hen waari na bá nyaan ln ba l`roodg wii. L`tanj, bá rood Matiyaas n hewl nan tumtba kwifr n hayenvolbee hen.

Vofoom Buudm hofntna gwæet sohdgtba hen

2 ¹ *Dikahnooga kasant goor nn da taan lee, l`mir *gwæet sohdgtba t kpogl taa bà mēmbēe yenlaja. ² Myenm hēnii, damb biib t ren n sangbambiimn, wo hambermm dela, n hugl haar ban da kpogl taa d`ni dii mēndii. ³ Bá yum boglawiilm hofntna bà hen, ka raar n ka boo gelmii dela, n safdr bá juuni hen hayen hayen. ⁴ *Vofoom Buudm t jib bá mēmbēe ni, bá bah n ka gwæla lam jugu jugu ka ba kpelj-m, wo Vofoom Buudm nn da weraa na bá gwælm lee.

⁵ *Yuudaa tiiba da ba *Yerusalem korgun ka ren tiga menan. Bà da hēna Sangband kowt dee dee. ⁶ Dambii nn dam bá hom lee, n kpogl taa figm. Bá mēmbēe t ka yahr bà noora yem, blaħb kaa baawena da fuma gwæet sohdgtba gwæla n hayen hà lamn. ⁷ L`da fera-ba yola kpaalaa, bá ka bōhōo na:

«Nidba bá gwæla bee, ¿ lag *Galilee tiiba nnii bá mēmbēe? ⁸ ¿ L`her lan na t`mēmbēe t`hom bà gwæla n tii mōmba tyen t`lam jugu jugu nii? ⁹ T`huuga biiba ba na Faartmba, biiba ba na Mediimba, biiba ba na Hēlaamma. Biiba t ren Mesofotamii, biiba *Yuudee, biiba Kafadosii, biiba Fōont, biiba Hāsii tantn. ¹⁰ L`saa biiba t ren Firgii, biiba Fanfiillii, biiba *Hējift tantn, biiba Sirēen Liibii tantn, biiba *Roomaa korgun. ¹¹ T`gidgu ba na *Yuudaa tiiba mōmba, volba t lagii bà kwæewa n jib Yuudaa tiiba kpaturun. Keræet tiiba n Haraabmba ta ba kan. Tn la sođr welee lee, t`fuma bà gwæla t`mēmbēe t`lam jugu jugun, bà bōhōo nmetbermi Sangband nn her hii gwæet.»

TU

³⁷ Bá wen fomr welee gwæetii, l' ham bá rarm biii, bá gbaam Fetruwu n tumtba volbee na:

«¿ Teelba-n! L`ba na t`hem bee?»

³⁸ Fetra t leed-ba na:

«Lagii-n neerm! Baawena tii bà *hor-wu Sangband nyaalm Yeesu Krista hidrn na l' waa hà fubefhii, hà sohdg Sangband nn sah bii, l' kotod na Vohoom Buudm. ³⁹ Bii dn da bed na d`nan sahl bii, b` hela nen, n n` bii, n ta biiba bà neer vokun, biiba Saberm Sangband nn nan hohaa bee membee.»

⁴⁰ Fetra t ta bohoo-ba gwæet kod, ka bag na l' jib-ba hom. Hà da bohoo na:

«Sohdg-n juuni dahb, n` sadg nyen n goona nidba bá fiwdg bee!»

⁴¹ Bá huuga nidba hağbermr t sohd Fetra gwæet, bá huurm-ba Sangband nyaalm. Goorii, bà da taara wo ruuni hitafi n hewl gwæet sohdgtba hen.

KRISTA KPATURU BERŶA YERUSALĒM KĶRGUN

Kparturnoogru tiiba huuga neerm

⁴² Yeesua kaa tagdtba da to bayen hom n ka nawr n *tumtba na bà kewlgm Sangband gwæet, ka neer taa man wo teelba, ka ju sangbandiit taa man, ka ta mad seenjb. ⁴³ Fobefhgu da mada baawena, Sangband da tagaa n tumtba hen ka hena hoolgu want kod l' hena-ba yolaa. ⁴⁴ Gwæet hen tiitbee membee da hera yenn, n ka raar taa bii ban da ba n bii mempii. ⁴⁵ Bà da gweedma bà koot n bà want, ka raar taa liğbiir ban da sohda dii, na l' ta torg baawen wo fian halwa lee. ⁴⁶ Goor wo goor, bà da hena diilyena ka kpogla taa *Sangband haarn. Bà da jul diit taa man bá hayen, ka nyaaga n bà kwæwhaala. ⁴⁷ Bà da nyoka Sangband, korgu bifi sokla-ba, l' saa, Saberma kpaaha biiba fian dahr bà juuni bee ka hewla bá jugun goor wo goor.

Balmdindhii gbaadn

3 ¹ Goor diir, Fetruwu n Yohanæs ba da kotgaa *Sangband haarn jabr waari hitafi seenjb wen. ² Sangband haar huturu ban hoh na «Bærm huturu» huu man, balmdindhii da ba kan bá meed-wu hà

ba welee. Goor wo goor bà kena n wun n kal ree na há jam bá jiba kan bee liğbiir. ³ Han kad kan lee, n dan n yum Fetruwu n Yohanæs bà kena na bà jib, há jam-ba liğbiir. ⁴ Bá geed-wu turrr, Fetra t ηmet n bohoo-wu na:

«Geedg-t!»

⁵ Han bed welee lee, balmdindwii t geed-ba ka mii na bà bo na bà si-wu bii. ⁶ Fetra t bohoo-wu na:

«Mà kpañ n liğbiir laa sika, gwentañ lee, man ba n bii, maa mà to-v-b. Mà bohoo-v na Yeesu Krist Nasaræt tia hidrn, vidg v`keda!»

⁷ Fetra nn bed welee lee, n mug balmdindwii najuudu n vii-wu, yelmaa balmdindwii nakpai t maantr. ⁸ Há for n jehnt hí hen n bah n ka ked. Hà san n jib Sangband haarn wú n ban, hà ked ka forwa ka nyoka Sangband. ⁹ Nidfigmii menmii t yum-wu hà ked ka nyoka Sangband. ¹⁰ Bá miig-wu na wii daa ka kad Bærm huturu man ka jamaa liğbia, l' hem-ba yolaa bá ka yahr bà noora b`her-wu bii kaa.

¹¹ Balmdindwii da tagda Fetruwu n Yohanæs bà kaa ka kpa saaba. Nidba nn nyan welee lee, l' hem-ba yolaa, bá san bá man Sangband haarn, bibida dandanu ban hoh na *Salomoona dandanu kuun. ¹² Fetra nn nyan welee lee, n gwæel n nidfigmii ka bohoo na:

«*Yisraheel tiiba-n! ¿ Ben kaa nnii ln hena-n yolaa n bii b`getg bii? ¿ L`ba lan nn geewa-t welee wo tyen t`gemmnt kaa nnii nidwii nn ked, laa tn nawr n Sangband l' kaa? ¹³ Sangband hera na l' vii d` ηmæcheed Yeesua hidr n faaga. Dii nnii t`yandaba *Habrahamwu n *Yishaakwu n *Yakoob ban da seenja. N` momba nen da lo-wu bermba niñin n kirm-wu *Filaata nongan, l' ba na wii da bagl na hà saa-wu, n`kirm. ¹⁴ N`kohdg nidhom há ba *kel kel wii n gbaam Filaat na hà hohlg-n nidkuuda. ¹⁵ N` hera welee n kuum neerm safda. Gwentañ, Sangband t ree-wu kuumn há ka neer. T` momba t`yum n t`niini. ¹⁶ Kpay-n nidwunwuna! N`miil-wu. Yeesua hidr gemmnt n hà hidr hen tiim hera l' maant-wu. Yeesua hen tiim hera na há gbaad kpaalaa wo n`momba nn yu n`membee lee.

¹⁷ «Tii lee, teelba-n, mà miil hom na n` n` huraamba n`da kpa mi bii le, n hem Yeesuwu welee. ¹⁸ Sangband hera dn da bed weem daa ka tagaa n *gwæet bohoo-tba memba noora hen tii. D`da beda na l'ba na dn ba d`bantg wii^z nan di kunyongu welee. ¹⁹ Gwefhja lee,

3.18 Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba ηmæegt wadgankenana, 2.31.

TU

lagii-n neerm, n`bidg nyen n Sangband wee na d`waa-n n`fubefhii. ²⁰ Lee wen, Saberma si-n nigiiigu, l`saa hà tuun-n han da bantg nooga na hà nan tuuna-n wii, wii nnii Yeesua. ²¹ L`ba na Yeesuwii bëm sangbambii mn saf', kakefnan vuugu l`mengu daa maantra, wo Sangband nn da tag n`d` weem daa gwëet bõhõotbuudba hen n gwëel lee. ²² Biilm, *Mohiisa da beda na *Saberm t` Sangband kee d`ree t` huuga gwëet bõhõotthii hà dela*^z, *tyen t` teela. Na l`ba na t` kewlg t` hom gwëet han ba hà bõhõom-t tii mentii.* ²³ Na hii hà kpa a kee hà hom n gwëet bõhõotwii, bà voo-wu Sangband tigrn, bà kuu-wu. ²⁴ L`saa, gwëet bõhõotbee membee, log Samuheela n hà kaawrbee, bà da ta faa bà membee goorhanhena gwëet. ²⁵ Bii gwëet bõhõotbee nn da bed bii, nen hehl-b. *Tuurnt Sangband nn da lo n n`yandaba tii, nen nnii tuurntii bii. Biilm, d`da beda Hãbrahaam na d`nan tagaa n hà yakii hen d`kaawl tant jugun tiga mēna hen. ²⁶ Tii lee, Sangband tuun nenwu d`h̄m̄eefeed Yeesuwu saf', na há kaawl n`hen, l`saa baawena saa hà hebbefhb.»

Fetrwu n Yohanēs bā ba yaagu yaalaja

4 ¹ Fetrwu n Yohanēs ban da gwëela n nidfigm lee, *gotiiba n *Sangband haar hen kigdba bermwu n *Sadusii tiiba t daan. ² Bā ni da weera na ben kaa nnii *tumtba barehbee nn weraa tigr, ka faa-d na Yeesua da kpiira n himt, lee l`weraa na kpiirma nan himta kuumn bà neer. ³ Bā mug-ba na bà yaa-ba n yaagu. Wo jabr nn da fetg jabm lee, bā riw-ba sargan kakefnan tonju vetr. ⁴ Ban da la mug-ba n riw sargan lee, bā da fetg gwëet ban da faa tii humb bee huuga kod t tii t`hen. Lee, nidba bā da tii Yeesua gwëetii hen bee, bā huuga daba t bewl n h̄m̄ wo ruuni hinu.

⁵ Tonju nn vetg lee, *Yuudaa tiiba huraamba n *kpalmba n *bahlb weriitba t kpogl taa *Yerusalem korgun. ⁶ Gotiberm Hanaana da ba kan, wú n Kayiifwu n Yohanēswu n Hãleksandrwu n nan gotiberma haar tiiba mēmba. ⁷ Bā bõhõ bā daan n Fetrwu n Yohanēsa. Bā gbaam-ba na:

«¿ Wen hidrn laa n gemmntetn nn gbaad nidwii?»

⁸ Lee wen, *Vohoom Buudm t dam Fetra, há bõhõ-ba na:

3.22 *Sangband kee d`ree t` huuga gwëet bõhõotthii hà dela, laa Sangband kee d`ree t` huuga gwëet bõhõotthii wo dn ree-wu lee.*

«Tigr huraamba n kpalmba nen! ⁹ Jana goorii n`hof-t, n ka gbaama-t gwëet l`bahr n na t`hera hajamhiiwu hõmgu, l`ka ba na t`werii huru tn tag saf nidwii t gbaad. ¹⁰ Tii lee, n`membee, hom-n hõm, l`saa *Yisrafeel tigr mend ta hom hõm na, Nasarëet tii ban da hof na Yeesu Krista, nn da kpafr *dabragr hen há kuum, Sangband t himii kuumn wii hidr gemmntn nnii nidwunwuna nn ree hayen n ka jehr n`nongan, ka ba n gbanun lamëgu. ¹¹ Yeesua gwëet nnii *Wadbuudga nn bõhõ na: *Disagmõhdba nen, tand nn da kõhdg dii, dii kitg bobogr tanbermr*^z. ¹² Tii kaa nnii tn bõhõ-n na wii man n jah nnii juuni dahb nn bee. Tantii mentii jugunii, l`ta ba si nidba nidjeenhii na bā tag n wiilah jugun bà dah bā juuni.»

¹³ Ban bed welee lee, l`h̄m̄ tigr jugu tiibee yõlaa biii. Bà da yul na Fetrwu n Yohanēs bà da gwëela ka figaa gwëetii jugun, bà da ta miil hõm na nidkpaalban, bà kpa a mi wadii, bà da ta miil na Yeesua kaa tagdtkpeemban. ¹⁴ Bà da ta yul nid ln da gbaad há ka jehr bà man wii, bā ka ta kpa h n tiit na bà leedg. ¹⁵ Lee wen, bā safm-ba huru na bā riir disakuun saf', n bā h n ka wii taa gwëet, ¹⁶ bā ka bõhõ taa na: ¿ Baa bà he lan nidbambena? Na *Yerusalem tiibee membee miil hõm na bee hera hoolbermgunkuna, na bà kpa h bà bee bà kii. ¹⁷ Na tii lee, ka bo na hoolguu gwëet daa yadgii kod na tigr mend hom-tii, bā bõhõ na l`ba na bā hee-ba talmt bà kir n ban na bā daa lilm hiiwu tiit bõhõob Yeesua hidrn.

¹⁸ Ban bed welee lee, n h̄m̄et n hof-ba, n kirm n ban ka bõhõ-ba na bā daa hofm hidrii felaf', na bā daa ta weriim bii l`bahr n hidrii.

¹⁹ Reekan, Fetrwu n Yohanēs bā leed-ba na:

«Nii mōmba, hiluu-n n`nyaan Sangband nongan na, ¿ l`ba hom welee na t`valg-n t`saa Sangband? ²⁰ Ten lee, t`kpa h t`bee t`saa bõhõob t`reb nyan n t`niini n hom n t`tobha bii.»

²¹ Wo korgu bermba nn da mi na tigr nyoka Sangband b`da her bii kaa lee, bā saa-ba ka lil-ba talmt heb ka ta kpa a mi ban ba bà dar bà tobr bii kaa. ²² –Nid ln da her hoolgu heb n gbaad wii da ba n bina kwefnaa n faht.–

²³ Ban saa Fetrwu n Yohanēs lee, bā san bā tuurmba man n k̄eml-ba *gotibermba n *kpalmba nn da bed tii. ²⁴ Bā tuurmba nn homr welee lee, bā hom n taa na bà seerj Sangband. Bà da seerj na:

4.11 Gwëetii ba Yum118^{an}.22.

TU

«Saberma! Ven ree sangbambiim n tant n nyaam n bii b`bee bii membii. ²⁵ Ven da hera Vofoom Buudm t jib t`yandaa v`ημεεheed *Daviida ni v`bofooo ka tagaa n ha noor na:

¿ Ben kaa nii tant hen tiga nn loo kwεεwweerga yemii?

¿ Ben kaa nii tant hen tiga nn ko kpaab yemii?

²⁶ Tant hen huraamba toola taa na ba teew hoodr,
ba kpoogl taa na ba boow noor Saberma hen
n nan han bantg wii hen².

²⁷ L`ba gobiint welee na *Heroodwu² n Foons *Filaat ba lagla nid hayen korgunkunan ba n saanba n *Yisraheel hui ka boow noor v`ημεεheedbuud Yeesu vn bantg wii hen. ²⁸ Ba hena welee na v`gemma n v`sooklb vn da bed weem daa na b`daa b`he bii he l`jugun. ²⁹ Gwεhma lee, Saberma, nyaan talmt ban hena-t tii, v`si v`ημεεheedba ten na t`faam v`gwεet ka kpaasol bii. ³⁰ Teedg v`nuhu na t`gbaadiim beftiiba, na t`hem hoolgu heb kod v`ημεεheedbuud Yeesua hidrn!»

³¹ Ban seen l`dih lee, kaalaja ban da kpoogl taa ka ni kee t nyamr, Vofoom Buudm t dam ba membee, ba bah n ka faa Sangband gwεet ka kpaasol bii.

Sangbantiiba raara taa ban ba n bii hom

³² Ba da tii Sangband gwεet hen bee da hera hayen n ka sokla taa n ba kwεεwr mend n ba diila mena. Nidfigmiin hii da kpaasol bofooo na ha want ba na hayen ha retn. Ban da ba n bii, b`ka ba na ba membee hefln. ³³ L`saa, *tumtba da bofooo Berm Yeesua kuumn himtgm gwεet ka ba n gemmnt, lee, Sangband homgu t ka ba ba membee hen kpaalaa. ³⁴ Ba huuga hii da kpaasol halwa bii b`bee-wu daft bii. Biilm, ba da ba n koot n haya bee da gweedma n logm ligbiir ³⁵ n dan n to tumtba, ba raarm-d ka keema wo baawena nn halwa lee.

³⁶ Gotiiba torgba huuga hii da bee, ba hoh-wu na Yoosefa, tumtba da daarn-wu na Barnabaasa, l`kotod na "ηmeenm safida". Ba da meedra-wu Siifr tantn. ³⁷ Ha gweedm ha koogu n dan n to tumtba ku ligbiir.

4.25-26 Gwεetii ba Yum^{2gan}.1-2. *Saberma nn bantg wii*. Nyaan Tumtba ημεεgt wadgankenana, 2.31.

4.27 *Herooda*, wii nii ban da ta hoh na Herood Hantifaasa. Ha da mada *Galilee tant n *Yordaan kol bal tant Yeesua kuum wen.

5 ¹ Daawhii da ta bee, ba hoh-wu na Hanañyaasa, ka hoh ha fog na Safiiraa. Wu n ha fogwii ba hom n taa n gweedm ba koogu kuugu. ² Ban gweedm-ku lee, n hem noor n logm ligbiir gidgu n kpehdr. Daawwii t logm gidvolguu n san n to *tumtba. ³ Han san n to-ba-ku lee, Fetra t bofooo-wu na:

«Hanañyaas! ¿ L`her lan vn saa *Saatana t jib v`ni? Hogl *Vofoom Buudm n logm koogu ligbiir gidgu n kpehdr. ⁴ Sah na v`gweedm kooguu, ku da ba na v`rekun. Vn gweedm-ku lee, ligbiir t ka ta ba na v`redn. ¿ Laa bee? ¿ Lan nii vn diilg na v`he wennaa? Lag nid nii vn hogl, hogl Sangband.»

⁵ Hanañyaasa nn homr welee lee, n luurm n kuum. Ba da homr gwεetii bee membee, fobehgu t mug-ba biii. ⁶ Han kpiir lee, kwεelba t dan n fiid-wu n logm-wu n ree n san n kuur.

⁷ L`hem wo waari hitah', Hanañyaasa foga t jibn ka kpaasol mi na bii heran. ⁸ Fetra t gbaam-wu na:

«Hee waa! ¿ N`kooguu daft nii ligbiirndina?»

Ha leed-wu na:

«Hiin! Ku daft nii.»

⁹ Han leedg welee lee, Fetra t bofooo-wu na:

«¿ L`her lan nn her noor na n`ηmegii n Saberma Vofoomii? Ka welee, ba san n kuur v`sidwu bee ηmetgnn. Baa ba ta san n vn ba kuur.»

¹⁰ Yelmaa ha ta luurm ha tiija n kuum. Kwεelbee t jibn n mid ha ta kpi. Ba logm-wu n san n kuur ha sida man. ¹¹ Kpaturu tiiba n nan ba da homr gwεetii bee, fobehgu t mug ba membee biii.

Beftiiba kod gbaadn

¹² *Tumtba da hena hoolgu heb kod nidba man. Ba tii Yeesua hen bee da huma n taa ba membee ka ba *Salomoon dandanun.

¹³ Hii jeena da ta kpaasol haaraa na ha san ba man ka kpaasol n gwεet hen tiim, gwεentah', tigr nyoka-ba hom. ¹⁴ Nidfigm kod, daba n fogba, da tia Berm Yeesua hen ka hewla ba jugun. ¹⁵ Nidba da bah n ka tohd beftiiba ka doola hurun jatn n fiit hen na ka Fetra t dan n ka beraa, ha leemgu leeg ba ni hii hen. ¹⁶ Nidba kod da ta rena korni hi ba *Yerusalem korgu kpama hiin ka tohd beftiiba n nidba kunidba nn da jaarna bee, l`gbaadaa ba membee.

Tumtba ba yaagu yaalaja

¹⁷ Lee, *gotiberma n nan bá da ba hà man bee mēmbēe t ka loo *tumtba n nōmmōlb. Bá da ba hà man bee da ba na *Sadusii tiiban. Wú n ban bá hēm noor dyen na bà he lii. ¹⁸ Bá mug-ba n riw-ba kōrgu sarga disakun. ¹⁹ Lee, nyingu huuga, Saberma *tumthii t rawd sarga disaku noon n ree-ba n bōhōo-ba na:

²⁰ «Ked-n *Sangband haarn n`faam tigr neerkwælm gwæst ment!»

²¹ Tumtba nn homr welee gwæstii lee, n san Sangband haarn hateekwæen weem n bah n ka weraa gwæst.

Gotibermwu n bá da ba hà man bee t kpogl Yisraheel tigr *yaani yaadbermbēe mēmbēe na bá kad bà mug gwæst. Bá tom na bá hoh tumtba sarga disakun. ²² Tawdba t taai sarga disakun n ka ba nyaan-ba. Bá ηmetgii ²³ n san n bōhōo na:

«T`san n mid sarga disaku noora reewr kpimaf', kigdba ba há noon. T`rawdr huturi n jib, n mid hii kpañ kan.»

²⁴ Sangband haar hēn kigdba berma n gotibermba nn homr welee lee, bá ka kpaā mi na baa bà diilg tet tumtba nyabmii gwæst. Bá ka kpaā mi b`ba b`he bii. ²⁵ Lee wen, hii t daan n bōhōo-ba na:

«N`nn riw sarga bee ba Sangband haarn ka weraa gwæst.»

²⁶ Kigdba bermwu n hà nidba t vid yelmaa n san n daan n ban ka kpaā hēna-ba talmt. Bà da sol na nidba ba bà lod-ba tana.

²⁷ Ban daan n ban lee, n san-ba n yaani yaadbermba man, l`saa gotiberma t ka gbaama-ba gwæst. ²⁸ Hà bōhōo-ba na:

«¿T`da ba kir-n n kpaalaa na n`daa weriim ka hoh nidwii hidr? ¿N`hēm laa? N`yadgii n`weriibii *Yerusalem kōrguu mēnguun n ka bo na n`biir na, ten nnii há kuudba.»

²⁹ Fetrwu n tumtbee t leed na:

«L`kpañ na bá valgm nidba ka saa Sangband. ³⁰ Dii nnii t`yandaba nn da seenja. Dii himii Yeesuwii kuumn, nii t da kpañ-wu *dabragr hēn há kuum. ³¹ Wii nnii dn kalgr d`najuudu hēn n lo-wu huraant n ta lo-wu na *juuni dahd na l`si *Yisraheel tigr huru na d`bee d`lagii neerm, l`saa Sangband waa d`fubehii. ³² T`miil gwæstii ka bōhōo-t. Sangband sira bà vala-d bee *Vohoom Buudm. Mii ta miil gwæstii ka weraa-t.»

³³ Ban homr welee lee, bá kwæewa t bid kpaalaa, bá ka bag na bá ku tumtbee. ³⁴ *Farisii tiifii da ba yaani yaadbermba huuga, bà hoh-wu na Gamalifeela, l`ba na *bahlb weriitbermn. Kōrgun baawena

da sokla-wu ka vala-wu. Hà vid n gbaam na bá ree tumtbee saf'. ³⁵ Bá wen ree-ba l`togaa, há bōhōo na:

«Yisraheel tiiba-n, mug-n riyen hōm! Hīluu-n n`nyaan bii nn bo na n`he nidbambena bia! ³⁶ N`miil na l`ban hiidg bii, Tedaasa nn vidg welee, n bōhōo na wii nnii nidjeehii. Nidba t rorm wo lēmi hinaa n ka tagd hà kaa. Bá dan n kuum-wu, biiba bà da tagd hà kaa bee mēmbēe t yadr taa, há kpaturu t kuum. ³⁷ L`saa, n`ta miil na wii kaann, *Galilee tiifii, bà hoh-wu na Yuudaasa da ta vid n daruu nidhagr há kaa. L`da ba kaalb vuugun. Bá dan n ta kuum-wu, há kaa nidhagrii t ta yadr taa. ³⁸ Gwehja lee, mà bōhōo-n, daa geem-n n benbee wee! Saa-n-ba bà keda! Ka l`ba na bii bá reb sowlg bii laa bá ηmēēgbii rēn nidba man, l`mēngu daa l`kpi. ³⁹ Ka l`ba na l`rēn gobiilm Sangband man, n`kpañ n`bee n`kpīi-b. Tii lee, mug-n riyen! L`daa he na n`teew hoodr n Sangband!»

Yaani yaadbermbēe t tii há noon, ⁴⁰ n ηmet n hoh tumtbee, n wed bá gbum-ba. L`tog, bá kirm n ban na bá daa ta hohm Yeesua hidr bá noon, lee n saa-ba. ⁴¹ Bá nyab kōrgu yaani yaadbermba man, lamēēgu ba bá kwæewan biii, na Sangband nyana na bà mag na bá dadr-ba Yeesua hidr kaa. ⁴² Lee, goor wo goor, bá ka ked *Sangband haarn, ka ta jiba hayān ka faa Yeesua Gohōmt na wii nnii Sangband nn bantg wii².

Bà roodg nidba balbleñ na bá tōrgm tumtba

6 ¹ L`vuuguu, bá da tii Yeesua hēn bee da hēna kōd. Bá da ba na *Yuudaa tiiba mōmba n nan bá gwēla grækm bee, bee t ka nyeera Yuudaa tiiba mōmba gwæst. Bà da nyeera ka bōhōo na goorhee mēnfee, diit sahb wen, hii kpaā geewa n bà kunfōgba wee. ² Ban nyeera welee lee, *tumtba kwifr n barehbee t kpogl bá tii Yeesua hēn bee mēmbēe n bōhōo-ba na:

«L`kpañ hōm na tii saa Sangband gwæst faam t` sugm n diit wee.

³ Ln ba welee lee, teelba-n, roodg-n daba balbleñ n`huuga, bà ba nidhōmba, *Vohoom Buudm ba bá ni, bà mi rarm, t`lo-ba bà hēm ηmēēgbii. ⁴ Ten lee, tii hēm seenjb, ka faa Sangband gwæst n jah!»

⁵ Ban bed welee lee, bá mēmbēe t tii gwæstii, bá rood Hētyēēna, hà ba n gwæst hēn tiim, Vohoom Buudm ba há ni, n Filfwu n Fōrkōrwu

5.42 Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba ηmēēgt wadgankenān, 2.31.

n Nikanoorwu n Timoonwu n Farmenaaswu n nan Hantiyöös korgu tii Nikolaa há da jib Yuudaa tiiba kpaturun weem wii. ⁶ Ban roodg-ba lee, n san n werii-ba tumtba, bá seen n dee bá nifi bá hen.

⁷ Sangband gwæet da yadгаа kôd. Bá tia Yeesua hen bee ta hena kôd *Yerusalem korgun, *gotiiba kôd da ta tia há hen.

KRISTA KPATURU YADA YUUEE TANTN N SAMARII RETN

Hetyena bôhoo Yeesua gwæet, bá kuum-wu

⁸ Sangband da kaawl Hetyena hen n sahm-wu gemmnt há ka hena hoolbermgü heb nidba huuga. ⁹ Han da hena welee lee, *Yuudaa tiiba biiba t vid há hen. Volba da ba na *kpoglb disaku ban hof na "Yuumba bá ba bayen bà bolmrn bee" kpaturu tiiban. Bee da ren Siræn n Haleksandrii kornin. Volba t ren Silisii n Hasii tantn. Bá bah n ka kpal-wu. ¹⁰ Bà da kpaá bea-wu, l' kôd na há da gwæla n rarm *Vofoom Buudm nn da sir-wu mii. ¹¹ Tii lee, bá faadm nidba na bá da bà biir na bà da homra há gwæla *Mohiiswu n Sangband bá gwæet behgu. ¹² Bá ta hem l' jagdr korguu tiiba n *kpalmba n *bahlb weriitba. Bá san Hetyena man n mug-wu n san n *yaani yaadbermba man. ¹³ Bá ta san n nidba bá hena gokaat há hen bee. Bee t san n bôhoo na:

«Nidwunwuna bôhoo *Sangband haar n Mohiisa *bahlb l' gwæet behgu heruf'. ¹⁴ T' da homra há bôhoo na Yeesu Nasaræet tiiwii ba há gbuñ haarii na há ta lagii kowt Mohiisa nn da to-t tii.»

¹⁵ Bá da kad yaagu yaalaja bee membee da geewa Hetyena niinin. Bá yum na há nonga tona wo *sangbantumta.

7 ¹ *Gotiberma t gbaam Hetyena na:

«¿L' ba welee gobiint?»

² Há leed na:

«Taa maaba-n n mà teelba-n, kewlg-n! Sangband hehl n nyokb. D' da ree dyen n werii t' yandaa *Habrahaam han da ba Mesofotamii tantn ka ban san Haaran korgun lee wen, ³ n bôhoo-wu na *há nyab há korgun, há saa há haar, há san korgu dn ba d' werii-wu kuun.* ⁴ Há nyab Kaldeemba tantn n san n ka ba Haaran korgun. Há sa kuum kaannaa, Sangband t ree-wu Haaran korgun n daan-wu n korgu nn ba gwefma kunan. ⁵ D' ba si-wu kan bii bii, d' ba si-wu

kan kogbefga mômga felah'. Dn la ba si-wu kogbefga mômga lee, n bôhoo ka foor na *d' kee d' si-wu korguu, há yakii nan ta mad-ku há kaann.* Lee wen, Habrahaama da kpañ n buga. ⁶ Sangband t bôhoo-wu na *há yakii nan ba hi bem korsaangu kuugun, hi kitg yuumba, bà hem-hi dad dad kakehnan bina lami hinaa.* ⁷ Na korgu hin kee hi bem na kú yuumba kuu, *d' kee d' yaa-ku n yaagu. Na lee n l' kaan, hi nyab kan hi daan hi hee-d kowt nnaheen mômgu.* ⁸ Sangband lo *tuurnt d' n Habrahaam bà huuga. Tuurntii waaru nnii fomr *bôtgm. Welee nnii Habrahaama nn da meedr *Yishaak n bot-wu há maadb goniindr goor. Yishaaka t dan n bot *Yakooba. Yakoobwii t dan n ta bôdm t' yandabermba kwifr n barehbee.

⁹ «Yandabermba da loo *Yoosëfwu n nômmlb. Lee, bá logm-wu n gweedm na há bem yuumbu *Hëjift tantn. Bá la hem welee gwentah' Sangband ba há man. ¹⁰ D' ree-wu kunyögu mengun, n hem há ka ba hóm, ka ba rarm Hëjift huraa Farhoa nongan. Wii t lo-wu na há kiigm Hëjift korgu hen n há haar mend hen. ¹¹ Kóm t dan n rorm Hëjift tantii mentiin n Kanahaan tantii mentiin. Kunyögu da yatgn, t' yandaba t ka kpaá yu bii na bà di. ¹² Yakooba nn dan n hom na diit ba Hëjift tantn lee, há tom t' yandaba noogrm. ¹³ Ban dan n san refdrm lee, Yoosëfa t ree hayen n werii há teelba, Farhoa t miig há haar. ¹⁴ Lee wen, Yoosëfa t tom bá daan n há sa n há haarii mendii. Haarii mendii da ba nidba kwæelbleh n banuba. ¹⁵ Yakooba t nan san Hëjift tantn n dan n kuum kan, ree nnii t' yandaba nn da ta kpiidr. ¹⁶ Bá dan n logm-ba n kpen n Sikëem n dan n kuur-ba bilu Habrahaama nn da ree ligbiir n dahm *Hamoora kwæelba man Sikëem tantn huun.

¹⁷ «Sangband nn da bed Habrahaam ka foor na d' kee d' hee-wu bii vuugu nn da nyuhna lee, t' tigr nidba yada ka hena kôd Hëjift tantn, huramba lagaa taa. ¹⁸ *Hurjeenhii t dan n kad jargan ka kpaá mii Yoosëfa gwæet lii.* ¹⁹ Huraawii t hogl t' tigr n hem t' yandaba dad dad ka hena na bá saam bá bii hi kpiidra. ²⁰ L' vuuguu nnii ban meedr *Mohiis há ba kwæelm l' kpañ tinañ'. Bá dôm-wu kidii hitañ há sa haarn. ²¹ Ban dan n saa-wu lee, Farhoa bæera t logm-wu n ka doow wo hayen há buga. ²² Mohiisa t miig Hëjift tiiba rarmii menmii n ka ba n gemmnt há gwæelbn n há hmæegt hebñ.

²³ «Han dan n ka ba n bina kwefnaa lee, n diil na há ba há san há nyaan há teelba *Yisrafeel tiiba. ²⁴ Há san n yum Hëjift tia gbu

TU

Yisraheel tiifhii. Há tam Yisraheel tia kaa n kuum Héjift tia. ²⁵ Há da mi na welee kaa, há teelba ba bà miig na Sangband tuun-wu na há sohdg-ba kuumn, bá ka ba miig. ²⁶ Tonju t vet, há yum Yisraheel tiiba barehba gbu taa, há ka bag na hà maantr-ba n gwæet ka bõhõõ-ba na teelba nnii ban mi, na ¿ ben kaa nnii ban gbu taa? ²⁷ Hæn bed welee lee, há da gbu hà tuurwii t tid-wu na ¿ wen lo-wu huraant na há yaam-ba n yaaguu? ²⁸ ¿ Na hà bo na hà ta kuu-wu wo han da kur Héjift tiwu dindiin leen? ²⁹ Mohiisa nn homr welee lee n solm n san n ka ba *Madyaan tantn, n maadm kan budai hireh'.

³⁰ «Bina kwefnaa n hà kaann, *sangbantumthii t ren há hæn kpamlojun l`nyõfr n *Sinaayi duur. *Sangbantumtwii da ba sunsunja kiigan kà hulwa boglam.* ³¹ Mohiisa nn nyan welee lee, l`hem-wu yõlaa. Hæn da nyuhaa na hà nyaan hom lee, n hom Saberma gwæla ka bõhõõ na ³² wii nnii Sangband, na wii nnii há yandaba Hãbrahaamwu n Yishaakwu n Yakoob ban da seerja. Mohiisa nn homr welee lee, fobehgu t mug-wu há ka defra ka kpaabag na hà ta geedg kan. ³³ Saberm Sangband t hel n bõhõõ-wu na há fitr hà nanawda, na há kan jehr ree ba na kaalanbuudgan. ³⁴ Na d`nyana d` tigr tiiba higim Héjift tantn. Na d` homra bà buusja, lee d` hohntn na d` sohdg-ba kuumn. Na gwefma lee, hà nyuhñ, na d` bo na d` tom-wu Héjift tantn.

³⁵ «Welee nnii Mohiis Yisraheel tiiba nn da kid ka bõhõõ na wen lo-wu huraant na há yaam-ba n yaagu wii, wii nnii Sangband nn lo huraant n tom na há sohdg-ba kuumn wú n sangbantumt hà da red hà hæn sunsunjan wii. ³⁶ Mohiisyenwii da ree-ba Héjift tantn ka hena hoolgu hëb kan n Nyaamõlmn n kpamlojun. Há da hiera kpamlojun bina kwefnaa. ³⁷ Ta yenwii ta beda-ba na *Sangband kee d` ree bà huuga *gwæet bõhõõthii hà dela, bayen bà teela.* ³⁸ *Yisraheel tigr nn da kpogl taa kpamlojun lee, wii da beel sangbantumt hà da gwæla-wu n Sinaayi duur hæn wii n t` yandaba bá huuga. Wii nnii Sangband nn da bed neerm gwæet na há biir-t. ³⁹ Dn da bed-wu neerm gwæet na há biir-t lee, t` yandaba t` ka ba valg-wu, bá kirm há gwæet n ka bag na bà nmetg Héjift tantn. ⁴⁰ Bá bõhõõ *Hãroon na há kud-ba boga, hee ked bá nõngan. Na Mohiiswii lah ree-ba Héjift tantn, bà kpaami b` her-wu bii. ⁴¹ Bá kudm naagb n vidm b` man n ka ba nyaagbn ban kudr bayen bii kaa. ⁴² Ban her welee lee, Sangband t gwid-ba kaawr n saa bá ka vid nmetdii n kidga n muunu. L` hem wo ln hõd gwæet bõhõõta wadgan lee na:

Yisraheel tigr!

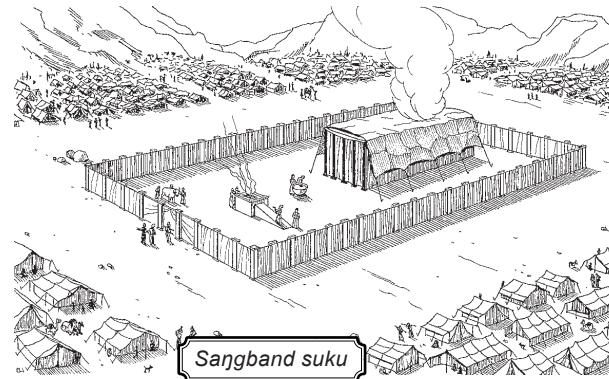
¿ Man nnii nn da log dõm ka vid kpamlojun kakefnan bina kwefnaa?

⁴³ Hãai! N` tohda Mooloka suku n Refaana nmetdga nn mæhr na n` vidm tii.

Tii nnii man kee mà log-n

mà hilgrii-n n *Babiloon tant nõngan.

⁴⁴ «Kpamlojun, t` yandaba da ba n *Sangband suku. Bà da hiera-ku wo Sangband nn da bed Mohiis na bá hee-ku lee. Biilm, d` da

beda Mohiis na há hee-ku kù bëm wo dn da werii-wu kuu. ⁴⁵ Bee kwæelba nn dan n sohdg-ku lee, bá n bà jugu tii Yoosua bá jibl-ku tant Sangband nn da voor t` tiiba bá nõngan tiin. Sukuu t ka bee

kakefnan *Daviida wen. ⁴⁶ Sangband t ka hena-wu hom, há gbaam-d huru na hà mæh-d haar na Yakooba yakii seejñm-d kan. ⁴⁷ Huraa *Salomoona da hel n mõhm haarii. ⁴⁸ Gwentafñ, Sangband ba bermr, d` ba sangbambiim, d` kpaago haya nidba nn mõh heen. Wo gwæet bõhõõta nn bõhõõ lee na,

⁴⁹ Saberma bõhõõ na

há huraant jarga nnii sangbambiim,

na tant ba na há dõm tii hæn há nakpai.

Na ¿ hated nnii ban ba bà mæh-wu?

Na ¿ tee nnii han ba hà bẽmaa?

⁵⁰ Na ¿ lag hayen hà gemmñtñ nnii han her l` mænguu?

⁵¹ «Germ tiit nen! N` ba sohdg Sangband n` kwæwan. Ka d` hohñ-n, n` nyõdm n` tobfa. N` kpaavala *Vofoom Buudm. N` boo n` yandaba dela. ⁵² ¿ Gwæet bõhõõtwen nnii n` yandaba nn da ba he dad dad? Bà da kura bá da bõhõõ na gobiint tii hayenfa nan kenan bee. Gwefmaa, wii nnii nn gweedm n kuum n kit

TU

nidkuudt. ⁵³ Sangbantumtba da to-n *bafhb, n' ka ta ba he b' hen ημεεῖb.»

⁵⁴ *Yaani yaadbermba nn homr welee lee, n hem kwεεwweerga n ka duum bà nyina n Hetyεεna. ⁵⁵ Wii lee, Vohoom Buudm ba hà ni kpaalaa, há geed sangbambiimn n yum Sangband wiinga n ta Yeesu hà jehr d' najuudu hen. ⁵⁶ Hà bōhō na:

«Kpay-n! Mà yul sangbambiim vuur, *Nida Budaaga jehr Sangband najuudu hen.»

⁵⁷ Han bed welee lee, bá mōom ηmei n fih bá tobha hen, bá bewl bá mēmbēe hà hen ⁵⁸ n ree-wu kōrgu kpamga hen na bá lod-wu tana na bà kuu-wu. Bá da homr hà gwεεla welee bee da fitr bà dimbermt n foħl kwεεlhii man bà hōh-wu na Soola² na há kiigm t' hen.

⁵⁹ Ban da lod-wu tana lee, hà seerj na:

«Berm Yeesu, sohdg mà liliigu!»

⁶⁰ Lee, n gbafht há dina hen n tool kimm na:

«Saberma, log bá fubεfgankena v' waa-ba!»

Han bed welee lee, n kuum.

8

¹ Ban da kuu Hetyεεn lee, Soola bōhō na tii nnii.

Bà hēna Krista tiiba dad dad, bá yadr taa kpeeε

L' goorii yelmaa, nidba t bah n ka hēna *Yerusalem sangbantiiba dad dad kpaalaa. Bá mēmbēe t yadr taa *Yuudee tantn n *Samarīi tantn. *Tumtba n jah' da beel ka ba yadr taa. ² Nidhōmba biiba da kuur Hetyεεna n kom-wu kōd.

³ Soolwii da naka hà ni na hà kpii sangbantiiba kpaturu. Hà da linta n haya ka moog fōgba n daba bá tii Yeesua hen bee n kwεgdī ka loo-ba sarga.

Bà bōhō Gohōmt Samarīi tantn

⁴ Bá da yadr taa bee da linta n kōrni ka faa Yeesua Gohōmt. ⁵ Filfa t san *Samarīi kōrgu kuugun n ka faa Sangband nn bantg wii gwεεt² kōrguun tiiba ka ta hēna hoolgu. ⁶ Nidfigm nn da homr gwεεtii n yum

7.58 Soola, wii nnii ban da ta hōh na Fōola. Nyaan Tumtba ηmeεgt wadgankenān, 13.9.

8.5 Samarīi kōrgu kuugun, laa Samarīi kōrbermgun. – Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba ηmeεgt wadgankenān, 2.31.

hoolgu heb han da hēna bii lee, bá mēmbēe t ka loo tobr gwεεt han da bōhō tii hen. ⁷ Biilm, kunidba da ror nidba kōd ni ka mōo ηmeεga kimm, balmdindmba n kparuuba kōd gbaadaa. ⁸ Lamεεgu da hera kan kōrguun tiiba kōd.

⁹ Nidhii da ba kōrguun safh', bà hōh-wu na Simoona, hà da hēna ηmeηmeεgt l' hēna Samarīi tiiba yōlaa. Hà da bōhō na wii nnii nidkilma, ¹⁰ kaabee n kpalmmbēe da hirwa hà kaa ka bōhō na:

«Nidwunwuna nnii Sangband gemmnt ban hōh na "gemmnt mōmt" tii.»

¹¹ Bà da hirwa hà kaa blahb kaa na hà mana ka hēna há ηmeηmeεgt l' hēna-ba yōlaa. ¹² Filfa nn daan lee, bá tii Gohōmt han da faa l' bah n *Sangband huraant n ta Yeesu Krist tii. Ban tii lee, há *huurm-ba nyaalm, fōgbee n dabēe. ¹³ Simoona mōma t ta tii t' hen, bá huurm-wu nyaalm há ka nawr n Filfa ka yu hoolgu heb han hēna bii l' hēna-wu yōlaa.

¹⁴ *Tumtba da ba *Yerusalem kōrgun n hom na *Samarīi tiiba sohdg Sangband gwεεt. Ban homr welee lee, n tuui-ba Fetruw n Yohanεεsa. ¹⁵ Bee nn taai Samarīi kōrguun lee, n seerj na *Vohoom Buudm hōhntn bá tii Sangband gwεεt hen bee hen. ¹⁶ Biilm, Vohoom Buudm da ban hōhntn bà ni hii hen. Bà da hoda-ba nyaalm Berm Yeesua hidrn n jah'. ¹⁷ Lee, Fetruw n Yohanεεs bá deē bá nihi bá hen bá sohd Vohoom Buudm. ¹⁸ Lee wen, Simoona t yum na tumtba deaa bà nihi hii hen há sohd Vohoom Buudm, há ka tōo Fetruw n Yohanεεswu liḡbiir ¹⁹ ka bōhō na:

«Ta si-n-ma welee gemmntii na ka má ta deē mà nihi hii henii, hà sohdg Vohoom Buudm.»

²⁰ Fetra t leed-wu na:

«Ven n v' liḡbiirii, jib-n taabuugun! ¿Diila na Sangband nn safh yem bii, baa bà bee bà dah-b n liḡbiirn? ²¹ Welee gwεεtii nii, kpaħ n bii bii, v' kwεεwr kpaħ hōm Sangband nōngan. ²² Lagii welee diilbehee v' jugun v' jow Sangband na mig ¿d' ba d' waa-v diila vn her hee laa? ²³ Mà yul na beḡgu kōd ba v' ni, fubεfga mad-v.»

²⁴ Simoona t nan bōhō Fetruw n Yohanεεs na:

«Jow-n Saberma n' mōmba na gwεεtii ni kuugu daa bee kù he wo nn bed lee!»

²⁵ Tumtba barehbee nn da bed gwεεt n faa Gohōmt lee, n ηmeεt *Yerusalem kōrgun. Bà da kulaa ka faa-t Samarīi kōrni kōdn.

TU

Bà faa Hëtiyofii tiihiiwu Gohomt

²⁶ Goor diir, Saberma *tumfhii da beda Filf na:

«Ba v`log huru v`kedii n tonju faagan^z, bah kpamlorjun huru fú ror *Yerusalem ka kedaa Gasaa korgun fuu.»

²⁷ Há lóom huru yelmaa. Hân loor huru n ka ked lee, n san n yum nidhii, l`ba na Hëtiyofii tiin. Hëtiyofii tant foghuraa Kandaasa da to-wu karkbermt, há ka sug há kegt ment hën, l`ba na dabotn. L`da mira nidwii t san *Yerusalem na hà doot Sangband tinjan, ²⁸ n ka nmeta ka kulaa há korgu, ka kad hà deera kekejun ka kaal *gwëet bohöot Yesaaya wadgan. ²⁹ *Vohoom Buudm t bohöot Filf na:

«San v`vohdg kekejun kuna v`ked ka béd-ku!»

³⁰ Há solm kili, n nyufh kekejuu man, n ka kewla gwëet nidwii nn kaal tii, n miig na Yesaaya wadgan gwëetn, n gbaam-wu na:

«¿ Huma gwëet vn kaal tii kotod hom?»

³¹ Nidwii t leed na:

«Ka hii ba ree-ma gwëetii kotod, ¿ mà he lan mà homaa?»

Hân bed welee lee, n hoh Filf na há jib kekejun hà kad hà man.

³² Gwëet nidwii nn da kaal *Wadbuudgan tii nnanah':

*Hà da kitg wo *fëegu ban dad n muhu ka ked n na bà ku kuu,
wo fëebuga nn kpaa dama bá wen kwe ká sorm lee wen.
Ta welee nnii han da ba huudg hà noor n bohöot gwëegu
kuyengu felah'.*

³³ Bà da hohlg-wu n tija kpaalaa, há yaagu t kuum.

Bá kpil há neerm tant hën.

¿ Wen nan ta bea hà biir há buudm gwëet lii?

³⁴ Karkwii t bohöot Filf na:

«Taa maara, ree-ma nan l`kotod! ¿ Gwëet bohöota bohöot wen gwëetii? ¿ Hà bohöot hayen hà ret laa, nidjeenhii ret le?»

³⁵ Lee wen, Filfa t ree gwëet han kaal Wadbuudgan tii kotod, n tag n t`hën n bohöot-wu Yeesua Gohomt. ³⁶ Ban da bahr huru ka ked lee, n san n taam riikan, n yum nyaalm. Karkwii t bohöot-wu na:

«Kpay nyaalm! ¿ Ben kewr na bá daa *hor-ma?»

[³⁷ Há bohöot-wu na:

«Ka v`tii n v`kwëewr mend, bii kpaa kewr.»

Nidwii t leed na:

8.26 Ba v`log huru v`kedii n tonju faagan, laa loo huru muunu huuga.

«Mà tii na Yeesu Krist nnii Sangband Budaaga.»]

³⁸ Hân bed welee lee, n wed bá jehf kekeju. Bá hohnt bá rehdrbee, n jib nyaalmn, Filfa t huurm-wu. ³⁹ Ban red nyaalmn lee, Saberma Vohoom t logm Filf n san-wu n korvolgun, karkwii t ka ba lil-wu nyaanb, n bah huru n ka ked ka nyaaga. ⁴⁰ Filfa t mid han ba Hasdood korgun. Há bah n ree n ka todma n korni meni ka faa Gohomt kakehnan há daa taai Sesaree.

TU

Soola tii Yeesua hën

Ta nyaan 22.6-16 n 26.12-18

9 ¹ Soola diñ n hà ni n ka la tagd Yeesua *gwëet sohdgtba, ka boö n ban na hà ba hà hee-ba beghu hà yohwr-ba. Ta welee nnii han da san n gbaam *gotiberm ² na há si-wu wadii, na l`si-wu huru hà jibm Yuudaa tiiba *kpoglb disagtn, Damaas korgun, na ka há tan kan n nidba, daba laa fögba bá tagd Yeesua kpaturu kaa bee, hà mög-ba hà san n *Yerusalem korgun.

³ Hân sohdg wadii n loom huru n san n ka nyuhaa Damaas korgu lee, myenm hën, wiinga kiiga t ren n sangbambiimn n fiid-wu. ⁴ Há luurm tinjan, n hom noor diir bohöot-wu na:

«Sool! Sool! ¿ Ben kaa nnii vn hëna-ma dad dad?»

⁵ Há gbaam na:

«Berma! ¿ Ven nnii wenii?»

Noorii t leed na:

«Man nnii Yeesua, man nnii vn hëna dad dad. ⁶ Gwentah lee, vidg v`jib korgun! Reekan nnii ban kee bà biir-v l`reb ba na v`hem bii.»

⁷ L`saa, biiba bà da hefla Soolwu bee t kpat n jefnt belah', kuugu kpaa kota-ba felah'. Bà da kewaa noorii gwëlb, gwentahaa, ka kpaa yu hii. ⁸ Soolwii t fig n vid faaga, n muud há niini, gwentahaa, n ka la kpaa yu bii. Bá dur-wu n jibl-wu Damaas korgun. ⁹ Há hem goora hatah', hà niini kpaa yu, hà kpaa ju bii ka ta kpaa nyi bii.

¹⁰ Yeesua gwëet sohdgtfii da ba Damaas korguun, bà hoh-wu na Hanañyaasa. Berm Yeesua t ree hayen n werii-wu jaamiitn, n hoh-wu na:

«Hanañyaas!»

Há hak n bohöot na:

«Berma, man nanah'!»

¹¹ Há nan bohöot-wu na:

«Vidg yelmaa v`san huru ban hoh na «Tif» huun, v`jib Yuudaasa haarn, v`gbaam Taarsi tiifii hen, bà hoh-wu na Soola. Hâ ba kan ka seena. Hâ seenbii nii, ¹² hâ nyana nidhii, wo jaamiitn, bà hoh-wu na Hanañaasa, há jibn há jugun, n dee há hen nifi na há niini wentg.»
¹³ Hanañaasa t leed na:

«Berma, nidba kod beda-ma nidwii gwæet, ka kœmla kunyɔŋu fan loɔ v`reba kuu *Yerusalem kɔrgun. ¹⁴ Gotibermba lag n sahm-wu gemmnt na há daan nnañ hâ mɔg biiba bà hoh v`hidr bee membee.»
¹⁵ Berma t bɔhɔɔ-wu na:

«Keda! Mâ bantg nidwii na, mà to-wu na há he tigvolhee n hâ huraamba, n *Yisraheel tigr na bá miig mà hidr. ¹⁶ Mà mɔm mà kee mà werii-wu kunyɔŋu In ba na há di mà hidr kaa kuu mɛnguu.»

¹⁷ Lee wen, Hanañaasa t loɔm huru, n san n jib haariin, n dee Soola hen há nifi, n bɔhɔɔ na:

«Sool, mà teela! Berma tamna-ma v`man. Wii nnii Yeesu há da ree hayen n werii-v hurun wii. Hâ tamna-ma na v`niini wentg v`ɲmetg v`yum, na *Vofoom Buudm ta jib v`ni.»

¹⁸ Yelmaa, bii t rorm há niinin ka boo hɔlkwegii n tɛhr, há ɲmet n ka yu. Lee wen, há vid bá *huurm-wu Sangband nyaalm. ¹⁹ Tii n t`kaan, há jum diit n yuɲ kwegdi.

Soola faa Yeesua gwæet Damaas n Yerusalem kɔrnin

Han yuɲ kwegdi lee, n hem goora halanfa *gwæet sohdgtba man Damaas kɔrgun, ²⁰ n bahd yelmaa n ka faa Yuudaa tiiba *kpoglb disagtn na Yeesu nnii Sangband Budaaga. ²¹ Bá da hum hâ bɔhɔɔ welee bee membee, l`da hœna-ba yɔlaa, bá ka gbaama taa na:

«¿Lag wii da dœra bá da hoh hidrii bee *Yerusalem kɔrgu nii? ¿Lag hâ daan nnañ na hâ mug bá hoh hidrii bee hâ san hâ to *gotibermba?»

²² Ban da la bɔhɔɔ welee lee, Soola faa Sangband gwæet ka ba n gemmnt. Hâ da weraa na Yeesu nnii Sangband nn bantg wii^z. Han da weraa hom kpaalaa lee, *Yuudaa tiiba bá da ba Damaas kɔrgun bee t lag n ka kpaam In ba na bá leedg-wu tii.

²³ L`hiid, Yuudaa tiibee t bɔm noor na bà kuu-wu. ²⁴ Soola t miig na bà kora kpaab há hen. Wo dabit nn kaadg kɔrguu lee, bá

9.22 Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba ɲmœgt wadgankenana, 2.31.

ka kiig kù fiid noora hen nyingu n muunu. ²⁵ Lee, Soola gwæet sohdgtba t loɔm-wu n nyingu n mœwl n dabit kaan ka lo-wu futetɛhgun. Hâ san *Yerusalem kɔrgun.

²⁶ Han taai *Yerusalem lee, n ka bag na wú n *gwæet sohdgtba bá bœm, bee ba n fobɛhgu ka kpaam tia na hâ ta ba na gwæet sohdgtb biilm.

²⁷ Barnabaasa^z t loɔm-wu n san-wu n *tumtba man n bɔhɔɔ-ba lan nnii Soola nn da nyan Berm Yeesuwu hurun n lan nnii Berma nn da gwæet n wun lee. Hâ ta bɔhɔɔ-ba lan nnii Soola nn da faa gwæet Yeesua hidrn Damaas kɔrgun ka figaa t`hen. ²⁸ Lee wen, Soola t ka ba bá man, wú n ban bá ka bee hâ linta n *Yerusalem kɔrgu ka faa Saberma hidrn gwæet. ²⁹ Hâ da gwæela n *Yuudaa tiiba bá gwæela grœkm bee, wú n ban bá ka kia n taa. Bee t ka bag na bà kuu-wu. ³⁰ Krista tiibee nn dan n miig welee lee, n san-wu n Sesaree n nyabl-wu na há san Taarsi kɔrgun.

³¹ *Yuudee tantn n *Galilee tantn n *Samarii tantn kpaturu t ka hafaa ka ba nigiiɲun, ka vala Saberma, *Vofoom Buudm tɔra-fu hù berɲa.

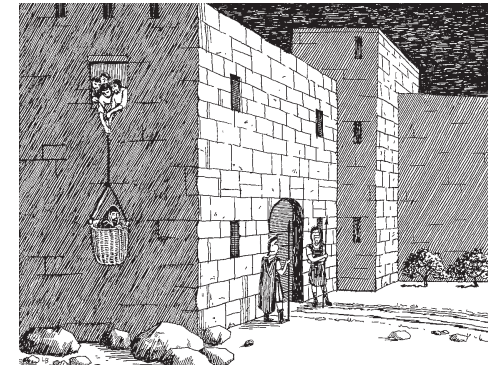
BÁ KPAH NA YUUDAA TIIBA BEE JIB KRISTA KPATURUN

Fetra san Liida n Yafaa kɔrnin

³² Fetrwii da lintgaa tantii mentiin, n dan n san goor diir bá go Liida kɔrgun ka tii Yeesua hen bee man. ³³ Hâ san n yum daawhii, bà hoh-wu na Heenea, hâ door hâ fiigu hen ka he bina haniind l`kaf-wu. ³⁴ Hâ bɔhɔɔ-wu na:

«Heenee! Yeesu Krista gbaad-v. Vidg v`vil v`fiigu!»

9.27 Nyaan Tumtba ɲmœgt wadgankenana, 4.36.

Bà mœwla Soolwu n korgu dabit kaan

TU

Yelmaa há vid. ³⁵ Liida korgu tiiba memba n Saroon tiibee membee t yum-wu n bid bayen n Berm Yeesua wee.

³⁶ Fəghii da ba Yafaa korgun gwæet sohdgtba huuga, bà hof-wu na *Tabitaa*, ka hof n grækmn na *Dərkaasa*, l' kotəd nii na "walga". Fəgwii da hena hōmgu hengu, ka tōra kunyōntiiba. ³⁷ L' vuuguu, fəgwii t hēm behii, n kuum, bá huurm-wu n dool-wu disagfaagrun. ³⁸ Ree kan *gwæet sohdgtba t hom na Fetra ba Liida korgun, l' nyōhr n kan. Bá ree nidba barehba n tom há man, ka bōhōo-ba na bá jowdr-wu hà daan bà man weem. ³⁹ Ban taai lee, Fetra t vid yelmaa n tag nidbee. Hān taai lee, bá lōgm-wu n kol-wu disagfaagrun. L' mir kunfəgəba memba t kpogl kan taa. Bá nyuh há man ka kuum, n werii-wu tugt n dimbermt Dərkaasa nn da həd ka neer tii. ⁴⁰ Fetra t ree nidba memba duun, n gbahnt dind, n seenj Sangband. L' dih, há tint hayen n kpiira weenn, n bōhōo na: «Tabitaa, vidg!»

Há wii há niini. Há wen nyan Fetraa, n vid n kad. ⁴¹ Fetra t mug há nuhu, n tər-wu, há vid n jehnt. Há hof kunfəgəbee n Yeesua hēn tiitvolbee, n to-ba-wu há neer ka ba hōm. ⁴² Yafaa korguu mēnguu t hom bii b' getg bii membii, l' saa nidba kōd t tii Berm Yeesua hēn.

⁴³ Fetra t kad Yafaa korgun l' hiid ka go jungbant tii Simoonaa.

Roomaa tawdbermhii tii Yeesua hēn

10 ¹ Nidhii da ba Sesaree korgun bà hof-wu na Kōrneeya. Há da ba na *Roomaa tawdba fonfonu ban hof na "Hitaalii fonfonu" huu kaftæenn. ² Nidwii da ba nidhōma, wú n hà haarii mēndii bà tia Sangband hēn ka vala-d. Há da ta tōra *Yuudaa tiiba bá ba kunyōngun bee hōm, ka seenja Sangband hēruh'. ³ Goor diir jabr l' wahda waari hitah', l' ree n werii-wu wiingan há yum Sangband *tumthii jibna hà hēn ka hof-wu na:

«Kōrneey!»

⁴ Há geed *sangbantumtwii, fobəhgu t mug-wu. Há bōhōo na:

«Berma, ¿ben bee?»

Sangbantumtwii t leed-wu na:

«Sangband sohdg v' seenj n hōmgu vn hēna kunyōntiiba kuu, d' kpaā hōngaa v' hēn. ⁵ Gwəhŋa lee, tom nidba Yafaa korgun bà hof kan Simoon ban daary na Fetwii na há daan. ⁶ Há gool jungbant tii Simoonaa, hà haar ba nyaam kpamga.»

⁷ Sangbantumtwii nn bed-wu gwæet l' dih há nyab lee, Kōrneeya t hof há hēmfēedba bareh n tawdba bà hēna há hēmfēəb bee ni bilma hà ba nidhōma ka seenja Sangband ⁸ n bōhōo-ba b' her bii membii, n tom-ba Yafaa korgun.

⁹ Toŋu vetr, ban bah huru n san n ka nyuhāa Yafaa korgu lee, l' mir Fetra t juul haar disaku faaga muunu huuga na hà seenj. ¹⁰ Kōm t mug-wu há ka bag na hà di diit. Ban da heewr-wu diit n duuəb lee, l' ree n werii-wu wo jaamiitn, ¹¹ há yum sangbambiiim t rawdg, bii t rorm kan, ka boo dimbermr diir, l' mad d' noora hanaahee, ka hohntna tant hēn. ¹² Dimrii nii, dōm jugu jugu da ba kan, nakpai hinaa rem, n m' balma mii, n kōŋkōht rem. ¹³ Noor diir t gwæel ka bōhōo-wu na:

«Fetr! Vidg v' ku v' di!»

¹⁴ Fetra t leed na:

«Berma, mà kpaŋn! Man bee n janaa, mà ban di kirb bii n bii b' ba nakakeet bii felah'z.»

¹⁵ Noorii t ta lilm gwæelb ka bōhōo-wu na:

«Bii Sangband nn bōhōo na b' ba *kel kel bii, vii daa biir na b' ba nakakeet.»

¹⁶ L' hēm welee tōmb mtaŋ sah n hēmēt ka kota sangbambiiimn.

¹⁷ Fetra t ka giid ka wii ka gbaama hayen na ¿jaamiitii kotəd nii na lan mōmgu? Lee wen, nidba Kōrneeya nn da tamn bee t gbaam bá werii-ba Simoonaa haar, bá taai d' fiid noon. ¹⁸ Bá hof n gbaam na:

«¿Nnaŋ nii Simoon ban daary na Fetr wii kan gon?»

¹⁹ Fetra nn da heewr n diila hà jaamiitii kotəd hēn lee, *Vofoom Buudm t bōhōo-wu na:

«Nidba batahba biiba^z bagl-v. ²⁰ Vidg v' hohnt v' n ban n' nyab ka kpaā nigaa! Man tamn-ba.»

²¹ Fetra t nan hohnt nidbee man n bōhōo-ba na:

«Nid nn bag wii nii man. ¿N' daan na laa?»

²² Bá leed-wu na:

«Kaftæen Kōrneeya tamn-t. Há ba nidhōma, ka seenja Sangband. *Yuudaa tiibee membee sokla-wu. Sangbantumtuudhii bahl-wu na hà tamn v' do, na v' daan hà hom vn ba v' biir-wu tii.»

10.14 *Bii b' ba nakakeet bii*: Yuudaa tiiba da kir dōm miim l' bahr n na m' sahl-ba nakakeet, wo hafaanju laa, waaəb laa, haŋulangunju.

10.19 *Nidba batahba biiba*. Wadvoliin ba na *Nidba barehba biiba*. Nyaan vug^{7up}.

²³ Fetra t sohd-ba hom n safm-ba dugu.

Tonju t vet wu n ban ba bahuru. Yafaa korgun Krista tiiba biiba t hefl-wu. ²⁴ Ba da taai Sesaree gorehndr goor. Korneya da hoh fa tuurnbuudba. Wu n ban n ha haarii mendii ba da hoda-ba. ²⁵ Fetra nn taai lee, Korneya t tuug-wu n doot ha tiya na ha seen-wu n valgm. ²⁶ Fetra t vii-wu ka bohoo-wu na:

«Vidg! Ta man nii nida, wo vn ta ba lee.»

²⁷ Lee, wu n Korneya ba ka gwela ka jibaa haaga. Ban jib lee, ha mid nidba kod t kpogl taa. ²⁸ Ha bohoo-ba na:

«N`miil hom na l`ba si huru na *Yuudaa tia nyohr n saana, laa ha jib ha haarn, t`kirb nii. L`ba welee wentafaa, Sangband werii-ma na, l`kpafl na ma log hii na ha ba nakakeet, laa wulaf kpaatn. ²⁹ Tii kaa nii nn hoh-ma ma daan ka kpaatn niga. Man bagm nan na ma miig nn hoh-ma b`kaa bii.»

³⁰ Lee, Korneya t leed na:

«Jana nii gonaard gaamanhena jugun l`wahda waari hitaf, man da ba taa ka seena², n yum nidhii t ren ma nongan myenm hen ka fidr dimgu ku nyinwa n hoh-ma ³¹ n bohoo na Sangband homra ma seenb, na d`kpaatn hoojaa homgu man hena kunyohntiiba kuu. ³² Na ma tom nidba Yafaa korgun na ba hoh Simoon ban daary na Fetra wii na ha daan. Na ha gool jungbant tii Simoonaa, ha haar ba nyaam kpaatn. ³³ Ma tamn nidba yelmaa na ba hoh-v, v`ta hem hom n daan. Gwefma lee, t`kpogl taa t`membee Sangband nongan na t`hom Saberma nn tamn-v na v`biir-t tii.»

³⁴ Fetra t yafd ha noor n bohoo na:

«Gwefmaa, ma miig na Sangband dii kpaatn geewa n nida nonga wee. ³⁵ Nidbaaben tia, ka la korteku tia, ka ha vala-d ka hena b`ba hom bii, ha ka bee-d loogu. ³⁶ N`miil na dii da toolg *Yisraheel tigr d`gwet. Tii nii Gohomt t`kena n nigiiyu Yeesu Krista hidrn tii. Yeesuwii nii nidba memba Berma. ³⁷ N`miil Yohanessa nn da faa nidba Sangband *nyaalm huurb gwet ka huurb-lee, ka ta mi b`da getg *Galilee tantn safn n b`da ta getg *Yuudee tantn bii. ³⁸ N`ta miil lan nii Sangband nn da bantg Yeesu Nasareet tii n lo *Vohoom Buudm gemmnt ha hen lee, n ta lan nii fan da lintn n korgu ka

10.30 Man da ba taa ka seena. Wadvoliin ba na man da ba taa ka seena ka boow noor.

hena homgu, ka gbaadaa Kunida nn da mad bee membee lee. L`weraa na Sangband da ba ha man. ³⁹ Ten lee, tii nyana n t`niini fan da her bii membii *Yerusalem korgun n *Yuudaa tiiba tantn bii. Ba dan n kpaatn-wu *dabrgr hen ha kuum. ⁴⁰ Wentaf, Sangband t himii-wu kuumn gotafhd goor n hem ha werii hayen. ⁴¹ Ha da ba werii hayen tigr mend, ha da werii hayenwu biiba Sangband nn da roodg na ba da ba nyaan-wu bee. Bee nii ten, t`n wun ten da dir n nyim ha kuumn himtgm kaann ten. ⁴² Ha da beda-t na t`faam gwet tigr mend ka bohoo na wii nii Sangband nn lo na ha yaam neermba n kpiirmba n yaagu. ⁴³ *Gwet bohootbee membee da beda ha gwet ka bohoo na ha hidrn nii nid ha tii ha gwet hen wii nn sohda ha fubehii waam.»

⁴⁴ Fetra nn da la gwela lee, Vohoom Buudm t hohntn ba da kewla ha gwet bee membee hen. ⁴⁵ L`hem Yuudaa sangbantiiba ba daan Fetra kaa bee yola na Sangband ta sira Vohoom Buudm ba kpaatn na *Yuudaa tiiba bee, n hem m`hohnt ba hen. ⁴⁶ Biilm, ba da fuma ba gwela lam jugu jugu ka ba kpeh-m ka nyoka Sangband, Fetra t nan bohoo na:

⁴⁷ «¿Hii ba ha bee ha kir na ba daa hor nidbambena nyaalm l`ba na ba ta sohgd Vohoom Buudm wo ten?» ⁴⁸ Ha safm wad na ba hor-ba Yeesu Krista hidrn. Tii n t`kaan, ba gbaam Fetra na ha kad ba man goora halanha.

Fetra rea b`da her bii ka bohoo Yerusalem Krista kpaturu tiiba

11 ¹ Tumtba n Krista tiiba volba ba da ba *Yuudee tantn bee t hom na *ba kpaatn na Yuudaa tiiba bee ta sohgd Sangband gwet. ² Fetra nn dan n nmetgii *Yerusalem korgun lee, sangbantiiba ba da ba na Yuudaa tiiba bee t kpalm-wu ³ ka bohoo na:

«¿Jib nidba ban ba bod bee man v`n ban n`jum diita? ¿Ben nii welee?»

⁴ Lee wen, Fetra t ree b`da getg bii kuyen kuyen n bohoo-ba. Ha da beda-ba na:

⁵ «Ma da ba Yafaa korgun ka seena, l`dan n hem-ma wo jaamiit dela, ma yum bii hohntna ma hen. Blafb da boo dimbermr diir, l`mad d`noora fanaafee, ka hohntna sangbambii n daan ma man. ⁶ Ma geed d`ni hom n yum haaga dom n kpaatn rem n dom m`balma mii n korgoft rem. ⁷ Lee wen, ma hom noor diir hoh-ma ka bohoo na

TU

mà vidg mà ku mà di. ⁸ Má leed na berma, mà kpañ! Na man bee n janaa, mà ban di kirb bii n bii b`ba nakakeet bii felah`z ⁹ Noorii t ta liim gwælb sangbambiimn ka bõhõõ na bii Sangband nn bõhõõ na b`ka ba *kel kel bii, na maa daa biir na b`ba nakakeet. ¹⁰ L`hem welee tomb mtañ sah', l`hel n kol l`menguu sangbambiimn. ¹¹ Yelmaa, nidba batañba t daan haar tn da ba d`ni diin^z. Bà da ren Sesaree kõrgun, bá tamn-ba mà do. ¹² *Vohoom Buudm t bõhõõ-ma na mà nyab bà kaa yelmaa ka kpañ nigaa. T`teelba baroondbambena t heñl-ma, t`san n jib nid há tamn mà do wii haarn. ¹³ Há bõhõõ-t lan nnii han da nyan hà haarn *sangbantumthii jehr ka bõhõõ-wu na há tom nidba Yafaa kõrgun na bà daan n Simoon ban daarn na Fetr wii. ¹⁴ Na mà biir-wu gwæet t`ba t`he na wú n hà haar mënd bá dafn bá juuni tii. ¹⁵ Man da bah gwælb yelmaa lee, Vohoom Buudm t hofntn bá hèn wo mn da hofntn t`hèn nooga sah lee. ¹⁶ Lee wen, má nan deed gwæet Berma nn da bed tii. Hà da beda na *Yohanæsa hoda-t n nyaalm, na wii lee, wii kee hà hor-t n Vohoom Buudm*^z. ¹⁷ Welee lee, Sangband ta sira-ba dn da ta sir-t tn da tii Berm Yeesu Krista hèn bii. ¿ Man nnii wen na mà da kir n dna? »

¹⁸ Ban homr welee lee, n kwiiñl bayen n ka nyoka Sangband ka bõhõõ na:

«Ka welee, l`ba gobiilm. Sangband ta sira *bá kpañ na Yuudaa tiiba bee huru na bá lagii neerm bà sohdg neerm móm.»

Hantiyõõs Krista kpaturu

¹⁹ Kunyõõn kú da daan Hetyena kuum wen kuu da hera bá tii Yeesua hèn bee t yadr taa. Bá ni biiba t san kakefnan Feniisii tantn n Siifr tantn n Hantiyõõs kõrgun, n ka faa Yeesua Gohõmt *Yuudaa tiiba n jah'.

²⁰ Lee wen, biiba bà da tii gwæetii hèn ka ba na Siifr n Siræn tiiba bee t san Hantiyõõs kõrgun n ka ta gwæla n *bá kpañ na Yuudaa tiiba bee^z. Bà da faa-ba Gohõmt t`bõhõõ Berm Yeesua gwæet. ²¹ Saberma gemmnt da tóra-ba, nidba kod t tii n lagii bà

11.8 Nyaan Tumtba ñmæegt wadgankenán, 10.14.

11.11 Haar tn da ba d`ni diin. Wadvoliin ba na haar man da ba d`ni diin.

11.16 Gwæetii ba Tumtba ñmæegt wadgankenán, 1.5.

11.20 Bá kpañ na Yuudaa tiiba bee, laa Yuudaa tiiba bá gwæla grækm bee, laa Græes tiiba.

kwæewa n tint bayen n Berma wee. ²² *Yerusalem Krista kpaturu tiiba t hom welee n vii Barnabaas n tom Hantiyõõs kõrgun. ²³ Hân taai kan n yum lan nnii Sangband nn da kaawl bá tii d`gwæet bee hèn lee, l`hem-wu lamæegu, há hafñl bá kwæewa bá mæmbee n bõhõõ na bá nawr n Berm Yeesuwu hóm. ²⁴ Barnabaasa da ba nidhõma. Vohoom Buudm ba há ni kpaalaa, hà gwæet hèn tiim hafñ. Nidba kod da hewla Yeesua kpaturun.

²⁵ Há vid ree n san Taarsi kõrgun na hà bag Soola. ²⁶ Hân san n yum-wu lee, n daan-wu n Hantiyõõs kõrgun, bá hem kan binbilmr kpaturhuun n werii nidba kod gwæet. Hantiyõõs nnii ban da hofn noogrm *gwæet sohdgtba na «Krista tiiba».

²⁷ L`vuuguu, *gwæet bõhõõtba biiba t vid *Yerusalem n san Hantiyõõs. ²⁸ Gwæet bõhõõtbee ni hii bee bà hofn-wu na Hágabuusa. Há vid, Vohoom Buudm t tór-wu há bõhõõ na kombermm ba m`riir tantii mentiin. –Kómii t ta rorm biilm vuugu Kulooda nn da ba *Roomaa hurbermt lee wen.– ²⁹ *Gwæet sohdgtba t bõhõõ taa na baawena ba hà si wo han ba hà bee lee, bà tuui Krista tiiba bá ba *Yuudee tantn bee na l`tõrg-ba. ³⁰ Bá hem welee n to Barnabaaswu n Sool na bá san n bà to kan Yeesua kpaturu bermba.

Bà kura Yakooba, n riw Fetrwu sargan há fet

12 ¹ L`vuuguu, huraa *Herooda^z t`bah n ka jaarña Yeesua kpaturu tiiba biiba. ² Há wed bá kuum Yohanæsa teel Yakoobwu n hoodjuuga. ³ Ban kur-wu há yum na l`hena *Yuudaa tiiba hóm lee, há bõhõõ bá mug Fetra. L`da ba *Kpooni kasant^z deb vuugun. ⁴ Ban mug-wu lee, n riw-wu sargan, n rood tawdba kwifr n baroond n rad-ba tomb mnaa na bá sugm-wu. Hà da lo na hà da hà yaa-wu n nidba huuga *Gætgm kasant kaann. ⁵ Fetra t ka ba sargan, bà sug há hèn. Lee, Yeesua kpaturu tiiba t ka seenja Sangband hà hèn ka kpañ saa.

⁶ Goor In da ba na toñu veta na Herooda ree-wu hà yaa-wu yaagu nidba huuga dii nyingu, Fetra da gool tawdba barehba huuga, bá boow-wu n kona hareh', l`saa kigdba t ka ba bá kaalai fiid noon.

12.1 Herooda. Wii nnii ban da ta hofn na Herood Hagrifaa noogra. Hà da mada Yuudee n *Samarii tant. Wii kuum gwæet nnii ban bõhõõ Tumtba ñmæegt wadgankenán, 12.20-23.

12.3 Bà da hena kpoonhii ka ba sòd ragr tæegtñ.

⁷ *Saberma tumthii t ren myenm hɛn, wiinga t wiid sarga disakun. Sangbantumtwii t faad há fidun n himii-wu n bɔhɔɔ-wu na:

«Vidg weem!»

Kona han bɛm há nihin hee t tɛhr.

⁸ Há ta bɔhɔɔ-wu na:

«Lo v`damr, v`fid v`nanawda!»

Há hɛm welee. Há lilm-wu na:

«Fid v`dimbermgv v`tagd mà kaa!»

⁹ Há rorm sarga disakun ka tagd hà kaa. Há da kpaa diila na sangbantumta nn hɛna bii ba gobiint. Há da mi na hà jaamaan.

¹⁰ Bá get kigdba kaalanɔnoogrga n get rehɔrga n taai huturbermu man, bà hera-fu n kudnarju. Hú rawd huyen, bá rorm. Bá mɔɔ kɛna n taai hurragrn, sangbantumtwii t boorm há man myenm hɛn.

¹¹ Lee wen, há rarm t kpen, há bɔhɔɔ na:

«Gwehɔa, mà yul na l`ba gobiilm: Saberma tamn hà tumt na há sohɔdg-ma Hɛrooda nuhun, hà ta ree-ma *Yuudaa tiiba bɛhɔg bá nn bagm-ma kuu mɛnguun.»

¹² Há niini nn wentg lee, há lo na hà san Yohanɛs ban daarn na Markuus wii nya Maariimbaa. L`da mira nidba kɔd t kpogl taa kan n ka seenja Sangband. ¹³ Hɛn taai lee, n kohoo fiid noon. Ŋmɛɛheedfɔka kiiga t daan na kà nyaan na wen nnii. Bà da hohf-ka na Roosa. ¹⁴ Ká miig há noor l`hɛm-ka lamɛɛgu. Ln ba na ká rawdg lee, ká ηmɛt ka sol n san n bɔhɔɔ volbee na Fetra ba duun. ¹⁵ Bá gbaam-ka na:

«¿V`jugun kpaa hɛna ηmɛɛgɔbn?»

Ká bɔhɔɔ na:

«Gobiilmn.»

Bá nan bɔhɔɔ na:

«Há liliigun.» ¹⁶ Lee wen, Fetra la kohaa fiid noon. Ban dan n rawd huturu lee, n yum-wu, l`hɛm-ba yɔlaa. ¹⁷ Há werii-ba n há nabiir na bá kpat kpoɦ', n kɛɛml-ba lan nnii Saberma nn ree-wu sargan, n ta bɔhɔɔ-ba na bá biir Yakoobwu n volbee welee. Hɛn bed welee lee, n nyab n san jeenlanja.

¹⁸ Tonju nn dan n ragd lee, tawdba t ka yɔhwa ka gbaama taa na

Fetra ba sargan ka go

¿Fetra tuur n tee? ¹⁹ Hɛrooda t bɔhɔɔ bá bagm-wu, hii ba nyaan-wu. Há hohf tawdba n gbaam-ba gwɛɛt n safm wad na bá kuu-ba. Lee, Fetra t vid *Yuudee n san Sesaree n hɛm kan goora halanfha.

Hɛrood Hɛgrifaa noogra kuum

²⁰ L`vuuguu, Huraa Hɛrooda² da ba n kwɛɛwweerga biii n *Tiir n Sidoon kɔrni tiiba. Bá hom n taa na bà san bà nyaan-wu. Bá yum há haar hɛn kigd Bilaastuusa n tag n wii wee na bà gbaam Hɛrood na bà ku taa n gwɛɛt, kɔtɔd na bá kɔrni da wayaa n Hɛrooda kɔrgu ka neer.

²¹ Bá bah goor. Goorii nn taan lee, Hɛrooda t fid há huraant dimgu, n kad hà huraant jargan n ka bɔhɔɔ gwɛɛt. ²² Nidba t bah n ka mɔɔ ka gbu nihin ka bɔhɔɔ na:

«Sangband gwɛɛlan, lag nidmɔma gwɛɛlan.»

²³ Há ka ba biir lii. Yelmaa Saberma *tumthii t gbud-wu, na ¿ben kaa nnii han lo hayenwu Sangband kaalanja? Ŋmeedhii t nyim-wu há kuum.

²⁴ Saberma gwɛɛt lee, tii yadgaa kɔd n kɔrgu.

KRISTA KPATURU YADA HÁSII TANVONTN

Bà tuuma Barnabaaswu n Sool na bá he ηmɛɛgɔ

²⁵ Barnabaaswu n Sool ban her ban da tomr na bá he *Yerusalem bii l`dih lee, bá ηmɛtgii Hɛntiyɔɔs kɔrgun². Bá bɔhɔɔ Yohanɛs ban daarn na Markuus wii t hefl-ba.

13 ¹ *Gwɛɛt bɔhɔɔtba n weriitba da ba Hɛntiyɔɔs Yeesua kpaturun. Bee nnii Barnabaaswu n Simfoon ban hohf na Hool wiiwu, n Luusyuus Sirɛɛn tiwu, n Mnayeem ban da doowr wú n kumandaa *Hɛrood² wiiwu, n nan Soola. ² Goor diir ban da seenja Saberm ka boow noor lee, *Vofoom Buudm t bɔhɔɔ-ba na:

12.20 Nyaan vug1^{un} n kwɛɛn gwɛɛt.

12.25 Ban her ban da tomr na bá he Yerusalem bii l`dih lee, bá ηmɛtgii Hɛntiyɔɔs kɔrgun, laa ban her ban da tomr na bá he bii l`dih lee, bá ηmɛtgii Yerusalem kɔrgun.

13.1 Kumandaa Hɛrooda, wii nnii ban da ta hohf na Hɛrood Hɛntifaasa. Nyaan Tumtba ηmɛɛgt wadgankenana, 4.27.

«Gwefh̄a, saa-n-ma Barnabaaswu n Sool bà he ημεεḡb man lo na bá he bii!» ³ Lee wen, bá b̄om noora n seerj n dee bá nifi bá fh̄en n saa-ba bá nyab.

Bà faa Goh̄omt Siifr tantn

⁴ *Vofoom Buudm nn tomr-ba welee lee, bá san Seleesii n jib ree meel n san Siifr tantn, tantii ba nyaam huuga. ⁵ Bá taai kan n jib Salamiin k̄orgun, lee, n bah̄ n ka faa Sangband gw̄eet Yuudaa tiiba *kpoglb̄ disagtn. Yohan̄ees ban daarrj na Markuus wii da ba bà man ka t̄ora-ba. ⁶ Bá rom Salamiin k̄orguun n lintgii kakehn̄an Faaf̄os rekun. Reekan lee, bá tarj n taadhii bà hoh̄-wu na Baryeesua, h̄a ba na *Yuudaa tia, ka l̄og hayen na gw̄eet b̄oh̄oota. ⁷ H̄a da nyoh̄ra n k̄orguun kumandaa Sergiyuus F̄ooluusa. Kumandaawii da ba rarm. H̄a hoh̄ Barnabaaswu n Soola, k̄otod na h̄a da bagl na h̄a fom Sangband gw̄eet. ⁸ Gwentah̄', taadwii –bà da ta hoh̄l-wu n gr̄eekmn na H̄eliimasa^z–, wii t ka kir n ban ka ta bag na kumandaa daa b̄em n tiim n Sangband gw̄eet fh̄en. ⁹ Lee wen, Vofoom Buudm t dam Soola, bà da ta hoh̄l-wu na F̄oola, h̄a geed H̄eliimasa niinin ¹⁰ n b̄oh̄oo na:

«Vena! Rar̄b̄ehm ba v`ni, v`ba talmt! Ven nii Kunidgu! Kpa tiina n bii b`ba h̄om bii! ḡKpah v`saa Saberma gw̄eet ḡontr̄b? ¹¹ Gw̄eh̄ma lee, Saberma ba h̄a gbudg-v, v`joom kakehn̄an goora h̄alan̄ha, k̄pah v`yum bii.»

Yelmaa, h̄a niini t joom kpaalaa, h̄a ka bidra hayen ka bag na hii dad-wu. ¹² Kumandaa nn nyan b`getg bii lee, h̄a tii Yeesua fh̄en. Bá ka weraa-wu Saberma gw̄eet l`fh̄ena-wu ȳolaa bii.

Bà faa Goh̄omt H̄antiȳoos Fisidii tantn

¹³ F̄oolwu n h̄a tuurmba bá vid Faaf̄os k̄orgun n jib meel n san Feerg k̄orgun, Fan̄jillii tantn. Yohan̄ees ban daarrj na Markuus wii t saa-ba reekan n ηmetgii *Yerusalem k̄orgun. ¹⁴ Bee lee, bá vid Feerg n taai H̄antiȳoos Fisidii tantn. *Saabaat goor, bá jib Yuudaa tiiba *kpoglb̄ disakun n kad. ¹⁵ *Yuudaa tiiba mugaa n bah̄ bá kpoglb̄ ka kaal *bah̄lb̄ wadiin n *gw̄eet b̄oh̄ootba wadiin. Ban kal l`dih̄ lee, kpoglb̄ disaku berm̄ba t tom na bá biir-ba na:

13.8 Gwentah̄', taadwii –bà da ta hoh̄l-wu n gr̄eekmn na H̄eliimasa–, ..., laa Gwentah̄', H̄eliimasa –hidrii k̄otod nii na "taada"–, ...

«Teelba-n! Ka n`ba n gw̄eet tiit na n`biir nidba na n`hahlg bà kw̄eewa, n`ba n`bee n`gw̄eel.»

¹⁶ F̄oola t vid n vii h̄a nufu na bá kpat k̄poh̄ n b̄oh̄oo na:

«*Yisraheel tiiba nen, n nen, nen ta vala Sangband nen, kewlg-n n man! ¹⁷ Sangband nii Yisraheel tigr̄ndina Sangband. Dii roodg t`yandaba. Tigrii nn da ba *H̄ejift tantn lee, Sangband t fh̄em d`yad k̄orsaanguun. Sangbandii da ta werii d`ḡemnt n ree t`yandabee H̄ejift tantn ¹⁸ n d̄om-ba k̄pamloḡun kakehn̄an bina kw̄eh̄naa^z. ¹⁹ Lee, d`vooom tiga h̄ableh̄ Kanah̄aan tantn n l̄ogm tantii n to d` tigr̄ na d`mad ²⁰ kakehn̄an wo bina l̄emi h̄inaa n kw̄eh̄nu. Lee n l`kaan, d`sah̄m t`yandaba yaani yaadba kakehn̄an gw̄eet b̄oh̄oot Samuheela wen. ²¹ Lee kaann, bá gbaam Sangband na d`si-ba huraa, d`to-ba Kiisa kw̄eel Sahuula, Beḡyamiina buudm, h̄a kad jargan bina kw̄eh̄naa. ²² Dn dan n kirm-wu lee, n to-ba *Daviid na wii mad huraantii. D` b̄oh̄oo h̄a gw̄eet na d`nyana Yisaaya kw̄eel Daviida^z, na d`loogu l̄ora-wu. Na h̄a ba h̄a fh̄em dn bag na h̄a fh̄em bii membii. ²³ Daviida yakii ni nii Sangband nn daan n h̄a ba h̄a dah̄ Yisraheel tigr̄ jugu wo dn da bed n foorm na d`nan fh̄enan lee. Wii nii Yeesua. ²⁴ Sah̄ na h̄a bah̄ h̄a ημεεḡbii, Yohan̄eesa da faa ka b̄oh̄oo Yisraheel tiibee mem̄bee na bá lagii neerm l`saa bà *hor-ba nyaalm^z. ²⁵ Yohan̄eesa nn da f̄ela h̄a ημεεḡb lee, n ka gbaama nidba na ḡ bà diila na wii nii wenii?, ka b̄oh̄oo na lag wii nii ban h̄od wii. Na bá miim na wiilah̄ kena n h̄a kaan, na h̄a k̄paa t̄on na h̄a fitḡ halah̄ nanawda^z.

²⁶ «Teelba-n, *H̄abrahaama yakii nen, n nen, nen ta vala Sangband nen! Ten nii Sangband nn tuun jugu dah̄b gw̄eetntina. ²⁷ Biilm, *Yerusalem k̄orgu tiiba n bà huraamba, bà ba miig na wen nii Yeesua, bà ta ba fom *gw̄eet b̄oh̄ootba gw̄eet ban kaal *Saabaat goora mena tii k̄otod. Gwentah̄', bá fh̄em t`fh̄en n kuum-wu. ²⁸ Bà da bà bee n yum b`ba na bá kuu-wu bii kaa, bá la b̄oh̄oo Filaat na h̄a kuu-wu. ²⁹ Ban da her gw̄eet wadii nn da b̄oh̄oo h̄a fh̄en tii mentii

13.18 ...n d̄om-ba k̄pamloḡun kakehn̄an bina kw̄eh̄naa, laa ...n la mug-ba k̄pamloḡun kakehn̄an bina kw̄eh̄naa.

13.22 Gw̄eetii ba Yum89^{ḡan}.21.

13.24 Nyaan Lukaasa 3.3.

13.25 Gw̄eetii ba Yohan̄eesa 1.27, n ta Matewa 3.11, n ta Markuusa 1.7, n nan Lukaasa 3.16.

TU

Í díh lee, biiba t hofl-wu *dabragr hén n lo-wu bilun^Z. ³⁰ Gwentah', Sangband t himii-wu kuumn há ka neer. ³¹ Há werii hayen goora kòd bá da heflg-wu *Galilee tantn kakefnan *Yerusalem kòrgun bee. Gwefhna, bee bóhòò há gwéet Yisraheel tigr. ³² T`mòmba t`ta kena-n n Gohómii. Tii nnii na bii Sangband nn da bed na d`nan hena t`yandaba bii, ³³ d`hera-t-b bá yakii ten gwefhna, ka himaa Yeesuwu kuumn wo ln hód yumrefhdrgan na:

*Wii nnii d`kwéela,
na goorii n jahaa, dii nnii há sa^Z.*

³⁴ Sangband da beda na d`ba d`himii-wu kuumn hà neer, na há daa ta boodg bilun. D`da beda na:

*D`kee d`kaawl d`reba hén hom biilm
wo dn da bed Daviid lee.*

³⁵ Tii kaa nnii ln ta bóhòò riikan *Wadbuudgan na:

*D`kpañ d`saa há gbanu boodg bilun,
d`ñmèèheedhóm wii^Z.*

³⁶ Daviidwii lee, Sangband da logra-wu hà vuugun na há hém d`ñmèègb. Há dan n kuum, bá kuur-wu há yandaba man bilun, há gbanu t bood. ³⁷ Sangband nn himii kuumn wii lee, wii gbanu ba boodg bilun. ³⁸⁻³⁹ Teelba-n! Miig-n na Yeesuwii kaa nnii tn faa-n na Sangband ba d`bee d`waa-n n`fubehii. Ka n`tia há gwéetii hénii, wii beel hà he n`kitg hómiba d`nongan ka rea-n n`fubehiin, Mohiisa *bahlb nn da ba bee n hém bii nnii. ⁴⁰ Héee-n ñmèewa na *gwéet bóhòòtba gwéetii daa taan-n! Bà da beda na:

⁴¹ *Nen, nen kpañ tiina n Sangband gwéet nen!*

L`heee-n yólaa n`bòr.

Maa mà he n`neermn ñmèebermb biib

b`ba na ka hii t la biir-n, n`kpañ n`tii.»

⁴² Fòolwu n Barnabaas ban da red Yuudaa tiiba *kpoglb disakun lee, bá ka bóhòò-ba na bá da bà ñmètgn Saabaat goor d`kena dii bà ta biir-ba goyentii. ⁴³ Kpoglb nn díh lee, *Yuudaa tiiba n bá da jib bà kpaturun bee kòd t tag Fòolwu n Barnabaas bà kaa, bee t ka gwéela n ban ka hafila bá kwéewa na bá nawr n Sangband hómgu.

13.28-29 Nyaan Lukaasa 23.21-23,50-56. Ta nyaan Matewa 27.22-23,57-61, n ta Markuusa 15.13-14,42-47, n nan Yohanéssa 19.15,28,42.

13.33 Gwéetii ba Yum2^{gan}.7.

13.35 Gwéetii ba Yum16^{gan}.10.

⁴⁴ Saabaat goorii nn taan lee, kòrguu mænguu t kpogl taa na kù hom Saberma gwéet. ⁴⁵ Yuudaa tiiba nn nyan nidfigmii lee, bá lo nómmlòb n ka róta Fòola gwéet fan bóhòò tii n tyen ka suu-wu.

⁴⁶ Fòolwu n Barnabaas bá bóhòò-ba kpaalaa na:

«Nen nnii ln da ba na bá faa Sangband gwéet sah'. Nn kpañ bag gwéetii na n`ta kpañ tòn na n`sohdg neerm m`bee kakefnan mii lee, t`ba t`saa, t`san n`bá kpañ na Yuudaa tiiba bee ween. ⁴⁷ Saberma to-t wad ka bóhòò na

há lo-t na tant hén wiinga

na t`san n jugu dahb gwéet tant mèntr.»

⁴⁸ Bá kpañ na Yuudaa tiiba bee nn homr welee lee, l`hém-ba laméeggu, bá ka nyoka Saberma gwéet. Ln da ba na bá nan sohdg neerm m`bee kakefnan mii bee mèmbee t tii t`hén.

⁴⁹ Saberma gwéet t ka yadгаа kan tantii mentiin. ⁵⁰ Lee, *Yuudaa tiiba t dam fògba bá ba na bee ka door Sangband tinjan bee, n kòrgu bermba, bá bah n ka hena Fòolwu n Barnabaaswu dad dad, n voom-ba bá tantn. ⁵¹ Bá rehdrbee t nit kòrguun tiibee n bà nifi^Z n san Híkòònyòm kòrgun. ⁵² L`saa, bá da tii Yeesua hén bee t ka ba laméegun biii, *Voohom Buudm t ka ba bá ni kpaalaa.

Bà faa Gohómí Híkòònyòm kòrgun

14 ¹ Ban san Híkòònyòm lee, n san n ta jib Yuudaa tiiba *kpoglb disakun n ka gwéela, nidba kòd t tii Yeesua hén, *Yuudaa tiibee n *bá kpañ na Yuudaa tiiba bee mèn'. ² Yuudaa tiiba bá da kpañ bag na bà tii bee t dam bá kpañ na Yuudaa tiiba bee na bá diilgm Krista tiiba gwéet bèhgu. ³ Lee, Fòolwu n Barnabaas bá hiid Híkòònyòm kòrguun. Bà da gwéela ka kpañ sol bii ka ba n daagb n Saberma hén. Wii da saa bà hena hoolgu kòd l`weraa na há hómgu gwéet ban faa tii ba gobiint. ⁴ Gwentah', kòrguun tiibee t rad taa saagu saagu. Volba t ka ñmeta n Yuudaa tiibee hén, volba ñmeta n *tumtbee hén. ⁵ Yuudaa tiiba n *bá kpañ na Yuudaa tiiba bee n bà huraamba t hom n taa n ka bag na bà he Fòolwu n Barnabaaswu bèhgu, bà lod-ba tana na bà kuu-ba. ⁶ Ban miig welee lee, n solm n san Likawonii kòrnin, Liistr n Deerb n kòrni hì ba kpama hiin ⁷ n bah n ka faa hí ni Gohómí.

13.51 Bà nit kòrguun tiiba n bà nifi. Bee lamn bà bóhòò na bà fèer bà nakpai kòrguu kweku.

TU

**Tumtba faa Gohomt Liistr korgun n Deerb
korgun n ηmet Hantiyos Siirii tantn**

⁸ Ban san Liistr korgun lee, n yum kan nidhii kad l' ba na ha nakpai vaawran. Ba da meedra-wu ha ba welee, ha kpaas bea ka ked. ⁹ Ha da kada ka kewla Foola nn da bohoo tii. Foola t geed-wu turr n yum na daawwii ba n gwæt hen tiim na ba gbaad-wu. ¹⁰ Foola t bohoo-wu kimm na:

«Vidg v` jehnt tih v` nakpai hen!»

Nidwii t for n jehnt ha nakpai hen n bah n ka ked. ¹¹ Nidfigm nn nyan Foola nn her bii lee, n vii noora n ka bohoo n Likawonii lamn na:

«T` tiini kitg nidba n daan t` man.»

¹² Ba bahm-ba ba korgu tiini hida n ka hoh Barnabaas na Jeesa. L` saa, wo ln da ba na Foola bohoo gwæt lee, ba hoh-wu na Hermesa. ¹³ Jeesa tiib disaku da ba korgu kpaamga. B` tia t vid n san n daan n naagi ka maantr-hi n logm moot fiit n ruugm n doom hi hen na ba vid Barnabaaswu n Fool korgu fiid noon. ¹⁴ *Tumtbee nn homr welee lee, n sadr ba dimt na l` werii na l` jaarj-ba. Ba jib nidfigm huuga n ka toola na:

¹⁵ «Teelba-n! ¿N` hena ben nii? Ta nidba nii tn mi wo nn ba lee. Gohomt nii tn kena n nn na n` tintg nyen n Sangband ween n` saa wenhee, l` kpaas tora bii. Sangband bee, dii ree sangbambii n tant n nyaam n bii b` bee bii membii. ¹⁶ Weem daa d` da saa tiga mena t ka hena han sokl bii. ¹⁷ Gwentahaa, d` la hena-ha homgu herufh', l` weraa na d` bee. Biilm, dii sahl-n torju, ka sah-n dikaft t` vuugu hen, ka sah-n diit, ka loo nyaagb n` kwæwan.»

¹⁸ Tumtbee nn da la gwæl welee lee, gemm n gemm nii ban da ba vid-ba.

¹⁹ *Yuudaa tiiba biiba t ren Hantiyos korgun Fisidii tantn n Hikooñyom korgun n daan, n hogl korgun tiibee, ba bewl n lodm Foolwu tana na ba kuu-wu, n viim-wu n ree-wu korgu kpaamga hen ka diila na ha kpiiran. ²⁰ Ba tia Yeesua hen bee wen kpogl taa ha man n kaad-wu, ha vid n jib korgun. Torju t vet, wu n Barnabaas ba vid n san Deerb korgun.

²¹ Ba san n faa kan Yeesua Gohomt. Nidba kod t tii t` hen. Lee, ba rorm Deerb n ηmetgii Liistr n Hikooñyom n Hantiyos Fisidii tantn. ²² Ba da hafila ba tii Yeesua hen bee kwæwa, ka sah-ba ηmeenm na ba neer ka ba n gwæt hen tiim. Ba da bohoo-ba na l` ba na t`

di kunyõju kod sah t` nan jib *Sangband huraantn. ²³ Kpaturhii menhiin ba da rooda-ba ba bermba. Ba da loo-ba Saberma nufun ka boow noor ka seena. Wii hen nii ban da tii.

²⁴ Ba nyab ree n ber n Fisidii tant n taai Fanfiliit tantn, ²⁵ n faa Yeesua gwæt Feerg korgun n hel n san Hatalii. ²⁶ Ba rorm ree n jib meel n san Hantiyos. Korguun nii ban da lo-ba Sangband nufun ηmæggb ban her bii kaa.

²⁷ Ban taai Hantiyos lee, n kpogl kpaturu tiiba n bohoo-ba Sangband nn da her ba hem bii membii, n ta bohoo-ba lan nii dn da ta her na *ba kpaah na Yuudaa tiiba bee ta tii Yeesua hen. ²⁸ Ba kad ba man l` hiid.

Ba kpaah na *Yuudaa tiiba bee gwæt Krista kpaturun

15 ¹ Nidba biiba t ren *Yuudee tantn n daan Hantiyos n dan n ka weraa Krista tiiba gwæt ka bohoo na:

«Ka ba ba *botg-n wo Mohiisa *bahlb nn gbaama lee, Sangband kpaah d` dah n` juuni.»

² Foolwu n Barnabaas ba kirm n ban, ba n ban ba kpalm taa gwætii kaa. Ban kpal taa lee, n yum na l` ba na Foolwu n Barnabaaswu n kan tiiba biiba ba san *Yerusalem na ba nyaan *tumtba n kan bermba gwætii kaa. ³ Hantiyos kpaturu tiiba t tor-ba ba hurhuu kenan. Ba nyab ka beraa n Feniisii n *Samarii tantn ka bohoo lan nii *ba kpaah na Yuudaa tiiba bee nn logr bayen n to Sangband lee. Gwætii t ka sah Krista tiibee membee nyaagb. ⁴ Ban taai *Yerusalem korgun lee, kan kpaturu n tumtba n bermba t sohd-ba, ba bohoo-ba Sangband nn da her na ba hem bii membii. ⁵ Ban bed-ba welee lee, *Farisii tiiba biiba ba da tii Yeesua hen bee t vid n bohoo na l` ba na ba bod ba ta tii ha hen ka kpaah na Yuudaa tiiba bee, ba biir-ba na ba tagd Mohiisa bahlb.

⁶ Tumtba n bermba t kpogl taa na ba nyaan gwætii. ⁷ Ban san n yum taa kpala t ka la hoda bogm lee, Fetra t vid n bohoo na:

«Teelba-n! N` miil hom na Sangband roodg-ma n` huuga l` hiidgn, na ma faam Sangband Gohomt ba kpaah na Yuudaa tiiba bee, ka bo na ba hom-t ba tii t` hen. ⁸ Sangband miil nidba kwæwa. D` sira-ba *Vohoom Buudm wo dn ta sir-t lee. L` weraa na d` sohdg-ba, ⁹ na

15.7-8 Nyaan Tumtba ηmægt wadgankenana, 10.44 n ta 11.15.

TU

bà kpañ n bayen, t`ta kpañ n tyen. Ta bà gwæet hæn tiim kaa nnii dn higr bá kwæwa. ¹⁰ Gwæfma lee, ¿ ben kaa nnii nn bo na n` ηmægii n Sangband na n` nyaanaa? ¿ Ben kaa nnii nn bag na n` tulg bá tii Yeesua hæn bee wanjeet l`ba na ten laa t`yandaba t`ba bee n tu-t? ¹¹ T`tia na Berm Yeesua hōmgu kaa nnii ln dafr t`juuni bà dela.»

¹² Hæn bed welee lee, nidhiinhuu menhuu t`kpat kpoñ n ka kewla Barnabaaswu n Fōol bà bōhōo hoolgu Sangband nn da her bá hēm *bá kpañ na Yuudaa tiiba bee huuga kuu mēnguu. ¹³ Ban gwæel l`dih lee, Yakooba t`yafid há noor n bōhōo na:

«Teelba-n, kewlg-n n man! ¹⁴ Simoona kēem-t lan nnii Sangband nn da roodg weem bá kpañ na Yuudaa tiiba bee huuga biiba na bá bēm dyen d`tigr. ¹⁵ *Gwæet bōhōotba nn da bed tii n gwæetntina ba yenm. Biilm, l`hōda *Wadbuudgan na:

¹⁶ *Saberma bōhōo na:*

*Tii n t`kaann, hà kee hà ηmætgn
hà maantr hà mēh *Daviida haar d`da lod dii,
hà ta vii d`dabira hà jehlg.*

¹⁷ *Na lee, tigvola tiibee mēmbēe bagm-wu,
han da roodg na bá kitg hà reba bee.*

Saberma noon gwæet nnii,

¹⁸ *wii werii welee gwæetii weem.*

¹⁹ Yakooba t`lilm bōhōo na:

«Tii kaa nnii man hilwa na l`kpañ hōm na bá jaarŋ bá kpañ na Yuudaa tiiba ka to bayen Sangband bee. ²⁰ Gwēntaf lee, tn hōr-ba wadga t`biir-ba na bá daa jum vidnamt, bá daa hēm yaruub, bá daa jum dōm ban ba gitg m`lakwēen mii namt, bá daa ta jum jiiim. ²¹ Biilm, weem daa n jana, nidba faa Mohiisa *bahlb kōrni mēnin, bà ta kaala-b Yuudaa tiiba *kpoglb disagtn *Saabaat goora mēna. Tii kaa nnii ln ba na t`biir-ba welee.»

²² Tii lee, *tumtba n bermba n kpaturfuu menhuu bá yum na l`ba na bá roodg bá huuga biiba bà tom-ba Hantiyōos bá n Fōolwu n Barnabaasa. Bá rood Yuud ban hōf na Barsabaas wii n Silaasa. Bà da vala barehdrbee. ²³ Bá to-ba wadgankena na bá san n. Bà da hōda na:

«Ten, tumtba n bermba, n`teelba ten, t`seerŋa t`teelba nen, nen nen *kpañ na Yuudaa tiiba ka ba Hantiyōos kōrgun n Siirii n ta Silisii tantn nen.

²⁴ «T`hōmra na biiba rēn t`man n jaarŋ-n ka haam n`fuut n bà gwæet. T`ba biir-ba na bá biir-n welee gwæetii. ²⁵ Tii kaa nnii tn diilg t`mēmbēe na t`roodg nidba t`tamn-ba n`man. Bee hehlgna t`tuurmba Barnabaaswu n Fōol ²⁶ bá vidr bayen t`Berm Yeesu Krista hidr kaa bee.

²⁷ «Welee lee, t`tuuna-n Yuudwu n Silaasa. Baa bà ta biir-n bà mōmba tn hoorna bii. ²⁸ *Vohoom Buudm n t`mōmba t`diilg na t`kpañ t`tulg-n bii jeenb n ηmæegt t`ba daft tina. Tii nnii na ²⁹ n`daa jum vidnamt, n`daa jum jiiim, n`daa jum dōm ban ba gitg m`lakwēen mii namt, n`daa ta hēm-n yaruub. Ka n`hēna l`hēnii, l`bēm hōm.

«L`hēra nnii. Bēm-n kan hōm!»

Bà bōhōo bá kpañ na Yuudaa tiiba bee na bii kpaal lakla-ba Krista kpaturun

³⁰ Ban roodg na bá san bee t`vid n san nan Hantiyōos kōrgun. Ban san lee, n kpogl bá tii Yeesua hæn bee n to-ba wadgee. ³¹ Bá kaalm-ka l`hēm-ba lamæegu n kwæwhaflgm kan kena-ba n mii. ³² Yuudwu n Silaas bee nn ta ba na *gwæet bōhōotba lee, bá gwæel n ban l`hiid, ka sah-ba ηmēenm n kwæwhaflgm. ³³ Bá hēm Hantiyōos ree goora halanfa n dan n ka nyaba ka ηmētga ba tamn-ba bee man. Bá seerŋ-ba na bá san hōm. [³⁴ Silaaswii t`bōhōo na hà ba hà kpat kan.] ³⁵ Lee wen, Fōolwu n Barnabaas bee t`kpat Hantiyōos, bá n nidvolba kōd bá ka weraa ka faa Saberma gwæet.

³⁶ Goora halanfa n hà kaann, Fōola t`bōhōo Barnabaas na:

«Tn ηmētgn kōrni tn da faa Saberma gwæet hii mēnhiin t`nyaan na Krista tiiba ba laa.»

³⁷ Barnabaasa da bagl na bá n Yohanēs ban daarŋ na Markuus wii bá san. ³⁸ Fōola t`kirm na há daa san, blaflb kaa na hà da saa-ba Fanfiliilii n ka ta kpaal hehla-ba ηmæēgb ban da ked bii hēb^z. ³⁹ Fōola nn kid welee lee, bá kpalm taa hōm n saa taa. Barnabaasa t`logm Markuusa, wú n wun bá jib meel n san Siifr tantn. ⁴⁰ L`saa, Fōola t`logm Silaasa. Krista tiiba t`lo-ba Saberma nufun, bá nyab, ⁴¹ n ber n Siirii n ta Silisii tantn ka hafla kan kpaturi tiiba gwæet hæn tiim.

15.38 Nyaan Tumtba ηmæegt wadgankenan, 13.13.

16 ¹ Bá taai Deerb, n rom ree n san Liistr. *Gwæet sohdgthii da ba Liistr korguun bà hoh-wu na Timotea. Hâ nya da ba na *Yuudaa tiin ka tii Yeesua hên, hà sa ba na Græes tia. ² Krista tiiba bá da ba Liistr n Híkooñyom bee da nyoka-wu na hà ba hóm. ³ Foola t ka bag na wú n wun l' bém. Wo kan Yuudaa tiiba memba nn da mi hóm na há sa nnii Græes tii^z lee, há lógm-wu n *bot-wu bee kaa. ⁴ Korni ban da beraa n hiin, bà da bohoó bá tii Yeesua hên bee na *Yerusalem *tumtba n bermba mug gwæet tiit l' ka ba na bá hém t' hên ημεεῖb.

⁵ Kpaturi da hahaa n gwæet hên tiim ka yada goor wo goor.

KRISTA KPATURU YADA HÊRJOJF TANTN

Bà faa Gohomt Filiifi korgun

⁶ *Vohoom Buudm da kida n ban na bá daa faa Sangband gwæet Hâsii tantn, bá saa n ber n Firgii n ta Galasii tantn. ⁷ Ban dan n taai Miisii faanju lee, n magii na bà bo na bà san Bitinii tantn, Yeesua Vohoom t kirm n ban. ⁸ Bá saa n jib Miisii tantn n tifdgii Torwaas korgun. ⁹ Nyingu t dan n nyin, Foola t yum há goomn Masedonii tantn tiihii jehr ka jobla-wu na:

«Daan Masedonii tantn v`torg-t!»

¹⁰ Ln her welee lee, t' vid yelmaa na t' san Masedonii tantn ka mi hóm na Sangband hohf-t na t' faa Gohomt kan tantiin.

¹¹ T' jib meel Torwaas n sanii Samotraas tuuu, torju t vet t' san Neyaafoliis. ¹² T' dan n rom ree meeln n san Filiifi korgun. Korguu nnii Masedonii kparnoogrdn korgu kuugu^z, *Roomaa tiiba mada-ku. T' da hera korguun goora halanfa.

¹³ *Saabaat goor, t' rom korgun n san kol kpamga ka bag *Yuudaa tiiba seenlaja. Tn nyan-ka lee, n kad n ka gwæela n fôgba bà da kpogl taa kan bee. ¹⁴ Fôghii da ba bà huuga bà hoh-wu na Liidia

16.3 Timotea nya da ba na Yuudaa tiin (nyaan vug1^u), wii moma t kit Yuudaa tia há nya kaa, gwentafaa, l' ka ba na bá *botg-wu sah na há bee hà jib Yuudaa tiiba *kpoglb disagtn.

16.12 Masedonii kparnoogrdn korgu kuugu. Wadvoliin ba na Masedonii kpadiin korbermg, laa Masedonii kpadiin kornoogrgu.

ka ren Tiyaatir korgun. Hâ da gweedma dima bá hog-fa, ka ta door Sangband tiñan. Hâ da kewla-t, Saberma t rawd há rarm na há hom Foola nn bohoó tii hóm. ¹⁵ Bá *huurm-wu Sangband nyaalm wú n faa haarii mendii. Hâ hohf-t ka bohoó na:

«Nn miig hóm na mà tii Berm Yeesua hên lee, daan-n n` goom taa!»

Hâ ka tidr-t, t' tii.

¹⁶ Goor diir, t' da kedaa bà seenlajeen. Lee, biiriiga kiiga t tuugn-t, l' ba na kà ba n kunida, hà hena kà kwêhêe ka yu bii b' kena n nongan bii ka bohoó. Kà da hena welee ημεεῖbii kà bermba yuuga ligbia kod. ¹⁷ Kan tuugn-t lee, n ka tagd t' n Fool t' kaa ka toola na:

«Nidbambena hena Saberm Sangband ημεεῖb. Bà weraa-n juuni dafib huru.»

¹⁸ Ká ka tagd t' kaa gormena ka hena welee. Goor diir, l' dan n bid Foola kwæwrn, há bid hayen ká hên, n bohoó kunidwii na:

«Yeesu Krista hidr nii, mà bohoó-v na, riir biiriigee ni!»

Yelmaa há rom ká ni. ¹⁹ Lee wen, ká bermba nn nyan na bà kpafr bà ta wayiim n kan ka yuuga ligbia lee, bá mug Foolwu n Silaas n san-ba n banjun korgu bermba nongan, ²⁰ n bohoó yaani yaadba na:

«Nitntina ba na Yuudaa tiitn. T' dama t' korgu ²¹ ka weraa kowt tiit, l' ba na t' bahlb kpaasah huru na Roomaa tiiba ten t' sohdg welee kowtii laa t' hém t' hên.»

²² Nidfigm t ta vid bá hên. Yaani yaadbee t sadr Foolwu n Silaas bà dimt n safm wad bá gbum-ba tanjbanii. ²³ Bá wen gbur-ba l' hom-ba biii, bá lo-ba sargan, n bahf sarga hên sagd

na há kiigm-ba hóm. ²⁴ Hân sohdg wad na há kiigm-ba hóm lee, n san n riw-ba disaghiiga kiigan sarga disaku huuga, n lo bá nakpain turwiili.

²⁵ Tunkohhurgan, Foolwu n Silaas bà da seenja ka yuuma yumii ka nyoka Sangband, sarga tiiba volbee kewla. ²⁶ Myenm hên, tant t nyamr kimm, sarga disaku boboga t dam hog hog. Huturi meni t rawdr yelmaa. Kona ban da kpafr sarga tiiba hee menhee t wewdr ka tefra. ²⁷ Sarga hên sagdwii

Foolwu n Silaas bá kona ban da kpafr-ba hee wewdr ka tefra

TU

t himt n hɛm kpirah'. H́a wen nyan na sarga disaku huturi rawdr h́i mɛnhii, h́a ka mi na sarga tiiba vuudg b́a mɛmbee n solm. H́a rood h́a hoodjuuga na h́a ku hayen. ²⁸ Yelmaa, Fɔ́la t tool-wu na:

«Daa ku vyen! T`bee t`mɛmbee.»

²⁹ Lee wen, sarga h́ɛn sagdwii t gbaam na b́a daan n kand, h́a jib kpid kpid Fɔ́lwu n Silaas b́a man disaghiiga h́an da riw-ba keen ka dehra n fobɛhgu, n bah dind b́a tiɲa, ³⁰ n ree-ba, n gbaam-ba na:

«Taa maaba! ¿L`ba na mà he ben na l`dah mà jugu?»

³¹ B́a leed-wu na:

«L`ba na v`tii t`Berm Yeesua h́ɛn, lee h́a dah v`jugu, v`n v`haar mɛh'.» ³² Ban leedg-wu welee lee, n werii-wu Sangband gwɛɛt, wú n biiba b́a ba h́a haarn bee mɛmbee. ³³ Tunɔ́kɔfhurgen yelmaa, sarga h́ɛn sagdwii t logm-ba, n san n higm b́a nɔ́t. B́a *huurm-wu Sangband nyaalm yelmaa, wú n haa reba mɛmbea. ³⁴ Ln tog lee, h́a san Fɔ́lwu n Silaaswu n haa, n sahm-ba diit b́a jum. Wo nidwii n haa reba ban tii Sangband h́ɛn lee, b́a ka nyaaga biii.

³⁵ Tonu nn da ragdg lee, yaani yaadbee t tamn b́a kwɛɛn tiiba na b́a biir kigd na h́a saa nidbee. ³⁶ Kigda t san n bɔ́hɔ́ Fɔ́lwu welee na:

«B́a toolgn na mà saa-n. N`ba n`bee n`riir n`kuliim n`sɔ́klbn.»

³⁷ Fɔ́la t bɔ́hɔ́ ban tamn bee na:

«B́a gbura-t nidba nɔ́ngan ka ba yaa-t n yaagu wo ln gbaama lee, l`ba na ten nnii Roomaa tiiba², n riw-t sargan. ¿Lan nnii welee? Gwɛfma, b́a bagl na t`riir sabah nnii h́ii kpa mi! Ten lee, tii kidan. B́a daan b́a mɔ́mba b́a saa-t!»

³⁸ Ban tamn bee t san n bɔ́hɔ́ b́a bermbea welee gwɛɛtii. Ban homr na Fɔ́lwu n Silaas b́a ba na Roomaa tiiba lee, l`hɛm-ba fobɛhgu.

³⁹ B́a daan b́a mɔ́mba n dan n jobl-ba n ree-ba sarga disakun n ligd-ba kuku na b́a nyab kɔ́rguun.

⁴⁰ Fɔ́lwu n Silaas ban red sarga disakun lee, n san Liidiaa. B́a yum kan Krista tiiba n h́ahl b́a kwɛɛwa, n nyab.

B́a faa Gohɔ́mt Tesaloniik n Beeree kɔ́rnin

17 ¹ Ban nyab Filiifi kɔ́rgun lee, n ber n H́amfiifoliis n H́afolonii kɔ́rnin n san Tesaloniik kɔ́rgun. Yuudaa tiiba *kpoglb disaku da ba kan. ² Fɔ́la t san disakuun wo h́an daa ka h́ɛna lee. H́a logm

16.37 Roomaa bahlb da kpa sahnuru na b́a gbum Roomaa tiiba tanjbanii.

*Saabaat goora h́ataf', wú n nidba b́a da ba kan bee b́a sɔ́gaa *Wadbuudgan gwɛɛt jugun. ³ H́a da rea t`kɔ́tɔ́d ka weraa-ba na l`ba na Sangband nn bantg wii² di kunyɔ́ɔɲu h́a kpi, lee h́a himtg h́a neer. Fɔ́la da bɔ́hɔ́-ba na:

«Yeesu man faa-n h́a gwɛɛt wii, wii nnii.»

⁴ *Yuudaa tiiba b́a da ba kan bee ni biiba t tii n hewl Fɔ́lwu n Silaas b́a h́ɛn. Grɛɛs tiiba b́a da door Sangband tiɲan bee kɔ́d n fɔ́gba b́a da bee l`bee bee, b́a kɔ́d t ta tii Yeesua h́ɛn.

⁵ Yuudaa tiiba t h́ɛm nɔ́mmɔ́lb n yum nidtalmbea biiba b́a tɛdwa yem n koot bee n kpogl-ba, b́a ka dama kɔ́rgu l`ba tulgu. B́a siillii Yasoona haarn ka bag Fɔ́lwu n Silaas na b́a san-ba n kɔ́rgu nɔ́ngan. ⁶ Ban ba nyaan-ba lee, b́a dar Yasoowu n ta Krista tiiba biiba n san n kɔ́rgu bermbea man n ka biira ka toola na: «Nidbee kɔ́hl tant mɛnt, b́a taan nnafn nnii, ⁷ Yasoona t sohd-ba haa. B́a h́ɛna bii b`kpaɲ na t`hurberma bahlb bii, ka bɔ́hɔ́ na hurjeenfii bee b́a hɔ́h-wu na Yeesua.» ⁸ Welee gwɛɛtii t jagdr nidfigm n kɔ́rgu bermbea. ⁹ B́a tag Yasoowu n teelba volbee b́a dool liǵbiir ln gbaama dii sahn, b́a saa-ba.

¹⁰ Nyingu nn dan n nyin lee, Krista tiiba t tuui yelmaa Fɔ́lwu n Silaaswu Beeree kɔ́rgun. Ban taai kan lee, n san Yuudaa tiiba *kpoglb disakun. ¹¹ Kɔ́rguun *Yuudaa tiiba da ba hom l`yata Tesaloniik reba. Bee t sohd Yeesua gwɛɛt n kwɛɛwhɔ́mr, ka kaal Wadbuudgan gwɛɛt ka wii-t goor wo goor na b́a nyaan na mii na Fɔ́la nn bɔ́hɔ́ tii ba gobiint. ¹² B́a ni kɔ́d t tii Yeesua h́ɛn, Grɛɛs kɔ́rgun fɔ́gba kɔ́d b́a da ba na bee bee n daba kɔ́d t ta tii h́a h́ɛn.

¹³ Tesaloniik kɔ́rgu Yuudaa tiiba nn homr na Fɔ́la ta faa Sangband gwɛɛt Beeree kɔ́rgun lee, b́a ta san kan n ta dam nidfigm l`jagdr-m.

¹⁴ Lee wen, Krista tiiba t nyabl Fɔ́lwu n nyaam ween. Silaaswu n Timotee b́a kpat Beeree kɔ́rgun. ¹⁵ B́a da ked n Fɔ́l bee t san-wu n H́atɛn kɔ́rgun na b́a nɛmɛtgii Beeree. Fɔ́la t tool-ba na b́a biir Silaaswu n Timotee na b́a kenm-wu weem H́atɛn.

B́a faa Gohɔ́mt H́atɛn kɔ́rgun

¹⁶ Fɔ́la nn da hɔ́d Silaaswu n Timoteewu H́atɛn lee, ka yu na boga n tiini h́ɛni beel kan, lee, l`ka jaarɲa-wu biii. ¹⁷ Tii kaa nnii, wú n *Yuudaa tiiba n *b́a kpaɲ na Yuudaa tiiba ka door Sangband tiɲan

17.3 Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba nɛmɛgt wadgankenana, 2.31.

TU

bee nn da sɔɡaa Yuudaa tiiba *kpoglb disakun. H̄a da keda bantn goor wo goor ka ta sɔɡaa fan da tanjaa n kan bee. ¹⁸ H̄efikuura kpaturu tiiba biiba n Sitoyiikmba kpaturu tiiba biiba^z t bafn n ka gwɛɛla n wun. Volba bɔhɔɔ na:

« ɔ Gogwɛɛltgunkuna bɔhɔɔ na bee? »

Volba bɔhɔɔ na:

« H̄a bɔhɔɔ tigr diir tiini gwɛɛt. »

Bà da bɔhɔɔ welee kɔtɔd na Fɔɔla da faa kpiirma himtgm n nan Yeesu l' gwɛɛt. ¹⁹ Bá jobl-wu na h̄a san bà kaa duuga kiiga h̄en bà hoh-ka na H̄aarsa duuga, bá yaagu tand nnii. Ban taai lee, bà bɔhɔɔ-wu na:

« ɔ Ba v' bee v' biir-t weriikwɛɛlb vn weraa bii gwɛɛt? ²⁰ Bɔhɔɔ-t gosaant tiit, t' ka bo na t' miig t' kɔtɔd. »

²¹ –Biilm, H̄atɛɛn tiiba n saanba bá ba kan kɔrguun bee da kada ka sɔɡaa diilkwɛɛla gwɛɛt ka kpa h̄ena bii n mɔɔ. – ²² Fɔɔla t jefnt H̄aarsa duuga jugun, yaani yaadba nongan, n bɔhɔɔ na:

« H̄atɛɛn tiiba nen! Mà nyana n mà nɔmb na l' mɛnguun na nen nnii seɛntbiilba biiba. ²³ Biilm, má nn gilm n' kɔrgun ka hilwa n' boga nn vid hee lee, n yum dukɔka kiiga bá h̄ɔr ká h̄en na « Tiib hii nn kpa mi bii ». Biilm, bii n' reb door tinjan ka kpa mi bii, bii nnii man daan na mà saa na n' miig-b. ²⁴ Sangband ree tant n bii b' ba t' jugun bii membii. Dii nnii sangbambiiim n tant Saberma. D' kpa go disagt nidba nn mɛhr-d tiin. ²⁵ L' ta kpa gbaama na nidba yaagr n d' wee na bà sahm-d baabena. Dii sahl nidba mɛmba neerm n vohoom n want mɛnt. ²⁶ D' ree nid hayen, tiga mɛna t rorm h̄a jiimn, d' kalgr h̄a tiibee tantii mɛntii h̄en. D' h̄em-ba kwɛɛr n yobr, n lo tiga ban go hee huuga faant. ²⁷ D' hera welee na bá bagm-d, ka jaarŋa bayen na ka tiit bà nyaan-d. Biilm, d' kpa ba vɔku n t' ni hii. ²⁸ *Dii h̄ena t' neer, ka dama tyen, ka bee.* Ta welee nnii n' yumyuumtba biiba nn da bed ka higaa na: *Ten nnii ta d' bii.* ²⁹ Ln ba na ten nnii d' bii lee, l' kpa na t' diilgm na Sangband tona wo bogr ban kud n sika dii laa, n kudnanu kuugu, laa bogr ban tig tandn dii. Nida diilg diiluf n kudm welee wantii. ³⁰ Ln la ba welee lee, Sangband lo na

17.18 *H̄efikuura kpaturu tiiba* da weraa na nyaagb nnii neermn bii b' ba h̄m kpaalaa. *Sitoyiikmba kpaturu tiiba* da weraa na kunyɔŋu laa lameɛgu kpa h̄n gemmnt tiit nyaagb h̄en, lee na l' ba na bá bagm bii b' ba h̄m bii, bá daa bagm nyaagb.

d' kpa h̄ d' deer bii nida nn da h̄ena weem ka ba nyeetn bii h̄en. Lee, gwɛh̄ŋa, d' hohf nidba mɛmba baatee na bá lagii neerm. ³¹ Biilm, d' lo goor n bant nid hayen na h̄a da h̄a yaa nidba n yaagu ka tagd gobiint huru. D' himii-wu kuumn na d' werii nidba mɛmba na h̄a gwɛɛtii ba gobiint. »

³² Ban homr Fɔɔla bɔhɔɔ kuumn himtgm gwɛɛt lee, volba t ka lah-wu, volba bɔhɔɔ na:

« T' kee t' kewlg v' gwɛɛtii gojeend. »

³³ Welee nnii Fɔɔla nn da nyab bà man. ³⁴ Balanba t la tii Yeesua gwɛɛt n hewl h̄a h̄en. Bá da tii gwɛɛtii h̄en bee nnii yaani yaadba kpaturun tii ban hoh na Denii wii, n fɔghii bà hoh-wu na Daamarisa, n nan ta volba.

Tumtba faa Gohɔmt Kɔrɛɛnt kɔrgun n ɲmɛt H̄antiyɔɔs Siirii tantn

18 ¹ Lee n l' kaan, Fɔɔla t nyab H̄atɛɛn n san Kɔrɛɛnt kɔrgun. ² Reekan, h̄a tan n Yuudaa tiihii bà hoh-wu na H̄akiila, bà meed-wu Fɔont tantn. H̄a da taana taanu h̄ ka ren H̄itaalii tantn wú n h̄a fɔg Firsiiila. Bà da nyab H̄itaalii, l' kɔtɔd na hurberm Kulooda da beda na *Yuudaa tiiba mɛmba nyab *Roomaa kɔrgun. Fɔɔla t san n yum-ba. ³ Wo ban da h̄ena ɲmɛɛyenb lee, h̄a ka ba bá man bà h̄ena ɲmɛɛgb taa man. Bà da nonl gbant na bà film sugt. ⁴ *Saabaat goora mɛna, h̄a da keda Yuudaa tiiba *kpoglb disakun ka bɔhɔɔ Yuudaa tiiba n Grɛɛs tiiba gwɛɛt ka bag na bá tii.

⁵ Fɔɔla nn da ba Kɔrɛɛnt lee, Silaaswu n Timotee bá rorm Masedonii n daan. Lee wen, h̄a to hayen kpaalaa n ka faa gwɛɛt ka bɔhɔɔ Yuudaa tiiba na Sangband nn bantg wii^z nnii Yeesua. ⁶ H̄an da la bɔhɔɔ-ba welee lee, bà kir ka suu-wu. Lee, h̄a nit-ba n h̄a nifi^z n bɔhɔɔ-ba na:

« Ka n' bɔrii, n' ret nnii, lag mà retn. Gwɛh̄ma lee, maa mà san n bá kpa h̄ na Yuudaa tiiba bee ween. »

⁷ H̄a nan nyab ree n san daawhii man bà hoh-wu na Titiyuus Yuustuusa, h̄a da doora Sangband tinjan. H̄a haar da begra n

18.5 *Sangband nn bantg wii.* Nyaan Tumtba ɲmɛɛgt wadgankenana, 2.31.
18.6 *H̄a nit-ba n h̄a nifi.* Bee lamn bà bɔhɔɔ na *bà fɛɛr bà nakpai kɔrgu kwɛku.*

TU

Yuudaa tiiba kpoglb disaku. ⁸ Kpoglb disakuu berm Kiriisuusa t tii Berm Yeesua hɛn wú n hà haar mɛnd. Kɔrɛnt kɔrgu tiiba bá kewla Fɔɔlwu bee, bá kɔd t ta tii Yeesua hɛn, bá *huurm-ba nyaalm.

⁹ Nyingu kuugu, Fɔɔla t yum Berm Yeesuwu hà goomn há bɔhɔɔ-wu na:

«Daa solm fobɛhgu! Gwɛɛlm, daa kpat kpoh'! ¹⁰ Mà ba v`man. Hii kpaɛn hà bee hà mug-v hà hee-v bɛhgu. Kɔrgunkunan, nidba kɔd ba na mà reban.»

¹¹ Fɔɔla t hɛm Kɔrɛnt kɔrguun bind n gidgu ka weraa nidba Sangband gwɛɛt.

¹² Vuugu Galyoona nn da dir Roomaa kumandaant Hákayii tantn kuun, Yuudaa tiiba mɛmba t bɔm noor Fɔɔla hɛn n san-wu n yaani yaadba man ¹³ n ka bɔhɔɔ na:

«Nidwunwuna bagl na nidba tii bà seej̄m Sangband l`kpaɛn wo t`baɛnb nn gbaama lee.»

¹⁴ Fɔɔla t ka bo na hà yaɛdg hà noor na hà gwɛɛl, yelmaa Galyoona t bɔhɔɔ na:

«Ka ln bɛm na hà kura hii laa hà kohl bii bermb, man ba mà di kwɛɛwr mà kewlg Yuudaa tiiba nen nn bɔhɔɔ-ma tii wo ln gbaama lee. ¹⁵ Ln ba na gwɛɛt gwɛɛlb n hida hohb n ñyen n`baɛnb gwɛɛt lee, l`nyana nen, maa kpaɛn yaa welee yaanfii.»

¹⁶ Há bɔhɔɔ welee n voom-ba yaagu yaalaja. ¹⁷ Lee wen, bá mug Yuudaa tiiba kpoglb disaku berm Sosteen n ka gbuu-wu yaagu yaalajee noon, Galyoona tɔgr hayen.

¹⁸ Tii n t`kaann, Fɔɔla t hɛm goora halanɛa Kɔrɛnt kɔrgun, n dan n saa kan Krista tiiba n jib meel na hà san Siirii. Firsiiwu n Hákiiila bá ka heɛla-wu. Saɛn na há nyab, hà da koora hà jugu Kanɛree kɔrgun gwɛɛt hɛn da fɛd Sangband nɔngan tii kaa. ¹⁹ Bá taai Hɛfɛɛs kɔrgun, há san Yuudaa tiiba *kpoglb disakun wú n *Yuudaa tiiba bá ka gwɛɛla. Lee, há saa Firsiiwu n Hákiiila n ka bo na hà nyab. ²⁰ Gwentafɛ, Yuudaa tiibee t bɔhɔɔ-wu na há hiidg bà man, há kirm ²¹ n bɔhɔɔ-ba na ka Sangband t tɔrg hà nan nɛmɛtgn bà man. Há jib meel n nyab. ²² Hɛn jɛhnt Sesaree lee, n san n seerj *Yerusalem kpaturu n vid ree n san Hantiyɔɔs. ²³ Há san n hɛm goora halanɛa n nɛmɛt ka nyaba, n ber n Galasii n ta Firgii tantn, ka hafɛla bá tii Yeesua hɛn bee gwɛɛt hɛn tiimn.

Háfɔloosa faa Gohɔmt Hɛfɛɛs kɔrgun n nyab

²⁴ Yuudaa tiifii da taai Hɛfɛɛs kɔrgun, bà hoh-wu na Háfɔloosa, bà da meedra-wu Háleksandrii. Baaben tia da sɔkla na hà kewlɛm há gwɛɛt. Hà da miil *Wadbuudgan gwɛɛt hɔm. ²⁵ Hà da kpɛɛɛ Berm Yeesua gwɛɛt, n ka faa, ka weraa-t l`jugun n nyaagb ka kpaɛn saa. Hɛn da la weraa hɔm welee lee, ka mi Yohanɛɛsa *nyaalm huurb gwɛɛt n jah'. ²⁶ Há baɛn n ka gwɛɛla Yuudaa tiiba *kpoglb disakun ka kpaɛn n fobɛhgu. Firsiiwu n Hákiiil ban homr hà gwɛɛla lee, bá lɔgm-wu bá man n mɔɔ-wu weriib na há miig Sangband huru hɔm kpaalaa. ²⁷ Lee n l`kaan, l`hɛm Háfɔlooswu loogu na há san Hákayii tantn. Krista tiiba t saɛm-wu nɛmɛm n hoorm kan kpaturu tiiba wadga na bá soɛdg-wu hɔm. Hɛn taai lee, Sangband hɔmgu t hɛm há tɔr bá da tii d`gwɛɛt hɛn bee hɔm. ²⁸ Biilm, hà da bɔhɔɔ gwɛɛt kpaalaa nidba nɔngan ka weraa *Yuudaa tiiba na bà kpaɛn hurhɔmu hɛn. Hà da tagaa n Wadbuudgan gwɛɛt ka weraa na bá miig hɔm na Sangband nn bantg wii^z nnii Yeesua.

Fɔɔla faa Gohɔmt Hɛfɛɛs kɔrgun

19 ¹ Háfɔloosa nn da ba Kɔrɛnt kɔrgun lee, Fɔɔla t ber n dui kɔrgu, n taai Hɛfɛɛs kɔrguun. Há yum kan bá tii Yeesua hɛn bee ni biiba ² n gbaam-ba na:

«¿Nn da tii Yeesua hɛn lee, n soɛd *Vohoom Buudm?»

Bá leed-wu na:

«T`ba hom na Vohoom Buudm miim bee rii mɛh'!»

³ Há hel n gbaam-ba na:

«¿*Nyaalm huurteb nnii nn soɛdgaa?»

Bá leed-wu na:

«Yohanɛɛsa rebii nnii tn soɛdg.»

⁴ Há bɔhɔɔ-ba na:

«Yohanɛɛsa da huura bá da tia na bà lagii neerm bee ka bɔhɔɔ *Yisraheel tigr na bá tii há ba hà daan hà kaann wii hɛn. Wii nnii Yeesua^z.»

⁵ Ban homr welee gwɛɛtii lee, bá huurm-ba nyaalm Berm Yeesua hidrn. ⁶ Fɔɔla t dee há nifi bá hɛn, Vohoom Buudm t daan bá hɛn,

18.28 Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba nɛmɛgt wadgankenana, 2.31.

19.4 Nyaan Lukaasa 3.3,16. Ta nyaan Matewa 3.11, n nan Markuusa 1.4,7-8.

bá bah n ka gwεela lam jugu jugu ka ba kpεlɛ-m, ka ta bɔhɔɔ gwεet t rɛn Sangband man tii. ⁷ Nidbee da ba bà bɛm wo daba kwifr n bareh'.

⁸ Fɔɔla da hera kidii hitah ka ked Yuudaa tiiba *kpoglb disakun ka gwεela ka kpaɛ n fobɛɛɛɛ. H̄a da faa *Sangband huraant gwεet, ka h̄ena l' mɛnguu na bá kewla-wu bee tii gwεetii h̄en. ⁹ Bá biiba t h̄em germ n ka kpaɛ bag na bà tii, ka gwεela Gohomt gwεet bɛɛɛɛ bá kpogl taa bee nongan. Lee wen, Fɔɔla t logm bá da tii Yeesua h̄en bee, wú n ban l' nyab bá man. H̄á san n ka faa Tiirana sukurn gormɛna. ¹⁰ H̄á faa kan gwεet kakehnan bina hareh', lee wen bá da ba H̄asii tantn bee mɛmbee, *Yuudaa tiiba n *bá kpaɛ na Yuudaa tiiba bee t hom Sangband gwεet.

¹¹ Sangband da tagaa n Fɔɔla ka h̄ena hoolbermgɛ. ¹² Welee nnii ban da lag n ka ked n dukii Fɔɔla gbanu nn da tad n hii, laa há dimt ka tɔɔ bɛftiiba, bà bɛhii wenta-ba, kunidba bá da ba bà ni bee ror. ¹³ Yuudaa tiiba biiba da lintɛ rena n rena ka vɔhd kunidba bɛftiiba ni. Bee t ta magii na bà vo kunidba ka ta hoh Yeesua hidr. Bà da bɔhɔɔ kunidba na:

«Mà bɔhɔɔ-n, riir-n, Yeesu Fɔɔla nn faa há gwεet wii hidrn!»

¹⁴ Bá da h̄ena welee bee, da Yuudaa tiiba *gotiberm Sikeeva kwεelban. Bà da ba balbleh'. ¹⁵ Ban bɔhɔɔ welee lee, kunidwii t leed-ba na:

«Mà miil Yeesua, ka ta mi Fɔɔla gwεet, nen le, ¿teba nnii nen?»

¹⁶ Lee, kunida nn da ba h̄a ni wii t yat bá mɛmbee kowr n gbum-ba bá rorm há haarn ka ba sɔt sɔt n not, n solm ka ba h̄engu. ¹⁷ H̄efɛɛs tiiba mɛmba, Yuudaa tiibee n bá kpaɛ na Yuudaa tiiba bee t hom gwεetii, fobɛɛɛɛ t mug-ba, l' vii Berm Yeesua hidr n faaga. ¹⁸ Nidba bá da tii Yeesua h̄en bee, bá kɔd t ka kena ka bɔhɔɔ bɛɛɛɛ ban da her kuu baawena nongan. ¹⁹ Bá da h̄ena kunidba h̄mɛɛgt bee, bá kɔd t daan n bà h̄mɛɛgb wadii n totr-hi boglam baawena nongan. Bá hiluu wadhii daht n yum na h̄i taara bà kɔrgu liǵbkpaɛm ruuni kwεhnu^z.

²⁰ Welee nnii Saberma gemmnt nn da h̄ena h̄a gwεet yadgaa, nidba kɔd tia t' h̄en.

19.19 *Liǵbkpaɛm* myen da ba na h̄mɛɛheeda gobilmr fat.

FɔɔLA H̄ENA DIILA NA H̄A BA H̄A SAN YERUSALEM N ROOMAA KɔRNIN

L' dama H̄efɛɛs kɔrgun, Fɔɔla t nyab kan

²¹ Welee gwεetii nn her lee, Fɔɔla t h̄em diila^z na h̄a ba h̄a ber n Masedonii n H̄akayii tantn h̄a san *Yerusalem kɔrgun. H̄a da bɔhɔɔ na:

«Man kee mà taai kan lee, l' ta bɛm na mà san *Roomaa kɔrgun.» TU

²² Fɔɔla t tom há h̄mɛɛgb tɔrgtba barehba Timoteewu n H̄eerast Masedonii tantn, n kpat n ka ba H̄asii tantn sah'.

²³ L' vuuguu, l' h̄em tulgu l' kpaɛ jah Yeesua huru kaa. ²⁴ L' da mir tobjilii kudthii bee, bà hoh-wu na Demɛtiryuusa. H̄a da kudl disaǵbii n sika bint h̄i tɔn tiniib ban hoh na H̄artemiis bii disaku l' kena n welee kudtbee n liǵbiir kɔd. ²⁵ H̄á kpogl-ba n bá ta tɔra-ba bee n bɔhɔɔ-ba na:

«Taa reba-n! N' miil na h̄mɛɛgbnbina ni nnii tn yu ka ju hom.

²⁶ N' yul ka ta hum Fɔɔlwii lah nn h̄ena bia, ¿laa laa? H̄a bɔhɔɔ na bii nida nn kud há mɔm bii kpaɛ b' bee b' bɛm na há Sangband. H̄a hera welee, nidba kɔd t tii, lag H̄efɛɛs nnaɛ n jah, h̄a ta hera welee H̄asii tantii mɛntiin. ²⁷ Ka t' ba he hom, welee ba l' kohl t' h̄mɛɛgb, l' saa b' kpaɛ b' tɔn bii H̄artemiis t' tibermb disakun. Tii lee, H̄artemiisa ta kpaɛ h̄a bɛm n valgm miim, l' ba na H̄asii n ta tantii mɛntii doora-wu tinjan.»

²⁸ Bá da kewla-wu bee nn homr welee lee, bá h̄em kwεεwweerga n ka biira ka toola na:

«H̄efɛɛs H̄artemiis nnii berma.»

²⁹ Biirbii t yadgii n kɔrguu. Bá mug Fɔɔla tuurm̄ba Gayuuswu n H̄ariistark n ka viid ka sol ka ked-ba n banun. Bà da ba na Masedonii tiiban, bá n Fɔɔl l' da keda huru. ³⁰ Fɔɔla t ka bo na h̄a san bà man. Bá tii Yeesua h̄en bee t kirm n wun. ³¹ H̄asii tant berm̄ba biiba t tom na há daa san bii. Da h̄a tuurmban. ³² Lee wen nnii, nidba nn bewlg n ka biira yoh'. Volba toola tinah', volba toola tinah', bá kɔd da kpaɛ mi na ¿bà kpogl taa na la? ³³ Nidfigmii huuga Yuudaa tiihii da bee bà hoh-wu na H̄aleksandra. *Yuudaa tiiba t lo-wu nongan na há gwεel. Biiba t kεεml-wu gwεetii. H̄á vii há nufu na nidfigmii kpat kpoh', n ka bag na h̄a biir gwεet ka taaw bà kaa. ³⁴ Ban miig

19.21 *Fɔɔla t h̄em diila na...*, laa *VoROOM Buudm t h̄em Fɔɔla t diil na...

na ta Yuudaa tiin lee, bá baf n ka biira ka toola goyent kakefnan wo waari hirifh na:

«Hefees Hartemiis nnii berma.»

³⁵ Kõrgu wadii hoorta t dan n kwiinj-ba n bofhoõ na:

«Hefees tiiba-n! ¿ Wen kpa mi na t' kõrgu kiiga berm Hartemiisa disaku n hà tand d' tefhdgn n sangbambiimn dii heni? ³⁶ Hii kpa h à bee h à kii. Tii lee, kwiinj-n ñyen, daa kpiduum-n! ³⁷ N` daan n nidbambena nnafh', bà ba kofl bii t' tiib disakun, bà ta ba gwæel b` gwæet befgu. ³⁸ Ka Demæetiryuuswu n hà ñmætuurmba t nyaan na hii kofl-ba n gwæet, goora bee ban yaa yaagu, huraamba ta bee, ree nnii ban ba bà san bà sam. ³⁹ Ka n` ta ba n tiit na n` gbaamaa, n` gbaam-t yaagu yaalant. ⁴⁰ Jana b` getg bii, ka t` ba fe hom, bà kee bà biir na ten hera welee, l' ba na t' kpañ n tiit na t' biir tn kpogl taa b` kaa bii.»

Han bed welee lee, n voom-ba bá nyab.

Fõla keda Masedonii n Græes tantn

20 ¹ Ln dan n kwiim kõrgun lee, Fõla t kpogl Krista tiiba n hafh bá kwæwa n seenj-ba n nyab ka ked Masedonii tantn. ² Hà ber n ree n hafh kan teelba kwæwa ka bofhoõ-ba gwæet kõd, n rorm ree n san Græes tantn ³ n hem ree kidii hitah'. Han dan n ka bo na hà jib meel ka ked Siirii tantn lee, n hom na *Yuudaa tiiba kool há hen kpaab. Hà hem diila na hà ñmetg n Masedonii tantn, lee n lõom huru. ⁴ Beeree kõrgu tii Soofatera da hefla-wu, wú n Tesaloniik kõrgu tiiba Hariistarkwu n Sekunduusa, n Deerb kõrgu tii Gayuusa, n Hasiit tantn tiiba Timoteewu n Tisiikwu n Tõorfima. Soofaterwii da ba na Fiiruusa kwæln. ⁵ Bee t dæhd nõngan n san n ka hõd-t Torwaas kõrgun. ⁶ Ten lee, *Kpooni kasant deb kaann, t' jib meel Filiifi kõrgun. Goora hanu n hà kaan, t' tagii bá kaa Torwaas, t' n ban t' hem kan laabilmr.

Fõla san Torwaas kõrgun

⁷ Laabuga goor jabr, t' da kpogl taa na t' sohdg sangbandiit, lee, Fõla t ka bofhoõ nidba gwæet. Ln da ba na toju veta hà nyab lee, há ka gwæla kakefnan tunkofgu. ⁸ Kana da ba disagfaagrgu tn da kpogl taa kù ni kuun kõd. ⁹ Kuliiga kiiga da kada tõl gbiir hen bà hofh-ka na Heetika. Fõla nn da gwæla l' hiida lee, kwæelgee t hõj

n gor kpih', n begd disagfaagrguun n tefhd tijan. Bá san n vii-ka n mid ka kpi. ¹⁰ Fõla t hofhtn kpid kpid n hog-ka n bofhoõ na:

«L` daa si-n fobefgu! Kà ba kpi, kà neeran.»

¹¹ Han bed welee lee, n ñmet ka juula. Bá sohd sangbandiit n ta jum diit. Hà gwæel kakefnan tonragdgm n nyab. ¹² Bá kulii n kuliigee kà neer, baawena kwæwr t kpen.

Fõla vida Torwaas kõrgun ka ked Milæet kõrgun

¹³ Tii t vid ree n dæhd Fõla nõngan n jib meel na t' san Hæsoõs kõrgun, ree nnii tn da ba t' lõg-wu. Wii mõma nn da bed nnii, l' kõtõd na hà da bo na hà san nakpai. ¹⁴ Han da gitg-t Hæsoõs kõrgun lee, t' lõgm-wu n san Mitilæen tantn. ¹⁵ T' rorm ree n nyufh Kiiyo tant toju vetr. Toju t ta vet t' taai Saamõs tantn, l' vet t' taai Milæet kõrgun. ¹⁶ Biilm, ka bo na hà daa bõrii gaama Hasiit tant nii, Fõla da beda na hà ba hà getg n Hefees kõrgu hen, ka ba jefht kan. Hà da bagl weem na ka l' tõrg hà taai *Yerusalem kõrgun hà di *Dikafnooga kasant.

Fõla gwæla n Hefees kpaturu bermba

¹⁷ Fõla nn da taai Milæet kõrgun lee, n tom Hefees kõrgun na bá hofh kpaturu bermba na bá daan. ¹⁸ Ban taan há man lee, há bofhoõ-ba na:

«Lõg gonoogrd man niw mà nakpaña Hasiit tantn, vuugu man da kad n` man kuu mænguu nii, n` miil neerm man da neer n nn mii. ¹⁹ Mà da hera Saberma ñmæëgb n nyanyaam, ka hofhla mayen n tija. *Yuudaa tiiba ko kpaab mà jugun ka lõõ-ma figm. ²⁰ N` miil na mà da ba fofht-n bii b` da ba b` tõrg-n bii. Mà da faa-n n werii-n t' mentii nidba huuga, n ta n` hayan. ²¹ Mà da hofh Yuudaa tiiba n *bá kpañ na Yuudaa tiiba bee na bá bidg bayen n Sangband weenn bà tii t' Berm Yeesua hen, l' werii na bà lagii neerm.

²² «Gwefma lee, mà keda *Yerusalem wo *Vofoom Buudm nn hefr-ma na mà fe lee, ka kpa mi b` kee b` lor kan mà hen bii. ²³ Man mi bii nnii na kõrgu kunah wo kunahn na Vofoom Buudm bofhoõ-ma na sarga n kunyõju l' hõda-ma kan. ²⁴ Mà neerm ta kpañ daft mà nõngan, mà kpa lu m` wee. B` bee bii nnii na mà bee mà fe ñmæëgb t' Berm Yeesua nn to-ma bii kakefnan b` tolgm. Bii nnii na mà faam Sangband hõmgu Gohõmt.

TU

²⁵ «Mà gilm n` membee n` huuga ka faa *Sangband huraant gwæet, lee gwæfɥa, mà miil na n` ni hii nan ta kpaɥ hà nyaan-ma felah'. ²⁶ Tii kaa nnii, man rea ka bɔɥɔɔ-n jana na, ka n` ni hii t bɔrii hayenii, lag mà gwæetn. ²⁷ Mà werii-n Sangband diila mena ka kpaɥ kpeɥdra-n bii. ²⁸ Tii lee, kiigm-n nyen n` hɛn! Kiigm-n kodiir Vohoom Buudm nn to-n na n` sugm d` hɛn dii ka ta kiima-d! Dii nnii kpaturu Sangband nn daɥr n d` mɔmr Budaaga jiiim huu^z. ²⁹ Mà miil na, mà kuliib kaannaa, biiba nan jiba n` huuga, ka boo diidt, bà kohl kodiirii. ³⁰ L` kee l` lag n` huuga volba, bee ta bɔɥɔɔm gokaat na l` daruum Krista tiiba ka hewla bà hɛn. ³¹ Bɛm-n saw ka deer na mà da fiera n` man bina hataɥ ka ba vohoo ka baɥla-n hayen hayen n nyanyaam nyingu n muunun.

³² «Gwæfɥa lee, mà taagaa-n Sangband nufun, l` saa d` hɔmgu gwæet kiigm n` hɛn! D` ba n gemmnt na d` haɥlɥm-n na d` to-n wanɥomt dn kpeɥdr na d` nan to d` rebat tii. ³³ Man da ba n` man lee, mà nɔmb da ba mɔ n hii liɥbiir, laa há sika, laa há dima. ³⁴ Mà da fiera ηmæɛɣb n mà niɥinɥina na man n mà tuurmba t` yuujm bii t` reb halwa bii, wo n` mɔmba nn ta mi lee. ³⁵ Mà da fiera welee ka bo na mà werii-n na l` mɛnguun l` ba na nida he ηmæɛɣb na hà bee hà tɔrg kunyɔɥtiiba, ka deer gwæet t` Berm Yeesua mɔma nn da bed tii. Hà da beda na: *Há sah wii ba lamæɛgun l` yata há sohda wii.*»

³⁶ Fɔɔla nn bed welee lee, wú n ban bá gbafnt dina, há seenj. ³⁷ Bá hilgr nyanyaam ka fogaa-wu bà membee ka seenja-wu. ³⁸ Bà da ba n himaɥr, blaɥb kaa, hà da beda-ba na bà nan ta kpaɥ yuu-wu. Tii n t` kaannaa, bá heɥl-wu kakeɥnan meel man.

Fɔɔla vida Milæet kɔrgun ka ked Yerusalem kɔrgun

21 ¹ Tn da sudg n bá da heɥla-t bee lee, n jib meel n san tuuu Koos tantn. Toɥu t vet t` taai Rɔɔd kɔrgun n rorm ree n san Faatara. ² Tn taai Faatara lee, n yum kan meel d` ked Feniisii tantn, t` jib d` ni n nyab. ³ T` san n nyuɥ Siifr tant, n saa-t t` galu hɛn n san Siirii tantn *Tiir kɔrgun. Ree nnii meelii nn da ba d` ree d` want. ⁴ T` da bagra n yum kan kɔrguun Krista tiiba n hɛm bá man laabilmr. *Vohoom Buudm t bɔɥɔɔ-ba gwæet, bá bɔɥɔɔ Fɔɔl na há daa san *Yerusalem kɔrgun. ⁵ Laadii nn dan n togl lee, t` la nyab ka baɥraa

20.28 *Dii nnii kpaturu Sangband nn daɥr n d` mɔmr Budaaga jiiim huu. Wadvoliin ba na Dii nnii kpaturu t` Berm Yeesua nn daɥr n hà mɔma jiiim huu.*

t` huru. Bá heɥl-t bá membee, bá n bà fɔɣba n bà bii kakeɥnan kɔrguu kaann. T` gbafnt dina nyaam kpamga n seenj. ⁶ Lee n l` kaan t` seenj taa, tii t` jib meeln, bee t` ηmæt bá hai. ⁷ Welee nnii tn da felgii t` nyaam hɛn huru n taai Fitolemayiis kɔrgun, n seenj kan Krista tiiba n hɛm bá man goor dyen. ⁸ L` toɥu vetr, t` baɥ huru n taai Sesaree kɔrgun. Reekanii, t` jib Yeesua gwæet faat Filfa haarn n goom. Filwii nnii nidba balbleɥba^z ban da roodg *Yerusalem kɔrgun bee huuga bilma. ⁹ Hà da ba n bæerba banaa bà ba yal. Bà da bɔɥɔɔ gwæet Sangband nn da rea ka weraa-ba tii. ¹⁰ T` da ba kan ka fetg goora hɛb, lee wen, *gwæet bɔɥɔɥhii t` rɛn *Yuudee tantn n daan, bà hɔf-wu na Hɔgabuuusa. ¹¹ Hà jibn t` hɛn n lɔgm Fɔɔla damr, n bɔm hayen hà nakpai n hà niɥi n bɔɥɔɔ na:

«Kpax-n *Vohoom Buudm nn rea ka bɔɥɔɔ! Nid há heɥ damrndina wii, *Yuudaa tiiba kee bà boow-wu wennaɥ' *Yerusalem, bà taag-wu *bá kpaɥ na Yuudaa tiiba bee nufun.»

¹² Tn hɔmr gwæetii lee, t` n Sesaree tiiba t` ka jobla Fɔɔl na há daa san Yerusalem. ¹³ Hà leed-t na:

«¿N` kuum na lan ka saɥ-ma fɔbɛɥguu? Mà maantr mayen n ka hɔd, lag na bá boow-ma n jaɥ, na bá ta kuu-ma Yerusalem kɔrgun Berm Yeesua kaa.»

¹⁴ Wo tn gir hà kpaɥ tia lee, t` saa-wu joblb, n bɔɥɔɔ na l` he wo Saberma nn sokla lee.

¹⁵ Goora halanɥa n hà kaann, t` maantr tyen n vid ka ked *Yerusalem.

¹⁶ Sesaree Krista tiiba biiba t heɥl-t, n san-t n Mnasonaa na t` goom kan. Hà da ba na Siifr tiin, ka tii Yeesua hɛn weem.

Fɔɔla gwæela n Yerusalem Krista kpaturu bermba

¹⁷ Tn taai *Yerusalem lee, kan Krista tiiba t soɥd-t n nyaagb. ¹⁸ Toɥu t vet t` n Fɔɔl t` san Yakoobaa. Kan kpaturu bermba mɛmba t kpogl taa haariin. ¹⁹ Fɔɔla t seenj-ba, n kɛɛml-ba kuyen kuyen Sangband nn da her há hɛm bá kpaɥ na *Yuudaa tiiba bee huuga bii mɛmbii. ²⁰ Ban kewlg-wu lee, n nyɔk Sangband, n bɔɥɔɔ Fɔɔl na:

«Teela! Nyana lan nnii Yuudaa tiiba hiinu nn tii Yeesua gwæet hɛn n ka mad bà membee Mohiisa *baɥlb hɔm. ²¹ Bà beda-ba na weraa Yuudaa tiiba bá ba tigsanaan bee membee na bá daa tagd

21.8 *Nidba balbleɥba.* Nyaan Tumtba ηmæegt wadgankenana, 6.5 n 8.5.

TU

bahlbii. Na bá daa *bɔdm bá bii, na bá daa tagd Yuudaa tiiba ten t`kowitz. ²² ¿ Lan nnii tn ba t`hea? Baa bà miig na taann. ²³ Tii lee, he tn ba t`biir na v`he bii! Nidba banaaba ba t`kpaturun ka feer Sangband nɔngan na baa bà he bii. ²⁴ Lɔg-ba, v`n ban n`san n`he *nakakeet hiġb kowitz, v`faad bá hɛn na bá bee bà ko bá juuni. Ka v`he welee, baawena miig na gwɛet ban bed v`jugun tii mentii kpañ gobiint. Bà miig na ta mada Mohiisa bahlb hom. ²⁵ Bá tii Yeesua hɛn ka kpañ na Yuudaa tiiba bee lee, t`hɔda-ba wadga ka bɔhɔɔ-ba tn mug bii. T`beda-ba na bá daa jum vidnamt, bá daa jum jiiim, bá daa jum dɔm ban ba gitg m`lakwɛen mii namt, na bá daa ta hɛm yaruub^z, ¿ laa laa?»

²⁶ Toŋu t vet, Fɔɔla t san n nidba banaabee, wú n ban bá hɛm nakakeet hiġb kowitz. Há dan n san *Sangband haarn na hà biir goor nakakeet hiġb nn togaa dii, l`kɔtɔd na goorii nnii ln ba na bá he banaarbee *vit ln gbaama na bá hee-ba tii.

Bà mug Fɔɔluw Sangband haarn

²⁷ *Nakakeet hiġb kowitz goora halblehee nn da bo na hà toglg lee, Há siii tantn *Yuudaa tiiba biiba t yum Fɔɔluw *Sangband haarn. Bá mug-wu n vii nidba hiinu ²⁸ ka toola na:

«*Yisraheel tiiba-n, tɔrg-n-t! Kpay-n nidwunwuna! Wii faa nidba mɛmba baatee ka bɔhɔɔ t`tigr n Mohiisa *bahlb n Sangband haarndina gwɛet bɛhgu. Gwehma lee, hà lag n jiblg bá kpañ na Yuudaa tiiba bee d`ni, l`hawl t`kaalanɔbuudga.»

²⁹ Bà da bɔhɔɔ welee blaħb kaa na bà da nyana wú n Hɛfɛs tii Tɔɔrfimwu kɔrgun, bá ka diila na Fɔɔla ta jiblg-wu Sangband haarn. ³⁰ Kɔrgu mengu t vid kú nakpai hɛn, nidba t ka sana rena n rena. Bá mug Fɔɔl n ree-wu Sangband haarn n rɔm huturi yelmaa. ³¹ Bà da gbul-wu na bà ku. Biiba t san n bɔhɔɔ *Roomaa tawdba berm na Yerusalemhii mɛnhii nyaġwan. ³² Há lɔgm yelmaa há tawdbermba n tawdba n solii nidhiinhuu jugun. Bá wen nyan tawdba bermwu n tawdba, bá saa Fɔɔluw gbuut. ³³ Lee wen, tawdba berma t nyuh há man n bɔhɔɔ na bá mug-wu bà boow-wu n kona hɛrɛh', n nan hel n ka gbaama na hà miig-wu, hà ta miig há reb kofl. ³⁴ Nidfigmii t ka biira, volba biira tinaħ', volba biira tinaħ'.

^{21.24} Nyaan Tumtba ġmɛɛgt wadgankenana, 18.18.

^{21.25} Nyaan Tumtba ġmɛɛgt wadgankenana, 15.29.

Ban da biira yem yɔħ lee, tawdba berma t ka kpañ bea na hà hom tiit homt. Há saa n bɔhɔɔ na bá san Fɔɔluw n barsin. ³⁵ Ban da nyuh na bà taf bantħa hɛn na bà jib lee, tawdba t saa n hɔgd Fɔɔluw hɔgduh nidfigm talmt kaa, ³⁶ kɔtɔd na bà da tagda-wu ka toola na l`ba na bá kuu-wu.

Fɔɔla taawa hayen hà hoodr nidba nɔngan

TU

³⁷ Ln dan n ka ba na bá jiblg Fɔɔluw barsin lee, há bɔhɔɔ tawdba berm na:

«¿ Maa mà bee wo mà biir-v gwɛet?»

Há bɔhɔɔ na:

«¿ Miil ġrɛɛkmn? ³⁸ ¿ Lag ven nnii *Hɛjift tii há da hɛr kɔrgun t hɛm tulgu l`goorheen wiin? ¿ Lag ven da lɔgra nidkuudba ruuni hinaa bá da dam kɔrgu bee n san n kpañloŋu nii?»

³⁹ Há leed-wu na:

«Man nnii *Yuudaa tia, bá meed-ma Taarsi kɔrgun, Silisii tantn. Kɔrbermg u tii nnii man mi. Mà ligdg-v kuku, si-ma huru na mà gwɛel n tigr.»

⁴⁰ Tawdba berma t saħm-wu huru na há gwɛel. Há jɛħnt bantr hɛn n hɛm-ba nuħu na bá kpat kpoħ'. Ban kpat kpoħ lee, há gwɛel-ba n hebrmn ka bɔhɔɔ-ba na:

22 ¹ «Taa maaba-n n mà teelba-n, kewlg-n man ba n na mà biir-n mà hoodr hɛn tii!»

² Ban homr na hà gwɛela-ba n hebrmn lee, bá kpat bel bel bel. Fɔɔla t ree n bɔhɔɔ na:

³ «Man nnii *Yuudaa tia, bá meed-ma Taarsi kɔrgun, Silisii tantn. Gwɛntaħaa, *Yerusalem nnaħ nnii ban doowr-ma. Mà berm nnii Gamalifeela, wii da werii-ma sukur n hɛm má miig t`yandaba *bahlb hom. Mà da kpañ heee Sangband kaa wo nn ta ba n`mɛmbɛe goona lee. ⁴ Mà da hɛna bá tagd Yeesua huru bee dad dad ka kuu-ba. Mà da mooga daba n fɔġba ka roow sarga. ⁵ *Gotibermwu n kɔrgun *kpalmba miil na mà bɔhɔɔ gobiint. Mà da soħdg bà do wadii na mà san mà to t`teelba bà ba Damaas bee, na mà mɔg bá tagd hurħuu bee mà kpen-ba n *Yerusalem kɔrgun bà dar bà tobr^z. ⁶ Mà da lɔgra huru n ka ked n san n ka nyuħaa, Damaas myenm

^{22.4-5} Nyaan Tumtba ġmɛɛgt wadgankenana, 8.3 n 9.1-2.

hɛn, muunsɔbr, wiinga kiiga t rɛn sangbambiimn n fiid-ma⁷. ⁷ Má luurm tiŋan n hom noor diir bɔhɔɔ-ma na: "Sool! Sool! ɔ Ben kaa nnii vn hɛna-ma dad dad?" ⁸ Má gbaam na: "Berma! ɔ Ven nnii wenii?" Há leed na wii nnii Yeesu Nasarɛt tia, na wii nnii man hɛna dad dad. ⁹ Bá da ba mà man bee t yum wiingee, bà ba hom há da gwɛɛla-ma n wii noor. ¹⁰ Má nan gbaam na: "Berma! ɔ L`ba na mà he la?" Há leed-ma na mà vidg mà san Damaas kɔrgun, na ree nnii ban kee bà biir-ma Sangband nn bag na mà he bii. ¹¹ Wiingee nn da her welee n jɔml-ma lee, má n bà t`da ked bee t dar-ma n san n Damaas kɔrgun.

¹² «Daawhii da ba kan kɔrguun bà hoh-wu na Hanañyaasa, hà tagd Sangband gwɛɛt kaa hom, ka vala t`*bafɪb, *Yuudaa tiiba bá da ba kan bee mɛmbee nyɔka-wu. ¹³ Há daan n yum-ma n jehnt mà man n hoh mà hidr n bɔhɔɔ-ma na mà niini yum. Yelmaa mà niini t muud má yum-wu. ¹⁴ Há ta lilm bɔhɔɔb na t`yandaba Sangband roodg-ma weem na mà miig dn bag na mà he bii, na mà nyaan gobiint tii hayen mà hom há mɔma noor. ¹⁵ Na man beel mà biir há gwɛɛt baawena nɔngan, man nyan n man homr bii. ¹⁶ Na gwɛfma lee, mà daa hɔd! Na mà vidg yelmaa bà *hor-ma nyaalm ka hoh há hidr l`hig mà fubɛhii.

¹⁷ «Má ηmetgii *Yerusalem. Man dan n ka seenja *Sangband haarn lee, l`hɛm-ma wo jaamiit, ¹⁸ má yum-wu há bɔhɔɔ-ma na mà nyab weem weem Yerusalem kɔrgun, na kɔrgun tiibee kpañ bà tii hà jugun gwɛɛt man bɔhɔɔ tii. ¹⁹ Má leed na: "Berma! Mà da jiba Yuudaa tiiba *kpogɪb disagtn ka moog bá da tia v`gwɛɛt hɛn bee ka roow, ka gbuu-ba tangbanii, ɔ bà kpaa mi welee? ²⁰ Ban da kuu v`ηmɛɛheed Hetyɛn lee, mà ta ba kan, ka sug bá kuu-wu bee dimt hɛn ka bɔhɔɔ na tii nnii." ²¹ Há nan bɔhɔɔ-ma na mà ked, na hà bo na hà tom-ma vɔkun bá kpañ na Yuudaa tiiba bee ween.»

²² Yuudaa tiiba bá da kewla-wu bee nn homr gokaawrtntina lee, bá bañ yelmaa n ka toora na:

«L`kpañ na welee nidwunwuna ta neer tant hɛn. L`ba na bá kuu-wu.»

²³ Bá ka biira ka fug bá dimt ka mɛɛ tanjoom n faaga. ²⁴ Tawdba berma t bɔhɔɔ na bá jiblg-wu barsin bà gbuu-wu tangbanii hà biir

22.6-16 Ta nyaan Tumtba ηmɛɛgt wadgankenana, 9.1-16 n 26.12-18.

nidba nn biira n wun tii. ²⁵ Ban boowr-wu na bà gbuu-wu lee, há bɔhɔɔ tawdberm hà da ba hà man wii na:

«ɔ L`sira huru welee na bá gbu *Roomaa tiwu tangbanii ka ban yaa-wu n yaagu²?»

²⁶ Tawdwii nn homr welee lee, n san há berma man n bɔhɔɔ-wu na:

«ɔ Lan nnii vn ba v`hea? Daawwii ba na Roomaa tiin.»

²⁷ Tawdba berma t san Fɔɔla man n gbaam-wu na:

«ɔ Ven nnii Roomaa tiwu biilm?»

Fɔɔla t leed na fiin. ²⁸ Tawdba berma t nan bɔhɔɔ-wu na:

«Maa da faadra ligbhaku safn na mà kitg Roomaa tia.»

Fɔɔla t leed-wu na:

«Man lee, bà meedra-ma mà ba na Roomaa tia.»

²⁹ Hɛn bed welee lee, bá da bo na bà gbuu-wu na há biir gobiint bee t nyab há man yelmaa. Tawdba berma nn miig na Roomaa tii nnii ban boowr kona lee, l`hɛm-wu fobɛhgu.

Fɔɔla taawa hayen hà hoodr yaani yaadbermba nɔngan

³⁰ Tawdba berma da bagl na hà miig *Yuudaa tiiba nn bɔhɔɔ na Fɔɔla kohl bii mɔmb. Tii kaa nnii, tonju nn da vetg há bɔhɔɔ bá kpañdr-wu kona n wed *gotibermba n *yaani yaadbermbee mɛmbee na bá kpogl taa. Ban kpogl taa lee, há san n Fɔɔl n jehɪ bá nɔngan.

23 ¹ Fɔɔla t geed *yaani yaadbermbee niinin n bɔhɔɔ na:

«Teelba-n! Man n mà kwɛɛwfeel nnii man neer Sangband nɔngan n jana.»

² *Gotiberm Hanañyaasa t bɔhɔɔ bá da ba Fɔɔla kpamga bee na bá gbudg hà noor hɛn. ³ Lee wen, Fɔɔla t bɔhɔɔ-wu na:

«V`gbanu faaga ba hom, v`ni ba jona! Sangband kee d`gbudg-v. Kad na v`yaa-ma n yaagu ka figr *bafɪb jugun, gwentañ, kohl-b ka bɔhɔɔ na bá gbudg-ma.»

⁴ Bá da ba Fɔɔla man bee t bɔhɔɔ-wu na:

«Sangband gotiberm nnii vn suuda!»

⁵ Há leed na:

«Teelba-n! Man kpaa n mi na gotibermn. Biilm, *Wadbuudga bɔhɔɔ na l`kpañ na v`suudg v`tigr huraa.»

22.25 Ban boowr-wu na bà gbuu-wu lee, ..., laa Ban boowr-wu n ηmifi lee, ...Roomaa bafɪb da kpaa safn huru na bá gbum Roomaa tiiba tangbanii.

⁶ Foola da miil hom na yaani yaadbee ba na *Sadusii tiiba n *Farisii tiiban. Tii kaa nii han da toolg bà nongan na:

«Teelba-n! Man nii Farisii tia, mà reba ta ba na Farisii tiiban. Man tia na kpiirma nan himta bà neer nii ban yaa-ma n yaagu.»

⁷ Han bed welee gwæetii lee, Farisii tiiba n Sadusii tiiba t bah taa kpala n rad taa saagu saagu. ⁸ –Biilm, Sadusii tiiba bõhõõ na kpiirma nan kpaab himta bà neer, na *sangbantumtba kpañ', na kpiimba ta kpañ', l' ba na Farisii tiiba tia na welee bee. Tii kaa nii ban kpal taa. – ⁹ Bá bah n ka toora kimm. *Bahlb weriitba biiba t vid n gwæel-ba n talmt. Bà da ba Farisii tiiba kpaturun. Bá bõhõõ-ba na:

«T' ba nyaan nidwunwuna beñgu kuugu. Sangbantumthii laa kpiimfii gwæelii n wun!» ¹⁰ Kpalhee t hod bogm, tawdba berma kwæwr t ka to na bá daa he bà toodr Foolwu fku fku. Tii kaa nii han da bed tawdba t hofnt na bà log-wu bà huuga bà ñmelgii-wu barsin.

¹¹ Nyingu t dan n nyin, Berm Yeesua t daan Foola man n bõhõõ-wu na:

«Di kwæwr! Wo vn bed mà gwæet *Yerusalem nnañ lee, l' ta ba na v' biir-t *Roomaa kõrgun.»

Bà kool kpaab na bà ku Foola, tawdba berma tuua-wu gomna man

¹² Toñu t vet, Yuudaa tiiba biiba t koom kpaab Foola hen n foorm Sangband nongan na bà kpañ bà di bii, na bà ta kpañ bà nyi bii kakeñnan ban ba bà kuu-wu. ¹³ Bá da koor kpaabii bee da ba nidba kwefnaa n faht. ¹⁴ Bá san n yum *gotibermba n kõrgun *kpalmba n bõhõõ-ba na:

«T' diñ n t' ni n foorm Sangband nongan na t' kpañ t' di bii, na t' ta kpañ t' nyi bii kakeñnan tn daa t' ku Foola. ¹⁵ Kpay-n ln ba na t' hea! Nen n *yaani yaadbermba, gbaam-n tawdba berm na há tuun-n Foola ka hogla na n' bo na n' nyaan há gwæetii kõtõd hom. Ten lee, tii t maantr tyen n ka hõd na, t' kuu-wu hà ban taan.»

¹⁶ Ban bed welee lee, Foola hẽema t fõm ban ko kpaabii lee, n san barsin n jib n bõhõõ-wu. ¹⁷ Lee wen, Foola t hof tawdbermhii n bõhõõ-wu na:

«San n kwælgankena n v' berma man! Kà ba n tiit na kà biir-wu.»

¹⁸ Tawdbermwii t logm kwælgæe n san n kan hà berma man n bõhõõ-wu na:

«Sarga tii Foola hof n bõhõõ-ma na mà daan-v n kwælgankena, na kà ba n tiit na kà biir-v.»

¹⁹ Tawdba berma t dar kwælgæe, bá san kpamga hen bareñ', há gbaam-ka na:

«¿ Ba n tet na v' biir-ma? »

²⁰ Ká leed na:

«Yuudaa tiiba homra n taa na bà gbaam-v na v' tuun Foolwu su, ka hogla na yaani yaadbermba bo na bà hiluu hà gwæet hom bà nyaan t' kõtõd. ²¹ Daa tii! Nidba kwefnaa n faht kee bà fõhnt bà mug-wu bà ku. Bà feda na bà kpañ bà di bii, na bà ta kpañ bà nyi bii kakeñnan ban daa bà kuu-wu. Bà maantr bayen n ka hõd na v' leedgn-ba lii.»

²² Tawdba berma nn kewlg l' diñ lee, há bõhõõ-ka na ká daa biir hii man na kà beda-wu gwæetii, n bõhõõ-ka na ká nyabm.

²³ Lee n l' kaan, tawdba berma t hof há tawdbermba bareñ n bõhõõ-ba na:

«Kpogl-n tawdba lẽmi hirif', n deera tawdba kwæibleñ', n ta tawdba lẽmi hirif' bee ba na baanii madtba, n' maantr nyen nyingu waari hiweñ ka ked Sesaree kõrgun. ²⁴ Ta maantr-n deera na há da hà tu Foola, n' san-wu n kan gomn Feliksa man bii ba hee-wu.»

²⁵ Há hoorm wadga na bá san bà to-wu. Há da hõda na:

²⁶ «Man, Kulood Lisyasa, mà hoora ka seenj taa maar gomn Feliks ven.

²⁷ «Yuudaa tiiba da mug nidwunwuna n ka bo na bà kuu-wu. Má hom na *Roomaa tiin, man n mà tawdba t' soñd-wu. ²⁸ Má san-wu n bá *yaani yaadbermba man na mà hom han kohl bii. ²⁹ Má san n hom na bà kpal-wu bayen bà *bahlb kaa n jah', hà ba kohl bii na bá kuu-wu laa bá riw-wu sarga. ³⁰ Lee, man dan n ta hom na Yuudaa tiiba kool há hen kpaab lee, má yum na l' ba na mà tuun-wu v' man, bà daan bà biir há reb kohl bii v' nongan.

[«L' hera nii.»]

³¹ Tawdbee t hẽm han bed na bá he bii. Bá logm Foolwu nyinguu n san-wu n kakeñnan Hantifatriis kõrgun. ³² Toñu t vet, tawdba bá da ba nakpai bee t ñmẽt barsin n saa bá da ba deera hen bee n Fool bá

ka felgaa bà huru. ³³ Ban taai Sesaree lee, n to gomnwu wadgee, n ta to-wu Foola. ³⁴ Gomna t kaalm wadgee n gbaam Fool na tantetn heh-wu. Hān homr na Silisii tantn heh-wu lee, ³⁵ há bōhōo-wu na: «Bá samr-v bee nn kee bà taan lee, mà gbaam-v gwæet bà nōngan.»
Há safm wad na bá lo-wu *Hērooda haarn bà sugm-wu.

Foola taawa hayen hà hoodr gomn Felixsa nōngan

24 ¹ Goora hanu n hà kaann, *gotiberm Hānañyaasa t taan Sesaree kōrgun, wú n kōrgun *kpalmba balanba n nidhii hà taaw nidba kaa bà hōh-wu na Tērtuula. Ban taai lee, n san nan gomn Felixsa man na bà sam Foola. ² Bá hōhn Foola, Tērtuula t bah n ka bōhōo gomnwu Foola nn kōhl bii. Hā da bōhōo na:

«Berma, v`kaa nnii nigigu nn ba t`tigrn kpaalaa. Vn ta mad-ku hōm nnii want kōd nn lagii t`ka neer lamægun. ³ Tn sohdra welee gormēna baatee lee, t`ka seerjā-v ka lil na ven hera ηmæggb. ⁴ Lee, mà kpaā bo na mà jaarj-v kōd, tii nnii tn bo na v`he gemm v`kewlg-t jah'. ⁵ T`nyana na nidwunwuna ba na kuum miimn. Hā linta tant mēntn ka vuudra toora Yuudaa tiibee mēmbēe huuga. Wii nnii Nasareet tiiba kpaturu berma, kpaturbēhun. ⁶ Hā da lag n ka bo na hà hawlg *Sangband haar, tii lee t`mug-wu. [T`da bo na t`yaa n wun wo t`*bahlb nn gbaama lee, ⁷ gwēntah' tawdba berm Lisyasa t sohd-wu n kwēgdi t`nifin ⁸ n bōhōo bá mad-wu na hà kōhln bee na bá daan v`man.] Ka v`gbaam-wu v`mōma, v`miig na tn bōhōo há hēn tii ba gobiint.»

⁹ *Yuudaa tiiba t bōhōo goyentii n ta dīh bá ni na l`ba gobiint.

¹⁰ Gomna t safm Foolwu huru na há gwæel. Há bōhōo na:

«Mà miil na l`hera bina kōd nnii vn ba na kōrgunkuna yaani yaada. Tii nnii mà kwæwrn ba lamægu na mà yaa mà yaagu v`nōngan. ¹¹ Ba v`bee v`gbaam v`hom, l`ban yatg goora kwīhr n hareh man san *Yerusalem na mà doot Sangband tījan. ¹² Bà ba nyaan man n hii t`gwæla *Sangband haarn, laa mà jaǵwa nidfigm kōrgun rii, laa t`*kpoḡlb disaku kuugun. ¹³ Lee, nidbambena kpañ bà bee bà biir ban samr-ma tii mōmt gwēhmalena. ¹⁴ V`nōnga nii, maan mi tii nnanah': Mà hēna Sangband ηmæggb ka tagd hurkwælu bee nn bōhōo na kpaturbēhu huu. Dii nnii t`yandaba nn da seerjā. Mà tia gwæet ln hōd *bahlb n *gwæet bōhōotba wadiin tii mēntii hēn.

¹⁵ Mà daaga Sangband hēn, ka mi hōm na hōmba n bēhba nan himta kuumn bà neer. Bee mōmba ta ba n welee daagbii. ¹⁶ Welee daagbii kaa nnii, man hēna gemm na bii man hēna bii mēmbiin, mà kwæwrn ta bēm yagah d`nōngan n nidba nōngan.

¹⁷ «Man da her bina kōd ka kpañ *Yerusalem lee, mà dan n ηmetgii na mà to mà tigr liǵbiir, na mà lag mà ta he Sangband *vit. ¹⁸ Man da hēna tii nnii, bá dan n yum-ma Sangband haarn. Mà da hera *nakakeet hiǵb kowt. Nidfigm da kpañ mà man, biiba da ta kpaā hēna yem yem. ¹⁹ Bá da nyan-ma bee da ba na Hāsii tantn *Yuudaa tiiba biiban. Ka bee nn bēmii, bee nn beel bà yaam n man ka bà ba n tiit na bà yaa n man. ²⁰ Laa, bá ba nnañ bee biir ban da nyan na mà kōhl bii ban da san-ma n *yaani yaadbermba nōngan lee. ²¹ Biilm, man da jefnt bà nōnga nii, mà da toolg na *mà tia na kpiirmba nan himta kuumn bà neer, na tii kaa nnii ban yaa-ma n yaagu*. ²² Mii na yentii kaa nnii ban ta mad-ma gwēhmalaa? »

²² Felixsa nn da mi Yeesua gwæet hōm lee, há tet yaagu goor n mōḡgii-d n nōngan ka bōhōo na:

«Tawdba berm Lisyasa nn kee hà daan lee, mà gitg yaagu.»

²³ Há bōhōo tawdberm hà da kiig Foola hēn wii na há mad-wu sargan ka kpaā hēna-wu dad dad ka saf-wu huru na há tuurmba beem ka kena ka yuu-wu ka tōra-wu.

²⁴ Goora halanfa n hà kaan, Felixswu n hà fōg bá daan. Bà da hōhl há fōgwii na Duursila, l`ba na Yuudaa tiin. Há tom bá hōhn Foola há kewl hān da bōhōo Yeesu Krista hēn tiim gwæet. ²⁵ Foola nn dan n bah n ka bōhōo lan nnii ln ba na bá neer hōm, n lan nnii ln ba na nida mad hayen, n Sangband yaagu kù kena kuu gwæet lee, Felixsa t hēm fobēhgu n bōhōo na:

«Gwēhna lee, ηmetg v`kaalanja safh! Ka má dan n yum huru, mà hōh-v.»

24.21 Gwæetii ba Tumtba ηmægt wadgankenān, 23.6.

TU

²⁶ Hâ da ta daaga na Foola ba hà si-wu liğbiir, tii kaa nnii fhan da hoh-wu ka timla na wú n wun bá sɔgiim.

²⁷ Bina hareh t get. Fɔrkiyuus Fɛestuusa t lagii Felikswu jargan. Wo Feliksa nn da bag na l' fe *Yuudaa tiiba hom lee, há saa Foola t ka ba sargan.

Foola taawa hayen hà hoodr gomn Fɛestuusa nɔngan

25 ¹ Fɛestuusa nn taan n bah ɲmɛɛğb l' hɛm goora hatah lee, há vid Sesaree n san *Yerusalem. ² Reekan, *gotibermba n *Yuudaa tiiba bá da bee l' bee bee t sam Foolwu hà man. Bá jobl Fɛestuus na ³ há si huru bà daan Foolwu n *Yerusalem. Biilm, bà da kooro hà hɛn kpaab na bà da bà kuu-wu hurun. ⁴ Fɛestuusa t leed-ba na Foola ba sargan Sesaree kɔrgun, na wii mɔma ba hà ɲmetg kan didii lena. ⁵ Hâ ta lilm bɔhɔɔb na:

«N' huuga bá taar bayen bee, bá hehlg-ma Sesaree, bà san nan bà yaam n daawwii ka l' ba na hà kohf bii.»

⁶ Hâ hɛm bá man goora haniind laa kwifr n ɲmet Sesaree. Hân taai tonju t vet lee, há kad tand hɛn n tom na bá daan n Foola.

⁷ Hân taan lee, *Yuudaa tiiba bá da red *Yerusalem n san bee t kaad-wu n ka bɔhɔɔ na hà kohf gwɛɛt kɔd t' ba kakaku, gwentaħaa, ka kpaab bea na bà ree gwɛɛtii wiingan. ⁸ Foola t ka maaw hayen ka bɔhɔɔ na:

«Mà ba kohf Yuudaa tiiba *bafɪb, ka ta ba kohf *Sangband haar, laa *Roomaa hurbermwu n gwɛɛt.»

⁹ Fɛestuusa nn da bag na l' fe *Yuudaa tiiba hom lee, há gbaam-wu na:

«¿ Sokl na v' san *Yerusalem na bá yaa-v n yaagu mà nɔngan gwɛɛntina kaa? »

¹⁰ Hâ leed na:

«Mà jehra *Roomaa gomnaa yaagu duun. Reekan nnii ban ba bà yaa-ma n yaagu. *Yuudaa tiiba lee, mà ba kohf-ba n gwɛɛt tiit, wo v' mɔm vn ta mi hom lee. ¹¹ Ka má kohf gwɛɛt tiit l' ka ba na bá kuu-ma, mà kpaab sol kuum. Gwentaħ', ka l' ba na gwɛɛt ban bɔhɔɔ mà hɛn tii kpaħ gobiintii, hii kpaħ hà bee hà taag-ma bà nufun. Mà bagl na Roomaa hurberma yaa mà yaagu.»

¹² Fɛestuusa t gwɛɛl n hà sabaabmba l' dif, n leed na:

«Beda na hurberma ba hà yaa v' yaagu, ba v' san nan há man.»

Gomn Fɛestuusa bɔhɔɔ Foola gwɛɛt huraa Hɛrood Hagrifaa rehdra

¹³ Goora halanfa n hà kaan, huraa Hagrifaawu² n hà nyabɛɛr Berniisa bá taan Sesaree na bà seen Fɛestuusa. ¹⁴ Wo ban da hɛna kan goora kɔd lee, Fɛestuusa t bɔhɔɔ huraawu Foola gwɛɛt. Hâ da beda-wu na:

«Nidhii ba nnaħ', Feliksa t saa-wu sargan. ¹⁵ Man da san *Yerusalem lee, *gotibermba n *Yuudaa tiiba *kpalmba t ka bɔhɔɔ na hà kohf, na mà dar hà tobr. ¹⁶ Má bɔhɔɔ-ba na *Roomaa tiiba kpaab tɔɔ nidwu welee ka bá samr-wu bee ban daan na wú n ban l' tan, hà maaw hayen ban samr-wu tii kaa. ¹⁷ Bá daan mà kaa nnaħ', má ka ba hilg, tonju t vet má kad yaagu yaalaŋa n tom na bá daan n nidwii. ¹⁸ Bá tula-wu hoogu bee t vid. Ban vidg lee, bà ba biir beħgu mà nn diilgm na hà hɛra kuu. ¹⁹ Bá n wun bà da kpala taa bayen bà kowt kaa, n nan Yeesufhii kaa, há kpi, Foola t ka difaa n hà ni na hà la neeran. ²⁰ Má ka kpaab mi ln ba na mà fe gwɛɛtii lee, tii kaa nnii man da gbaam-wu na ¿ hà ba hà san *Yerusalem na bá yaa welee gwɛɛtii laa? ²¹ Hâ kirm n bɔhɔɔ na hà bagl na hurberma da hà yaa hà yaagu. Má bɔhɔɔ na há bɛm kan sargan saħ', mà da mà tuui-wu hurberma.»

²² Hagrifaa t bɔhɔɔ Fɛestuus na:

«Mà ta bagl na mà hom daawwii noon mà mɔma.»

Hâ leed na:

«Su kee v' hom há noon.»

Foola taawa hayen hà hoodr huraa Hɛrood Hagrifaa nɔngan

²³ Tonju t vet nan, Hagrifaawu n Berniis bá daan ka weraa bayen kpaalaa. Bá jib yaagu yaalaŋa bá n tawdbermba n kɔrgun bermba. Fɛestuusa t bɔhɔɔ bá daan n Foola. ²⁴ Hâ ree n bɔhɔɔ na:

«Taa maara, taa reba-n! ¿ N' yul nidwunwuna? *Yuudaa tiiba mɛmba daan n yum-ma há kaa *Yerusalem n ta nanaħ ka biira na l' kpaħ na há neer. ²⁵ Man lee, mà nyana na hà ba kohf bii na bá kuu-wu. Wo wii mɔma nn gbaam na hà bagl na hurberma yaa hà yaagu lee, maa mà tuui-wu-wu. ²⁶ Gwentaħ, mà kpaħ n tiit na mà hɔr mà biir hurberma. Tii kaa nnii man jehla-wu n' nɔngan, n taa

25.13 Hagrifaa. Wii nnii ban da ta hoh na *Hɛrood Hagrifaa rehdra.

TU

maar vii móm v`nongan, na nn ba n`gbaam-wu gwæet lee, mà nyaan tiit mà hór. ²⁷ Ka lag welee, l`kpañ hóm na v`tuui sarga tia ka ba biir ban tula-wu hoogu b`kaa bii móm.»

26 ¹ Hãgrifaa t bõhõõ Fõõl na:
«Teew vyen v`hoodr!»

Fõõla t vii há nufu n ka taaw hà hoodr ka bõhõõ na:

² «Taa maara! *Yuudaa tiiba nn tula-ma hoogu b`kaa bii mèmbee, l`bee-ma lamægu na mà teew mà hoodr v`nongan. ³ Biilm, miil *Yuudaa tiiba kowt ment n gwæet t`ba bá huuga tii hóm. Hai, di kwæwr v`kewlg-ma!

⁴ «Yuudaa tiibee mèmbee miil lan nnii man da neer mà kaamn n jana. Bà miil lan nnii man da neer mà tigr huuga *Yerusalem lee. ⁵ Bà miil-ma weem. Ka bá sòkl, baa bà bee bà biir na mà da neera kpaturu hú ba deegu kpaalaa fuun, ka tagd t`kown kaa hóm. Húu nnii Farisii refu^z. ⁶ Gwefma lee, bà yaa-ma n yaagu na mà tia Sangband nn da bed na d`nan hena t`yandaba bii kaa. ⁷ T`hui kwifr n hirefhii hena d`hææg b nyingu n muunu ka kpaá vohaa ka daag na bà nyaan dn da bed na d`nan hena bii. Taa maara, welee daagbii kaa nnii *Yuudaa tiiba nn tula-ma hoogu. ⁸ *Yuudaa tiiba nen! ¿ Sangband kpañ d`bee d`himii nidwu kuumn hà neern? ¿ Ben kaa nnii nn bõhõõ na l`kpañ heb? ⁹ Mà móm mà da ta diila na mà nak mà ni mà kpil Yeesu Nasaræet tia hidr. ¹⁰ Man da her *Yerusalem bii nnii. *Gotibermba da sira-ma gemmnt má ka moog bá tii Yeesua hæn bee kòd ka lóõ sarga. Ka bà bo na bá kuu-baa, má ka higr l`hæn ka bõhõõ na tii nnii. ¹¹ Mà da hena bà daraa bà tobr Yuudaa tiiba ten t`*kpoqlb disagt mentn heruf', ka bag n móm na bá saa bà gwæet hæn tiim. Mà kwæwr da bida n ban, má ka ta dæer-ba kakeñnan kòrsaantn ka hena-ba dad dad^z.

¹² «Man da dæer-ba welee lee, n dan n san Damaas korgun. Gotibermba da sira-ma huru n gemmnt na mà moogm-ba^z. ¹³ Yuln, taa maara! Mà da mada huru ka ked, muunsòbr, wiinga kiiga t ren n sangbambiimn myenm hæn ka yatg muunu wiinga, n ka wiir mà kpama n má n bà t`da ked bee. ¹⁴ T`luurm t`mèmbee tinjan, má hom noor diir gwæla-ma n hebrmn na: *Sool! Sool!* ¿ Ben kaa nnii vn

26.5 Nyaan Tumtba hæggt wadgankenán, 23.6, n ta Filiifi tiiba 3.5.

26.9-11 Nyaan Tumtba hæggt wadgankenán, 8.3 n 9.1-2 n 22.4-5.

26.12-18 Ta nyaan Tumtba hæggt wadgankenán, 9.1-16 n 22.6-16.

hena-ma dad dad? Nida kofla hayen há wen kpaá bag na bá werii-wu huru, ¿ laa bee? ¹⁵ Mà gbaam na: *Berma!* ¿ Ven nnii wenii? Há leed na wii nnii Yeesua, na wii nnii man hena dad dad. ¹⁶ Na lee, mà vidg mà jehnt. Na hà bantg-ma na mà kitg hà hægheeda, na tii kaa nnii hæn red mà hæn. Na man beel mà biir volbee man nyan bii, na mà ta biir-ba hæn kee hà ta he mà nyaan bii. ¹⁷ Na hà kee hà sohdg-ma Yuudaa tigr huuga n tigvola hæn tuum-ma hà ween hee huuga. ¹⁸ Na hà tuuma-ma na mà muudg tighee tiibee niini. Na mà ree-ba nyeetn mà lo-ba wiingan. Na mà sohdg-ba *Saatana nufun mà lo-ba Sangband refun. Na ka bá tii hà hænii, hà waa-ba bà fubehii, bà yuun kaalaja Sangband nn heh bee man.

¹⁹ «Taa maara! Tii kaa nnii man ba gwid b`ren sangbambiimn má yum bii kaawr ²⁰ Tii lee, mà faa Sangband gwæet Damaas tiiba, n *Yerusalem tiiba, n *Yuudee tant tiiba, n nan bá kpañ na *Yuudaa tiiba bee, na bá lagii neerm, bà bidg bayen n Sangband weenn, bà hæn l`weraa na bà lagii neerm biilm. ²¹ Tii kaa nnii *Yuudaa tiiba nn da mug-ma n ka bo na bà ku, l`mir man bæm *Sangband haarn. ²² Lee, Sangband t kiigm mà jugun kakeñnan jana. Mà la bee n jana na mà biir bermbee n kaabee mæh bii man nyan bii. Mà kpaá bõhõõ tiit ka hewla *gwæet bõhõõta n *Mohiis ban da bed na b`kee b`getg bii hæn. ²³ Bii nnii na Sangband nn bantg wii^z kee hà di kunyõõ, na wii nnii noogra há kee hà himtg kuumn hà neer. Na há kee hà werii t`tigr n tigvolfee wiinga.»

²⁴ Fõõla nn da taaw há hoodr n bõhõõ welee lee, Fæestuusa t móm n wun na:

«Fõõl! ¿ Tilnn? ¿ Kpelñ kod l`tilgr-vn?»

²⁵ Há leed-wu na:

«Berma! Mà ba til. Gwæet man bõhõõ tii ba gobiint ka ba n jugu.

²⁶ Huraa miil gwæetii, maa mà bee mà gwælm há nongan ka kpañ n fobehgu. Mà miil hóm na ba hõõ t`ni kuugu, l`da ba he fohmgan.

²⁷ Taa maara! ¿ Tia *gwæet bõhõõta nn da bed tii? Mà miil na tia-t.»

²⁸ Hãgrifaa t bõhõõ Fõõl na:

«¿ Bo na v`he mà kitg Krista tiwu myenm henn?»

²⁹ Há leed na:

«Ka la myenm hæn laa, ka la jah jah, mà jobla Sangband na lag

26.23 Sangband nn bantg wii. Nyaan Tumtba hæggt wadgankenán, 2.31.

ven n jah, l' lag n bá kewlg-ma jana bee mɛmbee n`kitg wo man ba lee, ka kpaɸ konan wo man jehr lena.»

³⁰ H̄an bed welee lee, huraa t vid, wú n gomnwu n Berniiswu n bá da ba bà man bee ³¹ t rorm n ka bɔhɔɔ taa na:

«Nidwunwuna ba kohɸ bii na bá kuu-wu laa bá riw-wu sarga.»

³² H̄agrifaa t bɔhɔɔ Fɛestuus na:

«Ka nidwunwuna nn ba biir na h̄a bagɸ na hurberma yaa h̄a yaagu, ban ba bà saa-wu.»

**Bà tuaa Fɔɔlwu Roomaa kɔrgun,
hambermm t baɸ n ka fug, meel t luurm**

27 ¹ Ban da bed na t`jib meel t`san H̄itaalii tantn lee, bá lɔgm Fɔɔlwu n ta sarga tiiba biiba n to tawdba bermfii bà hoh-wu na Yuulyuusa. Wii da kiiga *Roomaa tiiba tawdhiinu ban hoh na "hurberma tawdhiinu" huu h̄en. ² T`jib meel diir n nyab. D`da ren H̄adramiit ka ked na d`jehnt H̄asii tant meela jehntlai. Masedonii tantn, Tesaloniik kɔrgu tii H̄ariistarka da ba t`man. ³ Tonju t vet, t`taai Sidoon kɔrgun. Yuulyuusa nn da h̄ena Fɔɔlwu hɔmgu lee, h̄a sahm-wu huru na h̄a san h̄a nyaan h̄a tuurmba bà tɔrg-wu. ⁴ T`vid ree n jib meelii. Wo ham nn da tuuga-t lee, t`ber n Siifr tant kɔpama na t`kewr-t. ⁵ T`da mɛwdg nyaam m`ba Silisii n ta Fanjiilii tant man mii n taai Miira, Liisii tantn. ⁶ Reekanii, tawdba bermwii t rorm n yum meel diir d`riir H̄aleksandrii ka ked H̄itaalii tantn, t`jib d`ni. ⁷ H̄am da fugln. Lee, t`h̄em goora kɔd ka ked heee, gemm n gemm nnii tn da nyuh Kiniid tant. H̄amii nn da fug l`kpaɸ na t`bee t`bahrii n ree lee, t`kagd n Salmoonee kɔrgu gbiir ween na Kɛrɛt tant leegr-t. ⁸ T`da keda n gemmnt ka kagr nyaam n san n taai riikan, meela kan jehnta ree, bà hoh kan na «Jehntlanhɔmga», Lasee kɔrgu man.

⁹ T`da bɔrii gaama kɔd, noora bɔb goor t getg, yobr t fetg yobm^z, l`ka ba gemm na meel la ked. Tii kaa nnii, Fɔɔla nn baɸl-ba na:

¹⁰ «Taa reba-n! M̄a yul na, ka t`la ked, t`hurhuu ba bɛɸgu n nɔngan. Meelii n dn tohd bii kpaɸ l`he hɔm. T`mɔmba, ka t`ba he hɔm, t`ta bɔrii t`neerm.»

27.9 Kɔrguun, lee wen nnii hambermm nn bahaa n ka fug. Bee yobr da bahaa kidwɛɸɸna kakeɸnan binkwɛɸ kidtaɸrgan.

¹¹ H̄an da la bɔhɔɔ-ba welee lee, tawdba berma t to h̄a kwɛɛwr h̄a kiig meel h̄en wii n meel tia. H̄a da kɔpaa diila Fɔɔla nn da bɔhɔɔ tii h̄en lii. ¹² Meel jehntlanɛe da kpaɸ hɔm na bá jehnt kan yobr. Tii kaa nnii, t`huuga kɔd nn da bag na t`nyab. Bà da bagɸ na, ka l`he hɔm, t`taai Feeniksi kɔrgun, Kɛrɛt tantn meela jehntlanɛa kiigan ká jiblanɛa ba n tonju faaga. Na ree nnii tn da ba t`jehnt yobr.

¹³ Tonju faaga hawernyiiga kiiga t baɸ n ka fug ka manna n Liibii tantn, bá ka diila na baa bà bee bà he wo bá nn diilgm lee. Bá vii kɔrgu kù h̄ena n ka tɔgr meel jehr yenlanɛa kuu, n ka ked ka bɛgr n Kɛrɛt gbiir. ¹⁴ Yelmaa, hambermm miim t ren n tonju kwɛɛn ka mana n kɔrguun. Bà hoh-m na «H̄erhakiloon». ¹⁵ Meel t ka dɛnwa, l`kpaɸ na t`bee t`ked ka tuuga ham n saaga. T`saa n saa, l`ka dɛnwaa n tn. ¹⁶ T`ber n kɔrhiiga kiiga ka ba nyaam huuga, bà hoh-ka na Kooda, kee t leeg-t jah'. T`h̄em gemm n kol kpiirgu kú mugaa n ka sohda nidba kuu. ¹⁷ Tn kolg-ku lee, meeln h̄mɛɛheedba t bɔm h̄mifi ka kaada meel. Ban da kuum na l`daa l`viil-t Liibii hawtn lee, bá hohɸ meel dimbermggu, n saa l`ka dɛnwa n tn. ¹⁸ Tonju t vet, h̄amii t ka la fug kimm ka ba daat, bá baɸ n ka rea meeliin want ka kɔɸ nyaamn na d`he vɛliigu. ¹⁹ Govolii, bá lɔgm bá mɔmba meeln h̄mɛɛḡb want n ta kɔhm nyaamn. ²⁰ T`h̄em goora kɔd ka kɔpaa yu muunu, ka kɔpaa yu h̄medii, h̄amii la fug kimm. T`ka ta kɔpaa daag na t`ba t`neer. ²¹ T`da h̄era meeliin goora kɔd ka ba di bii. Lee, Fɔɔla t vid n jehnt nidba nɔngan n bɔhɔɔ-ba na:

«Taa reba-n! Nn ba n`kewlg n man, tn kpat t`bɛm Kɛrɛt. Tn kpaɸ t`bɔrii tn bɔrii bii. ²² Gwɛɸma lee, daa bɔrii-n h̄meenm! N`ni hii kpaɸ h̄a bɔrii h̄a neerm. Meel n jah' nnii tn ba t`bɔrii. ²³ Sangband heɸɸ n man, má ka h̄ena d`h̄mɛɛḡb. Jana nyingu, d`tumtɸii daan mà man ²⁴ n hoh-ma n bɔhɔɔ na fobɛɸgu daa mad-ma, na l`ba na mà san hurberma man. Na Sangband h̄era hɔmgu na má n bà t`ked bee ni hii daa kpi. ²⁵ Tii kaa nnii, taa reba-n, daa bɔrii-n h̄meenm! M̄a ba n daaḡb n Sangband. L`ba l`he wo tumtwii nn bed-ma lee. ²⁶ L`kee l`vaa-t kɔrgu kuugu gbiir h̄en, kù ba nyaam huuga.»

²⁷ Laara h̄areɸ nnii tn da h̄er, h̄amii la h̄ɛhraa-t n Mediteranee nyaamii h̄en. Turkoɸgu, meeln h̄mɛɛheedba t yum na, ka l`ba he hɔm, t`nyɔɸr n tant. ²⁸ Bá lɔɔl muɸu huuɸu, ka togdg h̄u noon bii jeegu, na bà nyaan nyaalm kilmgu jah'. Bá kɛɛml n yum na m`kilmgu boo meetaai kwɛɛtaɸ n hilbleɸ'. Bá mɔɔgii jah' n ta lilm kɔɸdgm n

TU

yum na kilmgu boo meetaai kwæereh n hiniind. ²⁹ Bà da sol na t' meelii daa gbufhdg fii rii, tii kaa nnii ban da loolg konjeet tnaat n kaann n ka welaa na tonju ragdg weem. ³⁰ Meeln ñmæeheedbee da bo na bà riir d' ni. Bà hofl kpiirgu ban da kolg kuu ka hogla na bà bo na bà sanii nongan bà loolg konvont. ³¹ Foola t bõhõõ tawdba bermwii n tawdvolbee na:

«Ka nidbambena ba kpat meel nii, n`kpañ n`sohdg ñyen.»

³² Lee wen, tawdba t git ñmifihi hin mad kpiirgu hii n saa-ku.

³³ Safi na tonju ragdgaa, Foola t wed t' mēmbēe na t' di diit ka bõhõõ-t na:

«Jana nnii goora kwifir n hanaa nn hõd, ka ban di bii. ³⁴ Mā miil na n`ni hii kpañ hā bõrii hā jugun jiiga kayenga mōmga. Tii lee, dii-n diit l' torg-n, n`sohdg ñyen.»

³⁵ Hān bed welee lee, n loḡm kpoonu, n seerj Sangband na dii herā ñmæēgb t' mēmbēe nongan n gbefm-fu gbefā gbefā n bah n ka ju.

³⁶ T' kwæswa t kpen, t' ta jum. ³⁷ T' da ba meeliin nidba lēmi hirih n kwæelbleh n baroond. ³⁸ Tn dir l' togm-t lee, bà loḡm diit t' da ba meeln tii n vaa nyaamn na d' he vliigu.

³⁹ Tonju nn dan n ragd lee, meeln ñmæeheedba t yum korguu n ka ba miig-ku. Bà bagm n yum riikan nyaam t lug tant, gwifiigbēfā ba kan, n ka mi na baa bà bee bà jēhlg kan meel. ⁴⁰ Bà gbentr kontii n saa-t nyaamn, n ta gbentr dābia ban joow meel n hee ñmifihi. Bà bah meel dimkaagu n nongan na ham hēfr-d. Bà ka kedaa n gbiirii ween. ⁴¹ Bà san n tañ n gwifiifoḡr diir d' ba nyaam kwæen meel t kpat ka vël.

Meelii nongan t viil gwifiimn n ka kpaa bea ka dama, nyaalm wada t hēm d' kaann t waagm. ⁴² Tawdba t ka bag na bà ku sarga tiiba na bà ni hii daa gbu habara hā

Meel weegrān

fetg. ⁴³ Bà berma nn da bag na hā sohdg Fool lee, hā kirm n ban na bà daa he welee. Hā safm huru na bà mi habara bee bà loo nyaalmn nooga safi bà mēwdg, ⁴⁴ bà kpaa mi habara bee doot dābia hēn laa meel dagwēgt hēn bà ta mēwdg. Welee nnii ban da her bà mēmbēe t mēwd bii ba hee-ba.

Foola ba Maalta korgun

TU

28 ¹ Tn red kuumn lee, t' hom na bà hofl korguu na Maalta. ² Kan tiiba t sohd-t hom kpaalaa. Tonju nn da bah n ka ni hawet bee lee, bà sal-t bogm t' ka huura t' mēmbēe. ³ Foola t vaad dābit na hā lo bogmn, tulgu t hēm waabēfgu t rorm dābitiin n nyahd hā nufu. ⁴ Korguun tiiba nn nyan waagbii jil n hā nufu lee, bà ka bõhõõ taa na:

«Nidwunwuna ba na nidbēfn. Hān la fetg nyaamn lee, t' tiib ba sokl na hā neer.»

⁵ Lee, Foola t kofr waagbii bogmn, bii bēfgu t ka ba hee-wu. ⁶ Bà da mi na hā ba hā bah hā mōdm laa hā ba hā lor hā kpi myenm hēn. Ban hōdg l' hiid bii kpaa hēna-wu lee, bà lagii diila n ka bõhõõ na:

«T' tiib biib kitg nida.»

⁷ T' kan da ba ree kpamga, korguu berma koot da ba kan. Bà da hofl-wu na Fuubliyuusa, hā ta sohd-t hom n gool-t baa goora hataf'. ⁸ Hā sa da doora n tulgu bēhii n nēnēfga mad-wu. Foola t san n yum-wu, n jow Sangband, n dee hā nifi hā hēn n gbaad-wu. ⁹ Lee n l' kaan, kan korguu bēftiiba t ta daan, l' gbaad-ba. ¹⁰ Bà da vala-t ka saf-t want kōd. Tn dan n ka nyaba, bà safm-t bii b' ba na t' mad n huru bii mēmbii.

Foola reda Maalta n taai Roomaa korgun

¹¹ T' hēm kan kidii hitaf', n dan n jib meel d' rēn Hāleksandrii, bà hōh-d na "Dumbtiib". D' da kpat yobr n ka ba korguun. ¹² T' taai Sirakuusa korgun n hēm kan goora hataf'. ¹³ T' rorm ree n beg n nyaam gbiir n taai Reejo korgun. Tonju t vet, tonju faaga ham t bah n ka fug, t' hēm goora hāreñ n taai Fusool korgun. ¹⁴ T' yum kan korguun Krista tiiba, bà jobl-t na t' he bà man laabilmr. Welee nnii tn da her n nyab ka ked *Roomaa. ¹⁵ Kan Krista tiiba da homra na t' kenan, bà tuugn-t kakefnan Hāfiyuusa yakun n bà kan hōh na "Daam faara hataf'" ree. Foola wen nyan-ba, hā seerj Sangband na

dii herá ημεεγb, há kwεεwr t kpen. ¹⁶ Tn taai Roomaa lee, bá safm Fɔɔlwu huru na há goom n hayen, tawdfhii kiig há hɛn.

Fɔɔla ba Roomaa kɔrgun

¹⁷ Goora fatah n hà kaann, Fɔɔla t hoh *Yuudaa tiiba bermba haa. Ban daan lee, há bɔhɔɔ-ba na:

«Teelba-n! Man la ba he t`tigr bɛhgu laa t`yandaba kowt tiit bɛhgu lee, bá mug-ma *Yerusalɛm n to *Roomaa tiiba bá mad t`kɔrgu bee.

¹⁸ Bee t gbaam-ma gwεεt n ka bo na bà saa-ma, kɔtɔd na bà da nyana na mà ba kohɩ bii l`ka ba na bá kuu-ma. ¹⁹ Ln da ba na bá saa-ma lee, *Yuudaa tiiba t kirm, lee má saa n bɔhɔɔ na hurberma beel hà yaa mà yaagu. Lag na mà daan na mà sam mà tigr^z. ²⁰ Tii kaa nnii man gbaam na mà nyaan-n mà gwεεl n nn. Biilm, mà ba konhanhenan *Yisraheel tigr nn daag b`hɛn bii kaa^z.»

²¹ Bá bɔhɔɔ-wu na:

«Tii ba sohdg wadga kiiga v`hidrn ká rɛn *Yuudee tantn, laa t`teelfhii ba rɛn kan n daan n bɔhɔɔ-t na herá bii bɛhgu. ²² Gwentahaa, t`bagl na v`biir-t v`mɔm b`ba v`diilan bii. Biilm, t`miil na baatea, nidba kɔd kpaá sɔkla kpaturu vn tagd huu.»

²³ Bá n Fɔɔl bá bah goor n dan n daan goorii ka ta ba kɔd ka yata nooga daa, n yum-wu há kan da go ree. Há bah hateekwεen kakehnan jabr, n ka rea gwεεt ka bɔhɔɔ-ba, ka faa-ba *Sangband huraant gwεεt, ka figr Mohiisa *bahlb n *gwεεt bɔhɔɔtba wadiin gwεεt hɛn, na bá tii Yeesua ret hɛn. ²⁴ Volba t tii fan da bɔhɔɔ tii, volba t ka ba tii. ²⁵ Ban da nyaba ka kpaá bea na bà hom n taa bà hɛnba lee, Fɔɔla t bɔhɔɔ-ba kuyengu na:

«*Vofoom Buudm da ba n gobiint mn da gwεεla n `yandaba ka tagaa n gwεεt bɔhɔɔt Yesaaya noor na

²⁶ *Há san hà biir tigrndina tiiba na*

bà nan ba bà kewlgm hɔm gwentah, ka kpaá hum.

Bà nan ba bà geem hɔm gwentah, ka kpaá yu.

²⁷ *Kɔtɔd na, tigrndina tiiba ba tangerm.*

28.19 Nyaan Tumtba ημεεgt wadgankenana, 25.11.

28.20 *Yisraheel tigr nn daag b`hɛn bii*, biilafh nnii kpiirmba himtgm, wo Yeesua nn da himtg lee. Baa bà bee bà ta ree na *Yisraheel tigr nn daag hà hɛn wii*, wiilafh nnii Sangband nn bantg na há daan hà dafh nidba juuni wii, wii nnii Yeesua.

*Bà nyadra bà tobha
n muur bá niini kimm,
ka bo na bá niini daa yum,
na bá tobha daa hom,
na bá rarm haaw,
na bá daa bidg bayen n mà ween
na mà gbaad-ba.*

Saberma noon gwεεt nnii.

²⁸ Fɔɔla t lilm bɔhɔɔb na:

«Miig-n hɔm na bà tuun Sangband jugu dahb gwεεt bá kpaá na Yuudaa tiiba bee. Bee lee, bee ba bà kewlg gwεεtii.» [²⁹ Hɛn bed welee lee, *Yuudaa tiiba t ka nyaba ka kpal taa tulgu tulgu.]

³⁰ Fɔɔla t sohd disaku n hɛm bina hareh dee dee ka go kú ni ka faad. Reekan nnii fan da sohdá bá da kena ka yuu-wu bee. ³¹ Há da faa *Sangband huraant gwεεt ka weráa Berm Yeesu Krista gwεεt n hà kwεεwr ka ba há sɔklbn.

TU